

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/I/2019/36086129772167428

**KOMPARATÍVNA ANALÝZA
DAŇOVÉHO ZAŤAŽENIA SLOVENSKEJ
REPUBLIKY A VYBRANÝCH KRAJÍN
EURÓPSKEJ ÚNIE**

Diplomová práca

2019

Bc. VERONIKA MARTIŠKOVÁ

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**KOMPARATÍVNA ANALÝZA
DAŇOVÉHO ZAŤAŽENIA SLOVENSKEJ
REPUBLIKY A VYBRANÝCH KRAJÍN
EURÓPSKEJ ÚNIE**

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo audítorstvo

Študijný odbor: Účtovníctvo audítorstvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD.

Bratislava 2019

Bc. Veronika Martišková

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že diplomovú prácu s názvom „Komparatívna analýza daňového zaťaženia Slovenskej republiky a vybraných krajín Európskej únie“ som vypracovala samostatne s použitím literatúry, ktorá je uvedená na konci záverečnej práce.

Dátum:

.....
podpis

Pod'akovanie

Moje pod'akovanie patrí vedúcemu diplomovej práce doc. Ing. Ladislavovi Karešovi, PhD. za cenné rady a pripomienky pri spracovaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

MARTIŠKOVÁ, Veronika: *Komparatívna analýza daňového zaťaženia Slovenskej republiky a vybraných krajín Európskej únie*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2019, 93 s.

Cieľom diplomovej práce je analýza a porovnanie daňového zaťaženia Slovenskej republiky a vybraných krajín Európskej únie, analyzovanie príčin a dôsledkov vysokého daňového zaťaženia v jednotlivých krajinách. V práci sme sa zamerali na analýzu rozdielov daňových systémov krajín V4, komparáciu daňového zaťaženia podnikateľov vybraných krajín a to z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska.

Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 1 obrázok, 7 grafov a 21 tabuliek.

Teoretická časť sa zaoberá podstatou zdaňovania a vymedzením základných problémov spojených s daňovou problematikou. Charakterizujeme možnosti využitia daňovej optimalizácie ako nástroj znižovania daňového zaťaženia podnikateľa. Osobitnú pozornosť venujeme už spomínanej prebiehajúcej harmonizácii daní v EÚ. Praktická časť je zameraná na analýzu a komparáciu daňového zaťaženia podnikateľov. Východiskom je analyzovanie daňových sústav krajín V4. Zistené informácie sú podkladom pre komparatívnu analýzu daňového zaťaženia z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska.

Výsledkom riešenia danej problematiky je zistenie, že za celkovým daňovým zaťažením nemožno vidieť len stanovenú výšku sadzby dane. Výška daňového zaťaženia sa prvotne odvíja od zostavenia a zložitosti daňového systému a daňovej legislatívy v konkrétnom štáte, ktorá závisí od ekonomickej vyspelosti a podmienok v danej krajine. Je dôležité uvedomiť si, že dane sú významným finančným, ekonomickým a sociálnym nástrojom, z čoho vyplýva, že akákoľvek zmena daňového systému má pozitívny alebo negatívny vplyv na celú krajinu a tým pádom aj na nás obyvateľov.

Kľúčové slová:

Daňové zaťaženie, daňová optimalizácia, harmonizácia dane, daňový systém, daňová sústava, efektívna sadzba dane, deň daňovej slobody

ABSTRACT

MARTISKOVA, Veronika: The comparative analysis of the tax burden on businesses in Slovak republic and in selected European union countries. University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Informatics; Department of Accounting and Auditing–Mentor of thesis: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD.- Bratislava:FHI EU, 2019, 93 p.

The aim of the thesis is to analyze and compare the tax burden of the Slovak Republic and selected countries of the European Union, to analyze the causes and consequences of high tax burden in individual countries. In this work we focus on the analysis of the differences in tax systems of V4 countries, comparing the tax burden of entrepreneurs of selected countries from microeconomic and macroeconomic point of view.

The work is divided into three chapters. It contains 1 picture, 7 graphs and 21 tables.

The theoretical part deals with the essence of taxation and the definition of basic problems related to tax issues. The possibilities of using tax optimization are characterized as a tool for reducing the tax burden on entrepreneurs. We focus our attention to the already mentioned tax harmonization in the EU. The practical part is focused on analysis and comparison of tax burden of entrepreneurs. The starting point is the analysis of the tax systems of the V4 countries. The information found is based on a comparative analysis of the tax burden from a microeconomic and macroeconomic perspective.

The solution to this problem is to find that the tax burden cannot be seen only at the tax rate. The tax burden is based primarily on the compilation and complexity of the tax system and tax legislation in the country, which depends on the economic maturity and conditions of the country. It is important to note that taxes are important financial, economic and social instruments, which means that any change in the tax system has a positive or negative impact on the whole country and people.

Keywords:

Tax burden, tax optimization, tax harmonization, tax system, tax scheme, tax rate, tax freedom day

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí.....	13
1.1 Daňová propedeutika – úvod do daňovej teórie.....	13
1.1.1 Vymedzenie pojmu daň.....	13
1.1.2 Prvky daňovej techniky.....	15
1.1.3 Funkcie daní a princípy zdanenia	17
1.1.4 Daňová optimalizácia.....	21
1.1.5 Daňové systémy v Európskej únii	23
1.2 Daňová sústava krajín V4	26
1.2.1 Daňová sústava Slovenskej republiky.....	26
1.2.2 Daňová sústava Českej republiky.....	28
1.2.2 Daňová sústava Maďarska.....	30
1.2.3 Daňová sústava Poľska	32
2 Cieľ a metodika práce.....	34
3 Výsledky práce a diskusia	36
3.1 Komparatívna analýza súčasného stavu daňových sústav krajín V4	36
3.1.1 Analýza daňovej sústavy Slovenskej republiky.....	36
3.1.2 Analýza daňovej sústavy Maďarskej republiky	44
3.1.3 Analýza daňovej sústavy Poľska.....	51
3.1.4 Analýza daňovej sústavy Českej republiky	57
3.1.5 Zhrnutie výsledkov analýzy daňových sústav	62
3.2 Daňové zaťaženie podnikateľov z mikroekonomického hľadiska.....	64
3.2.1 Daňové zaťaženie podnikateľa- FO.....	64
3.2.2 Daňové zaťaženie podnikateľa - PO.....	73
3.3 Daňové zaťaženie podnikateľov z makroekonomického hľadiska	76

Záver	89
Zoznam použitej literatúry	92

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Negatívne daňové bremeno.....	20
---	----

Zoznam grafov

Graf 1 Zjednodušená forma zdaňovania malého podnikania v Poľsku.....	54
Graf 2 Efektívna sadzba dane v %	72
Graf 3 Jednoduchosť podnikania krajín V4 za obdobie 2013-2018.....	78
Graf 4 Celková daňovo – odvodová záťaž v krajinách EU za rok 2018	81
Graf 5 Celkový čas potrebný na splnenie daňových povinností v hodinách v krajinách EÚ za rok 2018.....	82
Graf 6 Počet platieb daňovému úradu v krajinách EÚ za rok 2018.....	83
Graf 7 Vývoj dane z príjmov PO v krajinách V4 za obdobie 2009-2019	87

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Súčasná podoba daňovej sústavy Slovenskej republiky	28
Tabuľka 2 Daňová sústava Českej republiky	30
Tabuľka 3 Daňová sústava Maďarskej republiky.....	31
Tabuľka 4 Daňová sústava Poľska	33
Tabuľka 5 Postup výpočtu základu dane a vyčíslenie dane z príjmov PO.....	40
Tabuľka 6 Postup výpočtu dane z príjmov FO pri príjmoch zdanených samostatne	45
Tabuľka 7 Postup výpočtu dane z príjmov FO pri príjmoch zdanených konsolidovane....	46
Tabuľka 8 Postup výpočtu a vyčíslenia základu dane	48
Tabuľka 9 Výpočet zdaniteľného príjmu fyzickej osoby v Poľsku.....	52
Tabuľka 10 Porovnanie jednotlivých daní v krajinách V4.....	62
Tabuľka 11 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Slovenskej republike	65
Tabuľka 12 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Českej republike.....	67
Tabuľka 13 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Maďarskej republike	68
Tabuľka 14 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Poľskej republike.....	70

Tabuľka 15	Vypočítaná efektívna sadzba dane v % podľa jednotlivých variantov	72
Tabuľka 16	Výpočet dane z príjmov PO v krajinách V4	74
Tabuľka 17	Vzdialenosť krajín EÚ od ideálneho prostredia pre podnikanie	77
Tabuľka 18	Prehľad výsledkov indexu Ease of Doing Business za rok 2018.....	80
Tabuľka 19	Výsledky získané na základe indexu Ease of Doing Business.....	84
Tabuľka 20	Deň daňovej slobody vo vybraných krajinách Európy	86
Tabuľka 21	Vývoj sadzby dane z príjmov PO krajín V4 za obdobie 2009 – 2019.....	87

ÚVOD

Dane predstavujú dôležitý finančný, ekonomický a sociálny nástroj. Môžeme ich považovať za „jadro“ každého štátu, pretože vyjadrujú suverenitu a teda nezávislosť jednotlivých krajín. Vyplýva to z toho, že každá krajina má svoj špecifický daňový systém, ktorý je prispôsobený podmienkam a ekonomickej vyspelosti danej krajiny. Avšak táto tzv. daňová jedinečnosť krajín sa v poslednom období značne znižuje. Dôvodom je prebiehajúca globalizácia nielen v krajinách Európskej únie, ale celého sveta. Vývoj európskej integrácie si z dôvodu rozširovania a udržania jednotného vnútorného trhu vyžaduje spoluprácu jednotlivých členských štátov v daňovej oblasti. Pohyb tovarov, služieb a kapitálu (či už ľudského alebo peňažného) si vyžaduje prispôbovanie daňových systémov jednotlivých krajín EÚ. Je dôležité poznamenať, že daňová harmonizácia EÚ je pomerne dlhodobý a hlavne zložitý proces. Vytvoriť daňový systém „šitý na mieru“ všetkým členským krajinám je nemožné a z toho dôvodu je proces harmonizácie zdĺhavý.

Diplomová práca je zameraná na analýzu daňového zaťaženia podnikateľov Slovenskej republiky a vybraných krajín Európskej únie. V rámci vybraných krajín Európskej únie sme si zvolili Česko, Poľsko a Maďarsko, z čoho vyplýva, že práca poskytuje komparáciu daňového zaťaženia podnikateľov krajín V4. Zamerali sme sa na analýzu rozdielov daňových systémov jednotlivých krajín, komparáciu daňového zaťaženia podnikateľov vybraných krajín a to z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska.

Prácu sme rozdelili na teoretickú a praktickú časť.

Prvá kapitola charakterizuje daň, jej vplyv, postavenie a existenciu ako neoddeliteľnú súčasť suverenity každého štátu. Zamerali sme sa na podstatu zdaňovania a vymedzenie základných problémov spojených s daňovou problematikou. Charakterizujeme možnosti využitia daňovej optimalizácie ako legálnej možnosti znižovania daňového zaťaženia podnikateľa. Osobitnú pozornosť venujeme už spomínanej prebiehajúcej harmonizácii daní v EÚ. V závere teoretickej časti prinášame stručný vývoj daňových systémov krajín V4 a súčasnú podobu ich daňových sústav.

V druhej kapitole definujeme cieľ našej diplomovej práce, ktorý sme rozdelili na tri čiastkové ciele. Táto kapitola okrem cieľa pozostáva z metód a postupov, ktoré sme v našej práci zvolili a ktoré nám pomohli naplniť náš cieľ diplomovej práce.

Praktická časť je rozdelená na tri podkapitoly. V prvej podkapitole sa zameriavame na analyzovanie daňových sústav krajín V4. Naším zámerom a cieľom je priniesť základné

a samozrejme aktuálne informácie v oblasti daňového zaťaženia podnikateľov, ktoré slúžia ako podklad pre naše ďalšie spracovanie. Zámerom tejto analýzy je získanie predstavy, ako daňový systém a daňová legislatíva v jednotlivých krajinách funguje, kde sú jej výhody a naopak nedostatky.

Na základe nadobudnutých poznatkov z komparatívnej analýzy daňových sústav, sa v druhej a tretej podkapitole zameriame na analýzu daňového zaťaženia podnikateľov z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska. Danú analýzu sme spracovali na základe modelových príkladov, ktoré aplikujeme na podnikateľa ako fyzickú osobu a podnikateľa ako právnickú osobu za vybrané krajiny. Komplexné porovnanie realizujeme na základe efektívnej sadzby dane. V poslednej časti diplomovej práce, tretej podkapitole, sa zameriavame na mieru daňového zaťaženia z makroekonomického hľadiska. Ako východisko pre objektívnejšie zhodnotenie daňového zaťaženia sme si zvolili index Ease of Doing Business, ktorý poskytuje komplexnejší pohľad na daňové zaťaženie podnikateľov. Prinášame aktuálne informácie o dni daňovej slobody a vývoj sazby dane z príjmov právnickej osoby krajín V4.

1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí

Dane sú považované za významný ekonomický, finančný, sociálny a politický nástroj. Pre každého z nás môže daň znamenať niečo iné. U niektorých charakterizuje daňové zaťaženie, s čím je spojené odčerpávanie príjmu a majetku v prospech štátu. Okrem tých, ktorí berú do úvahy len negatívne hľadisko daní, sa nájdu aj zástancovia tohto dôležitého nástroja vlády. Daňové príjmy predstavujú tú časť príjmov štátneho rozpočtu, ktoré sa využívajú na financovanie výdavkov verejných rozpočtov. Potreba finančného zabezpečenia každej organizovanej spoločnosti charakterizuje nevyhnutnosť vzniku daní. To dokazuje, že pojem „daň“ je pojmom, s ktorým sa stretáva každý a modernú ekonomiku si bez daní nevieme predstaviť.¹

1.1 Daňová propedeutika – úvod do daňovej teórie

„V živote sú dve veci na tomto svete, ktoré nikdy nepominú, a to smrť a dane.“

Benjamin Franklin²

Pojem daň je v súčasnosti bežne používaným pojmom. Už v priebehu histórie sa daniam pripisoval rozličný význam. Najčastejšie sa chápali ako prostriedok panovníka na zabezpečenie svojich príjmov. Sú neohraničenou témou, ktorej korene siahajú do 17. storočia a ich vznik je úzko spätý s existenciou štátu.

1.1.1 Vymedzenie pojmu daň

Existuje množstvo definícií a charakteristík daní, ktoré sa formovali v závislosti od úrovne teoretických názorov v príslušnom historickom období. My sme si spomedzi nich vybrali len niekoľko.

Ucelené teoretické názory siahajúce do čias feudalizmu:

Tomáš Akvinský, predstaviteľ scholastickej teórie, charakterizoval daň ako dovolenú lúpež, ktorá sa stáva hriechom ak neúmerne zaťažuje panovníka.

---

¹ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2017. s. 10. ISBN 80-8069-807-4.

² SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 9. ISBN 978-80-225-4147-3.

Thomas Hobbes, predstaviteľ mechanického materializmu, chápal daň ako protihodnotu za poskytované služby občanom zo strany štátu.

Poisťovacia teória definuje daň ako poisťnú prémie platenú štátu za zaistenie ochrany majetku a životov jednotlivcov.³

Súčasný pohľad na daň

*„Dane sú fenoménom primárne ekonomickým, ale ich zakotvenie sa odohráva v oblasti práva.“*⁴

V súčasnosti jednotliví autori definujú daň podľa rôznych kritérií, najčastejšie však ide o právne a finančno-ekonomické hľadisko.

Právne hľadisko charakterizuje vonkajšie znaky pojmu daň. Podľa zákona o dani z príjmov je daň povinná, nenávratná, neekvivalentná a neúčelová finančná platba do verejného rozpočtu a to podľa vopred stanovených pravidiel.

- Daň je povinná platba určená zákonom alebo na základe zákona, čo plynie z Ústavy Slovenskej republiky.
- Daň ako nenávratná platba znamená, že je platená do verejného rozpočtu bez nároku na jej vrátenie.
- Daň nie je vyberaná na stanovený účel, z čoho vyplýva, že je neúčelová platba. Dane sú súčasťou celkového rozpočtu, z ktorého sa financujú rôzne potreby.
- Neekvivalentnosť znamená, že daňový subjekt, ktorý zaplatil daň, nemá žiadny nárok na protihodnotu, ktorá by zodpovedala jeho platbe.
- Daň predstavuje peňažné plnenie, resp. peňažnú platbu, pretože v súčasnosti naturálne dane nepoznáme.
- Právna istota a jednoznačnosť kladú dôraz na vopred stanovené pravidlá vyberania každej dane.⁵

Finančno-ekonomické hľadisko definuje obsahovú stránku dane. Pre lepšie pochopenie tohto hľadiska si uvedieme stručnú definíciu, ktorá vystihuje finančno-ekonomickú stránku dane.

---

³ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 43. ISBN 80-8069-807-4.

⁴ STARÝ, M. a kol.. *Dějiny daní a poplatků*, Prvé vydanie. Praha. Vydavateľstvo Havlíček Brain Team, 2009. s. 7. ISBN 978-80-87109-15-1.

⁵ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 43-44. ISBN 80-8069-807-4.

Daň predstavuje transfer finančných prostriedkov od fyzických a právnických osôb do verejných rozpočtov, na základe čoho môžem tvrdiť, že ide o jeden z najdôležitejších zdrojov príjmov štátu na financovanie verejných výdavkov.

Dane sú zároveň súčasťou pravidiel podnikania, pretože práve dane ovplyvňujú majetkovú, finančnú a výnosovú situáciu každého podnikateľského subjektu.

Z uvedenej charakteristiky je zrejmé, že ide o fiškálny vzťah medzi daňovým subjektom na jednej strane a verejným rozpočtom na strane druhej. Základnou črtou je, že ide o jednostranný a vynútiteľný vzťah, t. j. daňový subjekt je povinný odvádzať daň bez protihodnoty. Z ekonomického hľadiska nám vyplýva samotný zmysel daní, ktorým je financovanie verejných potrieb.⁶

1.1.2 Prvky daňovej techniky

Daňové prvky sú dôležitým predpokladom predpisovania a výberu daní, čím sa stávajú nevyhnutnými formálnymi náležitosťami daňových zákonov.

Hlavné daňové náležitosti

Daňovým subjektom sú najčastejšie jednotlivé fyzické a právnické osoby, ktoré podľa zákona sú nositeľom daňového bremena. Ide o osobu, ktorej príjmy, majetok alebo činnosť, ktorú vykonáva sa spája s daňovou povinnosťou. Subjekt, ktorý je povinný hradiť daň zo svojho dôchodku, majetku alebo činnosti, označujeme ako *daňovníka*.

Platiteľ dane je tiež daňovým subjektom, ktorému zákon určuje povinnosť uhradiť daň za iné daňové subjekty. Podľa zákona je jeho povinnosťou daň vypočítať, vybrať a odvieť do určitej lehoty príslušnému správcovi dane. Vhodným príkladom platiteľa dane je zamestnávateľ, ktorý zráža a odvádza preddavky na daň z príjmov fyzických osôb u svojich zamestnancov, ktorí sú v tomto prípade daňovníkmi. Inštitút platiteľa dane sa v takýchto prípadoch považuje za účinnejší a efektívnejší spôsob výberu dane.⁷

Predmet dane, inak nazývaný aj daňový objekt, je základom pre vznik daňovo-právneho vzťahu. Ide o veličinu (dôchodok, majetok, spotreba), s ktorou sa spája daňová povinnosť.

---

⁶ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 44. ISBN 80-8069-807-4.

⁷ Tamže, s. 45

Základ dane vyjadruje predmet dane kvantitatívne. To znamená, že je vyčíslený v merných jednotkách a upravený podľa pravidiel zákona. Chápanie rozdielu medzi predmetom a základom dane je oddelenie kvalitatívnej a kvantitatívnej stránky. Predmet dane vyjadruje to, na čo sa daň ukladá (kvalitatívna stránka) a základ dane predstavuje to, z čoho sa daň vyrubuje (kvantitatívna stránka).

Sadzba dane je postup, pomocou ktorého určíme zo základu dane daňovú povinnosť. Je to číselné meradlo, ktoré určuje výšku konkrétnej dane. V praxi sa stretávame s tromi základnými typmi:

- pevná,
- pohyblivá,
- kombinovaná.

Podľa rýchlosti rastu dane k základu dane rozlišujeme proporcionálnu, progresívnu a regresívnu sadzbu dane.

- Proporcionálna sadzba dane je taká, pri ktorej daň rastie rovnako rýchlo (proporcionálne) ako základ dane. Sadzba má formu nemenného percenta.
- Progresívna sadzba dane sa vyznačuje rýchlejším rastom ako základ dane. Čím je vyšší základ dane, tým je vyššia sadzba dane.
- Regresívna sadzba dane je opakom progresívnej sadzby dane. To znamená, že platí nepriamoúmerný vzťah medzi základom dane a sadzbou. Čím je základ dane vyšší, tým je nižšia sadzba dane. Tento typ sadzby dane sa používa ako nástroj na podporu podnikania a rozvoja ekonomiky. V podmienkach Slovenskej republiky sa však neuplatňuje.

Kombináciou pohyblivej a progresívnej sadzby dane vzniká kombinovaná sadzba dane.⁸

Vedľajšie daňové náležitosti

Vedľajšie daňové náležitosti predstavujú ďalšie prvky dane, ktoré dopĺňujú hlavné daňové požiadavky. Ich rozsah závisí od podrobnosti skúmania príslušnej dane. Zaradíme sem:

Spôsob platenia dane

Podľa charakteru dane rozlišujeme či je daň splatná jednorazovo alebo opakovane. V prípade opakujúceho sa charakteru môže byť daň splatná po skončení zdaňovacieho obdobia. Tento spôsob môže byť kombinovaný so systémom platenia preddavkov na daň.

---

⁸SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTO*. Bratislava Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 17-18. ISBN 978-80-225-4147-3.

Správa dane

Pod správou daní rozumieme činnosti ako sú evidencia a registrácia daňových subjektov, overovanie a vyhľadávanie potrebných podkladov na zistenie dane, daňová kontrola a i. Súhrn týchto činností zabezpečujú správcovia dane, ako sú daňové úrady, colné úrady a obce.⁹

Oslobodenie od dane predstavuje oslobodenie od daňovej povinnosti. Rozlišujeme dva druhy a to vecné oslobodenie, ktoré súvisí s daňovým predmetom a osobné oslobodenie, ktoré sa týka určitej skupiny subjektov dane.

Daňová úľava je charakteristická percentuálnym znížením dane v prípadoch stanovených zákonom. Cieľom každého daňového subjektu je minimalizovať svoju daňovú povinnosť. Ďalšou formou minimalizácie daňovej povinnosti je vyhľadávanie daňových výhod (dier) v daňových zákonoch, ktoré plynú z nedokonalosti právneho systému. Daňové úspory a výhody klasifikujeme za legálne možnosti znižovania daňovej povinnosti. Označujeme ich pojmom daňová optimalizácia.

Zdaňovacie obdobie odzrkadľuje časové obdobie, za ktoré sa počíta príslušná daň. Vo väčšine prípadov sa jedná o kalendárny rok, ale môže to byť aj kalendárny mesiac alebo hospodársky rok. V niektorých prípadoch je potrebné platiť preddavky na daň, ktoré môžu byť platené v štvrťročných alebo mesačných intervaloch.¹⁰

Daňové priznanie a hlásenie je písomné oznámenie daňového subjektu voči štátu obsahujúce informácie potrebné na vyčíslenie dane, prípadne porovnanie jej výšky so zaplatenými preddavkami. Zo zákona vyplýva povinnosť podať daňové priznanie príslušnému správcovi dane na predpísanom formulári a v určenom termíne. Písomné oznámenie správcovi dane označujeme pojmom daňové hlásenie.¹¹

1.1.3 Funkcie daní a princípy zdanenia

Funkcie daní

Dane ako dôležitý nástroj fiškálnej politiky štátu plnia tri základné funkcie:

---

⁹ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 48-49. ISBN 80-8069-807-4.

¹⁰ SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 18. ISBN 978-80-225-4147-3.

¹¹ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 49. ISBN 80-8069-807-4.

1. *Alokačná funkcia* rieši optimálne umiestnenie (alokovanie) vládnych výdavkov medzi súkromnou a verejnou spotrebou. Štát musí vhodným spôsobom zasahovať do ekonomického procesu, aby nenarušil princípy trhovej ekonomiky.
2. *Distribučná funkcia* daní súvisí s rozdelením majetku, HDP atď. Na jednej strane je nevyhnutné zabezpečiť príjmy do verejného rozpočtu, na druhej strane ide o povinnosť spravodlivo rozdeľovať príjmy a majetok medzi občanov. Cieľom je zamedziť dvojitému¹² a dvojakému zdaneniu¹³.
3. *Stabilizačná funkcia* sa zaoberá vhodným vnímaním fiškálnej a daňovej politiky, aby sa naplnili ciele stabilizačnej politiky. Táto funkcia sa zaoberá zmierňovaním vplyvu cyklického vývoja ekonomiky, skúma infláciu vo vzťahu k príjmom a nepriamym daniam, ako stimulovať záujem o prácu a investovanie, vplyv cenovej a colnej politiky na spotrebu, ponuku a dopyt, vývoz a dovoz ako aj výrobu.¹⁴

Daňové princípy

Daňové princípy resp. zásady vyjadrujú požiadavky na správny daňový systém a na jednotlivé dane. Požiadavky kladené na „dobrý“ daňový systém siahajú do čias staroveku a stredoveku. Práve Adam Smith ako prvý sformuloval sústavu daňových kanónov (princípov), ktoré vo svojej podstate platia dodnes.¹⁵

Existujú rôzne pohľady na daňové princípy, avšak v súčasnosti sa za základné požiadavky kladené na daňový systém považujú princíp spravodlivosti a efektívnosti.

Princíp spravodlivosti vychádza z predpokladu, že ľudia budú platiť dane adekvátne k svojim schopnostiam. Skupiny s vyšším príjmom budú zdaňované progresívnou daňou. To znamená, že budú platiť vyššie dane ako skupiny s nižším príjmom. Daňová teória rozdeľuje spravodlivosť na dva princípy:

- a) *princíp platobnej schopnosti* – znamená, že by sme mali platiť také dane, ktoré sme reálne schopní zaplatiť. V rámci tohto princípu rozlišujeme:
  - horizontálna spravodlivosť – skupiny s rovnakým príjmom platia rovnakú daň,

¹² **Dvojité zdanenie** – zamedzenie toho, aby sa už raz zdanený príjem vo vnútri štátu nezdaňoval znovu, aby príjem nebol zdanený niekoľkokrát.

¹³ **Dvojaké zdanenie** – zdanenie príjmov medzi dvoma štátmi.

¹⁴ SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*, vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 10-11. ISBN 978-80-225-4147-3.

¹⁵ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 19. ISBN 80-8069-807-4.

- vertikálna spravodlivosť – skupiny s vyšším príjmom platia vyššiu daň.
- b) *princíp prospechu* – je založený na myšlienke, že z dlhodobého hľadiska by mala existovať nejaká závislosť a vzťah medzi tým, koľko štátu zaplatíme a čo od štátu dostaneme.

Princíp daňovej efektívnosti vyjadruje predpoklad, že daňový výnos bude vyšší ako sú náklady na správu daní. Z toho vyplýva, že náklady na správu daní znižujú efektívnosť ekonomiky a cieľom daňových systémov je zdroje neefektívnosti znížiť na minimum. Medzi neefektívne zdroje daňových nákladov zaradíme dva druhy nákladov:

- a) priame a nepriame administratívne náklady,
- b) nadmerné daňové bremeno.

Náklady na strane verejného sektora definujeme ako *priame administratívne náklady*. Patria sem náklady na výber daní, ich kontrolu, na organizáciu daňového systému a i.. Čím je daňový systém zložitejší (čím je vyšší počet daňových sadziieb a daňových výnimiek) tým sú náklady vyššie. *Nepriame administratívne náklady* zaťažujú naopak súkromný sektor. Ide o náklady vynaložené s oboznámením sa s daňovým zákonom, peniaze vynaložené na daňových poradcov a iné náklady spojené s daňami. Opäť platí zásada, čím je daňový systém zložitejší, tým sú náklady vyššie.

Ďalším zdrojom neefektívnosti sú tzv. náklady distorzie. Tieto náklady sú spojené so zavádzaním nových daní, ktoré spôsobujú zmeny v cenách a výnosoch. Pri zavedení novej dane sa cena daného tovaru zvýši, ale zároveň sa zníži výnos z objektu dane.

Všetky zmeny dane ovplyvňujú správanie daňových subjektov. Každý subjekt sa snaží o čo najnižšie daňové zaťaženie. Ak nastane situácia, že zníženie nie je reálne, subjekt si zvolí druhú alternatívu, ktorou je substitúcia. Zdaňované tovary subjekt nahradí inými tovarmi s nižšou cenou, resp. výškou zdanenia. Substitúcia sa spája s *nadmerným daňovým bremenom*. Za cieľom vyhnúť sa dani, daňové subjekty prispôbujú svoje správanie, pričom im vzniká strata z úžitku objektu dane. Pre štát sa taktiež stáva zavedenie takejto dane neefektívne. Vhodným príkladom je zavedenie dane z okien v Anglicku v 18. storočí. Aby sa obyvatelia vyhli plateniu daní, začali stavať domy s nižším počtom okien. Daňovníci stratili úžitok z okien a štát nezískal očakávané príjmy zo zavedenia dane.¹⁶

Uvedená strata sa nazýva nadmerné daňové bremeno, alebo tiež ako absolútna strata, tzv. strata mŕtvej váhy. Slovo „nadmerné“ znamená, že jednotlivец okrem straty úžitku musí znášať aj samotnú daň, t. j. daňové bremeno.

¹⁶ SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*, vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 11-13. ISBN 978-80-225-4147-3.

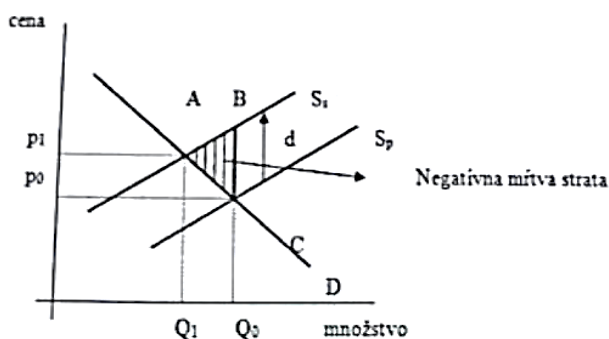
Vo väzbe na nadmerné daňové bremeno je možné pri každej dani identifikovať dôchodkový a substitučný efekt.

Dôchodkový efekt sa spája s podstatou dane ako transferovej platby od jednotlivca do verejného rozpočtu. Ide o presun časti dôchodku subjektu dane do verejného rozpočtu, čím sa znižuje disponibilný dôchodok jednotlivca.

Substitučný efekt je výsledkom už vyššie spomínanej distorzie v cenách. Vzniká v dôsledku nahrádzania jedného tovaru druhým, napríklad uprednostňovanie voľného času pred prácou. Z uvedeného vyplýva, že efektívna daň by v sebe mala zahŕňať dôchodok, spotrebu, ale aj voľný čas.

Vieme, že v trhovej ekonomike môže dochádzať k určitým zlyhaniu trhu a práve nepriame dane môžu pomôcť k zvyšovaniu efektivity, o čom napovedá aj nasledujúci obrázok 1.

Obrázok 1 Negatívne daňové bremeno

Zdroj: SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*, vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 14.

Obrázok 1 znázorňuje výrobu výrobku T, ktorý prináša negatívnu externalitu, spôsobuje znečistenie životného prostredia. Bod C predstavuje vyrobené množstvo Q_0 pri cene p_0 . Táto výroba však svojím spôsobom poškodzuje spoločnosť a úlohou štátu je znížiť rozsah takejto výroby. Pre výrobok T štát zavedie jednotkovú daň. Po zavedení tejto dane sa zníži výroba výrobku z bodu Q_0 do Q_1 a následne stúpne cena z bodu p_0 do p_1 .

Na základe toho môžeme konštatovať, že daň vyvolala negatívnu mŕtvu stratu v podobe trojuholníka ABC. Daň spôsobila zníženie výroby výrobku T a zvýšila jeho cenu, čím zneprístupnila výrobok niektorým používateľom.

Optimálna daňová štruktúra by mala rešpektovať obidve zásady, efektívnosť aj spravodlivosť, hoci sú protirečivé. Úlohou daňovej teórie je hľadať medzi nimi kompromis, výsledkom čoho je riešenie dvoch problémov:

- Paretova efektívnosť,
- Maximalizácia spoločenského blahobytu.

Kým efektívnosť sa snaží zaobstarať dostatočné množstvo finančných prostriedkov, spravodlivosť kladie dôraz na daňové bremeno daňovníka. Čím sa snažíme o väčšiu mieru efektívnosti, tým znižujeme spravodlivosť zdanenia na strane druhej. Z toho vyplýva, že optimálny daňový systém neexistuje a našim cieľom je sa k nemu len približovať.¹⁷

1.1.4 Daňová optimalizácia

Cieľom každého podnikateľa je dosahovanie zisku. Zisk môžeme v jednoduchosti definovať ako kladný výsledok hospodárenia, t. j. kladný rozdiel výnosov a nákladov. Za účelom dosahovania čo najvyššieho zisku a konkurencieschopnosti je cieľom každého podnikateľa minimalizovať, teda optimalizovať svoje náklady. Súčasťou nákladov je aj daňové zaťaženie. **Daňovú optimalizáciu** preto môžeme charakterizovať ako vyhľadávanie najvhodnejších daňových podmienok a spôsobov podnikania. Mnohý si často spájajú pojem optimalizácia dane s pojmom „daňové úniky“ ako nelegálnu činnosť. Opak je pravdou, pretože práve optimalizácia daňovej povinnosti je legálna stratégia zníženia daňového zaťaženia podnikateľov. To je jeden z dôvodov, prečo veľké nadnárodné spoločnosti majú finančnú skupinu umiestnenú práve vo vhodnej jurisdikcii. Pre podniky je zdanenie často záťažou, bráni získavaniu úspor, čo zároveň znižuje možnosť investovať. Podnik tak prichádza o príjmy, ktoré sú dôležité pre získanie ďalšieho kapitálu.¹⁸

Za najčastejšie spôsoby optimalizácie dani z dlhodobého hľadiska môžeme považovať:

- Výber formy uplatňovania daňových výdavkov. Podnikateľ má možnosť rozhodnúť sa, či bude uplatňovať skutočne vynaložené výdavky alebo paušálne výdavky. Práve od roku 2017 sa v našej krajine stali relatívne atraktívnejšie

¹⁷ SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 13-16. ISBN 978-80-225-4147-3.

¹⁸ LÉNARTOVÁ, G. *Daňové systémy, Prvé vydanie*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 271. ISBN 978-80-225-4029-2.

paušálne výdavky. Dôvodom je zmena percentuálnej sadby, ktorá stúpila zo 40 % na 60 %. To znamená, že vzrástol ročný limit na 20 000 eur. Paušálne výdavky sa tiež vyznačujú administratívnou jednoduchosťou a nenáročnosťou daňovej kontroly;

- Metóda obstarania a odpisovania nehmotného a hmotného majetku;
- Prerušovanie odpisovania. Daňovník túto možnosť využíva ak predpokladá, že v nasledujúcom zdaňovacom období dosiahne vyšší daňový základ;
- Umorovanie daňovej straty;
- Zmena účtovného a zdaňovacieho obdobia;
- Tvorba opravných položiek v prípade nevymožiteľných pohľadávok;
- Oplyvňovanie daňových výdavkov ich zaplatením.

V otázke riešenia daňových výdavkov je dôležité rozlišovať technické zhodnotenie a oprava. Technické zhodnotenie odpisujeme postupne, ale opravu zahrnieme do daňových výdavkov v zdaňovacom období, ktoré sa viaže na vznik nákladu, prípadne úhradu.

Z hľadiska krátkodobého patria k základným prostriedkom optimalizácie a znižovania základu dane:

- nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka (NČZD),
- NČZD na manželku/la,
- daňový bonus na dieťa,
- zamestnanecká prémie,
- príspevky na doplnkové starobné sporenie, dobrovoľné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, a i..¹⁹

Tak ako sme si vyššie uviedli môžeme tvrdiť, že cieľom daňovej optimalizácie je skutočne platiť dane len z toho čo musíme. Daňová optimalizácia má podobu jednoznačne legálnu, t. j. podnikateľ využíva možnosti, ktorú mu dáva sám zákon. Na druhej strane špekulatívnu, pretože podnikatelia hľadajú „diery“ v zákonoch a riadia sa vetou: „*Čo nie je zakázané, je dovolené*“.

---

¹⁹ SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 24-25. ISBN 978-80-225-4147-3.

1.1.5 Daňové systémy v Európskej únii

Už od vzniku Európskej únie zaraďujeme daňovú politiku k jednej z najcitlivejších zložiek vládnej politiky. Ovplyvňuje tvorbu cien, kúpnu silu obyvateľstva a príjmy štátnych rozpočtov členských štátov. Daňová politika sa od svojho vzniku považuje za symbol národnej suverenity štátu. Pre potreby fungovania jednotného trhu je potrebná úzka spolupráca jednotlivých členov v daňovej oblasti. Ide o formu výmeny informácií, harmonizácie a koordinácie daňových systémov.

Okrem globalizačných tendencií je dôvodom vzájomnej kooperácie vlád tiež obmedzovanie daňových únikov a ovplyvňovanie daňových príjmov svojich národných rozpočtov.

V rámci daňovej oblasti rozlišujeme daňovú koordináciu, daňovú aproximáciu a daňovú harmonizáciu ako formy medzinárodnej spolupráce.

Daňová koordinácia predstavuje prispôbovanie daňových systémov jedného štátu druhému štátu. Ide o prvý stupeň zosúladenia daňových systémov s cieľom zamedziť daňovým únikom, dvojitému zdaneniu a i.. V rámci EÚ môžeme za daňovú koordináciu považovať zavedenie jednotných pravidiel pre zdaňovanie podnikateľov právnických osôb.

Daňová aproximácia vyjadruje vzájomné priblíženie daňovej spolupráce. Za najvyšší stupeň zosúladenia daňových systémov štátov Európskej únie sa považuje **daňová harmonizácia**. Ide o prispôbenie a zosúladenie národných daňových systémov a jednotlivých daní na princípe dodržiavania spoločných pravidiel medzi jednotlivými krajinami. Uplatňovanie rovnakých daní, rovnakých základov dane, sadzieb daní a ustanovení vo všetkých členských štátoch označujeme pojmom celková harmonizácia. Daňovú harmonizáciu ako prostriedok na dosiahnutie jednotného trhu členíme na pozitívnu a negatívnu daňovú harmonizáciu. *Pozitívna daňová harmonizácia* sa uskutočňuje implementáciou smerníc, nariadení a iných legislatívnych nástrojov, ktoré používa na presadzovanie harmonizácie. V súčasnosti je však postupovanie touto cestou veľmi náročné a zdĺhavé, pretože si vyžaduje súhlas 28 členských štátov EÚ. O *negatívnej daňovej harmonizácii* hovoríme vtedy, ak sa opatrenia v národných daňových systémoch uskutočňujú na základe judikatúry Európskeho súdneho dvora a nie na základe prijatých smerníc a nariadení.²⁰

---

²⁰ BAŠTINCOVÁ A.. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. Bratislav. Wolters Kluwers, s. r. o., 2016. s. 25-27. ISBN 978-80-8168-398-5.

Napriek nespochybniteľnej potrebe daňovej spolupráce je dôležité, aby existovali limity daňovej koordinácie a harmonizácie, ktorých prekročenie by malo za následok neefektívnosť celého systému. Dochádza tak k rôznym názorom, či je výhodnejšie zachovať daňovú konkurenciu, t. j. existenciu odlišných daňových systémov a rozdielne daňové sadzby, ktorými sa štáty snažia prilákať do svojej krajiny zahraničný kapitál, alebo sa snažiť o podporu daňovej harmonizácie. Negatívny postoj je východiskom zo skutočnosti, že jednotlivé daňové sadzby zodpovedajú preferenciám a špecifikám jednotlivých krajín. Prípadná daňová harmonizácia by tak mohla spôsobiť výrazný pokles daňových príjmov v týchto štátoch.²¹

Harmonizácia daní v EÚ sa uskutočňuje v dvoch oblastiach, a to v oblasti nepriamych a priamych daní.

Harmonizácia nepriamych daní

Pôvodným zámerom v oblasti nepriamych daní bola harmonizácia daňovej sadzby. V rámci existencie 28 členských štátov s diferencovanými národnými politikami a daňovými tradíciami sa táto harmonizácia stala nereálnou. Preto sa harmonizácia stala nie cieľom, ale nástrojom na dosiahnutie jednotného trhu.

Harmonizácia nepriamych daní je rozdelená do dvoch kategórií:

- harmonizácia DPH,
- harmonizácia spotrebných daní.

Harmonizácia dane z pridanej hodnoty

System dane z pridanej hodnoty umožňuje dva princípy zdanenia:

- Princíp krajiny určenia, nazývaný tiež krajiny spotreby. Znamená, že daň sa vyberá až v členskom štáte príjemcu tovaru alebo služby. Štáty, ktoré aplikujú princíp krajiny určenia oslobodzujú export od dane a naopak, zdaňujú dovoz. Používajú sa sadzby platné v krajine spotreby.
- Princíp krajiny pôvodu, resp. štátu, odkiaľ sa tovar dodáva alebo služba poskytuje. Daň sa vyberie už v krajine dodávateľa. Používajú sa sadzby platné v krajine pôvodu.

---

²¹ NERUDOVA, D.. *Harmonizace daňových systému zemí Evropské unie*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-386-7.

Z tohto dôvodu sa vyžaduje ekonomická spolupráca, inak by dochádzalo k dvojitému zdaneniu. Hlavnými cieľmi v rámci harmonizácie DPH je zjednodušenie a modernizácia súčasného režimu DPH, zabezpečiť bližšiu spoluprácu medzi členskými krajinami s cieľom zabrániť daňovým podvodom. Je tiež dôležité, aby DPH nebola výrazne rozdielna v jednotlivých štátoch.²² K prioritám v oblasti harmonizácie patril prechod z princípu krajiny určenia na princíp krajiny pôvodu. Táto zmena však vyžaduje zavedenie jednotnej sadzby dane. Z tohto dôvodu sa tento prechod neuskutočnil a naďalej sa používa princíp krajiny určenia.

Harmonizácia spotrebných daní

Cieľom harmonizácie spotrebných daní je stanovenie najnižšie prípustných sadzieb spotrebných daní, definovanie jednotky, na ktorú sa spotrebná daň vzťahuje. Aj v oblasti spotrebných daní sa uplatňuje princíp zdaňovania podľa krajiny určenia.

Harmonizácia priamych daní

Medzi priame dane zaraďujeme daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb a majetkové dane. Harmonizácia priamych daní sa prejavovala oveľa jednoduchšie v porovnaní s harmonizáciou nepriamych daní. Národné systémy sú z hľadiska štruktúry veľmi podobné. Značné odlišnosti existujú v metódach zisťovania základu dane, v zdaňovacích obdobiach, v nezdaniteľných častiach základu dane a i.. Európska únia sa predovšetkým zamerala na zdaňovanie právnických osôb. Postup harmonizácie právnických osôb bol rovnaký ako v prípade nepriamych daní. Najskôr sa mala uskutočniť štrukturálna harmonizácia a potom mala nasledovať harmonizácia daňových sadzieb. Tento pokus bol neúspešný. Príčinou stagnácie harmonizácie priamych daní v EÚ je najmä rozdielnosť účtovných systémov členských štátov EÚ. Na jednej strane existujú účtovné systémy podriadené daňovým, ako napríklad v Nemecku a Rakúsku, kde sa výsledok hospodárenia rovná základu dane z príjmov. Na druhej strane sú účtovné systémy úplne nezávislé od daňových (anglosaské krajiny).²³

Na záver môžeme konštatovať, že aj keď nebol naplnený cieľ z hľadiska harmonizácie daní v Európskej únii, platia tu určité zásady pre jednotlivé druhy daní:

- daň z príjmov fyzických osôb zostáva v kompetencii národných vlád,

²² SIMONDESOVA J., FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 28. ISBN 978-80-225-4147-3.

²³ BAŠTINCOVÁ A. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. Bratislava. Wolters Kluwers, s. r. o., 2016. s. 35-37. ISBN 978-80-8168-398-5.

- daň z príjmov právnických osôb má napomáhať voľnému pohybu kapitálu,
- v rámci nepriamych daní boli zrušené daňové hranice medzi členskými štátmi EÚ.

Napriek stagnácii harmonizačného procesu došlo k zosúladieniu v oblasti poskytovania vzájomných daňových informácií, k zamedzeniu dvojitého zdanenia a spoločný boj proti daňovým podvodom.²⁴

1.2 Daňová sústava krajín V4

Rakúsky politik F. W. Haugwitz prehlásil, že “*dušou štátu je dobre zorganizované finančne direktórium*”. To znamená, že bez dobre usporiadaného daňového systému nemôže štát fungovať.

Daňová politika je súčasťou fiškálnej, resp. hospodárskej politiky štátu a zastáva dôležitú rolu v rámci aktivít štátu. Je považovaná za silný nástroj štátu. Dane financujú verejné výdavky a tie slúžia k zaisteniu hospodárskeho rastu a životnej úrovne obyvateľov. Nie je rozhodujúca len výška daní, ale aj štruktúra daňového zaťaženia, konštrukcia daňového základu a s tým spojené náklady. Ak chceme zvýšiť efektivitu zdanenia spravidla sa odporúča široký základ a nízka sadzba, presun bremena z priamych daní na nepriame dane a znižovanie progresivity zdanenia fyzických osôb. Jednotlivé krajiny nepoužívajú k naplneniu štátneho rozpočtu len jednu daň, ale niekoľko a každá z nich plní určitú úlohu. Z toho vyplýva, že daňová sústava predstavuje súhrn všetkých daní, ktoré sa na danom území vyberajú.

1.2.1 Daňová sústava Slovenskej republiky

Prelomovým obdobím daňového systému Slovenskej republiky bol 1. január 1993, keď nadobudli účinnosť všetky daňové zákony tvoriace legislatívny základ novej daňovej sústavy našej krajiny. Táto sústava zodpovedala dlhodobému cieľu Slovenska, ktorý sa spájal so vstupom do Európskej únie.

²⁴ BAŠTINCOVÁ A.. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. Bratislava. Wolters Kluwers, s. r. o., 2016. s. 42-43. ISBN 978-80-8168-398-5.

Východiskom pre tvorbu daňovej sústavy boli krajiny Európskej únie a to najmä Nemecko, Rakúsko a Dánsko. Inšpiráciou bola najmä oblasť nepriamych daní, teda daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane.

Zásadnou zmenou vo vývoji daňovej reformy, ale aj celého daňového systému možno považovať rok 2004, kedy sme sa stali súčasťou Európskej únie. K daňovej reforme pristúpila vláda najmä z dôvodu zjednodušenia celého daňového práva. Daňový systém do roku 2004 bol neprehľadný, existencia množstva výnimiek, podmienok a nejednoznačných novelizácii spôsobovali obchádzanie a porušovanie zákona.²⁵

Hlavné črty daňovej reformy v jednotlivých oblastiach

Daňová reforma prijala nový zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov s účinnosťou od 1. 1. 2004. Nový zákon zjednodušil legislatívu zdaňovania príjmov, odstránil ustanovenia o daňových úľavách, zrušil rozličné výnimky, špeciálne režimy a oslobodenia od daní, ktoré komplikovali daňový systém a vytvárali priestor pre daňové úniky. Taktiež boli sformulované jednoznačné pravidlá pre výpočet daňového základu. V neposlednom rade sa zaviedla jednotná 19 % sadzba dane pre fyzické i právnické osoby, tzv. rovná daň. Celkovo 12 rôznych sadziieb dane bolo nahradených jednou rovnou sadzbou. V rámci strednodobého horizontu, zavedenie jednotnej dane malo pozitívne vplyvať na podnikateľské prostredie, vyšší prílev zahraničných investícií a rast zamestnanosti, čo sa v konečnom dôsledku aj splnilo. Zavedenie jednotnej sadzby dane sa prejavilo tiež v oblasti dane z pridanej hodnoty.

Zásadné zmeny nastali už spomínaným vstupom Slovenska do EÚ, kedy sme sa stali súčasťou jednotného colného a daňového územia s voľným pohybom tovaru. Tieto zmeny sa okrem dani z pridanej hodnoty týkajú tiež spotrebných daní, konkrétne ich správou. Vstupom do EÚ sa správa spotrebných daní presunula z daňových úradov na colné úrady. Významná zmena nastala tiež v roku 2007, kedy sa prijal zákon o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu.²⁶

V oblasti miestnych daní boli prijaté taktiež isté legislatívne zmeny. Bola zrušená daň z dedičstva, daň z darovania, ako aj daň z prevodu a prechodu nehnuteľnosti. Dane z nehnuteľnosti sú od roku 2005 koncipované ako miestne dane a správcom týchto daní je obec. Výnosy z nej plynú do rozpočtu miest a obcí. Správcom dane z motorových vozidiel sú daňové úrady a výnosy z tejto dane plynú do vyšších územných celkov.

²⁵ LENARTOVÁ G.. *Daňové systémy*. Bratislava. Ekonóm. 2015. s. 98-99. ISBN 978-80-225-4029-2.

²⁶ BOJŇANSKÝ J. a kol.. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 51-52. ISBN 80-8069-807-4.

Tabuľka 1 Súčasná podoba daňovej sústavy Slovenskej republiky

Daňová sústava Slovenskej republiky	
Priame dane	Nepriame dane
Daň z príjmov	Dane zo spotreby
Daň z príjmov fyzickej osoby	Daň z pridanej hodnoty
Daň z príjmov právnickej osoby	Spotrebné dane
Daň z majetku	- daň z piva
Daň z nehnuteľností	- daň z liehu
- daň z pozemkov	- daň z vína
- daň z bytov a nebytových priestorov	- daň z minerálnych olejov
- daň zo stavieb	- daň z tabakových výrobkov
Ostatné miestne dane	- daň z elektriny, uhlia a zemného plynu
- daň za psa	
- daň za užívanie verejného priestranstva	
- daň za ubytvanie	
- daň za predajné automaty	
- daň za nevýherné hracie automaty	
- daň za vjazd a zotrvanie vozidla v historickej časti mesta	
- daň za jadrových zariadení	
- daň z motorových vozidiel	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na internete: <<https://www.financnasprava.sk>>.

Daňová sústava SR je tvorená viacerými právnymi predpismi. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je súčasná podoba daňovej sústavy relatívne nenáročná. V rámci podmienok Slovenskej republiky je daňová sústava kombináciou priameho a nepriameho zdanenia. Je zameraná na zdaňovanie príjmu, majetku a spotreby. Súčasná daňová sústava SR je veľmi podobná daňovým sústavám členských krajín EÚ a to najmä v oblasti zdanenia spotreby. Odlišnosti v daňovej štruktúre možno vidieť v tom, že neobsahuje zdanenie dividend a transferové majetkové dane ako sú daň z dedičstva, daň z darovania a daň z prevodu a prechodu nehnuteľností.²⁷

1.2.2 Daňová sústava Českej republiky

Koniec 90 rokov 20. storočia odštartoval reformu daňového systému Českej republiky, ktorá nadobudla účinnosť v roku 1993. Do tohto roku bola uplatňovaná jednotná daňová sústava pre Slovenskú a Českú republiku, nazývaná tiež ako daňová sústava ČSFR²⁸.

²⁷ LENARTOVÁ G., *Daňové systémy*. Bratislava. Ekonóm. 2015. s. 102-103. ISBN 978-80-225-4029-2.

²⁸ ČSFR – Česká a Slovenská Federatívna Republika

Podobne ako na Slovensku tak aj v Českej republike zohrala daňová reforma z roku 1993 dôležitú úlohu pre ďalší rozvoj. Cieľom reformy bolo najmä postupné znižovanie dane z príjmov. Znižovala sa sadzba dane z príjmov právnických osôb a poklesol tiež počet pásiem sadzby dane z príjmov fyzických osôb na 32 %. Základná sadzba dane z pridanej hodnoty poklesla o jedno percento, ale na druhej strane došlo k rozšíreniu počtu položiek, na ktoré sa vzťahovala znížená sadzba dane.

Vstup Česka do Európskej únie si taktiež vyžiadal zmeny v oblasti daní. Zaviedol sa nový zákon o dani z pridanej hodnoty a tiež o spotrebných daniach. Zmena sa týkala najmä úpravy zoznamu tovarov a služieb, na ktoré sa vzťahovala nižšia sadzba dane. Oblasť spotrebných daní si vyžiadala zvyšovanie sadzby dane.²⁹

Do roku 2006 daňový systém využíval rôzne úpravy základu dane na daňovníka ako sú nezdaniteľné minimum na daňovníka, odpočítateľné položky na manželku, odpočítateľné položky zohľadňujúci stupeň invalidity a pod. Od roku 2006 dochádza k zrušeniu niektorých nezdaniteľných častí základu dane a postupne boli nahrádzané úľavami na dani. Nárok na daňové úľavy platí pre všetkých daňovníkov bez ohľadu na výšku príjmu. Sú určené pevnou sumou na príslušné zdaňovacie obdobie. Úľava na dani (okrem úľav na vyživované dieťa) nemá charakter daňového zvýhodnenia. V prípade, že je nárok na úľavu vyšší ako vypočítaná daň, daňový bonus nevzniká a uplatnenie zliav nemožno preniesť do nasledujúceho roku.³⁰

V roku 2008 sa krajina zameriavala na stimuláciu hospodárskeho rastu. Dôležitou zmenou v oblasti daní bolo zavedenie nových ekologických daní a to z elektrickej energie, zemného plynu a pevných palív. Došlo k zvýšeniu sadzby DPH a spotrebných daní. Zaviedla sa tzv. rovná daň počítaná z tzv. superhrubej mzdy³¹ pre daň z príjmov fyzických osôb. Zmenil sa spôsob upravovania základu dane a výpočet odpisov pre daň z príjmov právnických osôb.³²

---

²⁹ PAVLÍKOVÁ M. *Daňový systém a daňový mix České republiky*, str. 162 – 163. Dostupné na internete: <<https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2011/04/14.pdf>>.

³⁰ SCHULTZOVÁ A.. *Daňové systémy štátov Európskej únie*. Bratislava. Ekonóm. 2012. s. 164. ISBN 978-80-225-3457-4.

³¹ **Superhrubá mzda** – hrubá mzda zamestnanca zvýšená o príspevky na sociálne poistenie, ktoré odvádza zamestnávateľ za zamestnanca

³² PAVLÍKOVÁ M. *Daňový systém a daňový mix České republiky*, str.164. Dostupné na internete: <<https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2011/04/14.pdf>>.

Tabuľka 2 Daňová sústava Českej republiky

Daňová sústava Českej republiky	
Priame dane	Nepriame dane
Daň z príjmov	Dane zo spotreby
<ul style="list-style-type: none"> - daň z príjmov fyzickej osoby - daň z príjmov právnickej osoby 	<ul style="list-style-type: none"> • Daň z pridanej hodnoty • Spotrebné dane
Majetkové dane	
<ul style="list-style-type: none"> - daň z nehnuteľností - daň cestná - daň majetkových transakcií 	<ul style="list-style-type: none"> - daň z minerálnych olejov - daň z piva - daň z liehu - daň z vína
<ul style="list-style-type: none"> - daň z dedičstva <ul style="list-style-type: none"> - daň z darovania - daň z prevodu nehnuteľností 	<ul style="list-style-type: none"> - daň z tabakových výrobkov - daň zo surového tabaku <p>Ekologické dane</p> <ul style="list-style-type: none"> - daň zo zemného plynu a niektorých ďalších plynov - daň z pevných palív - daň z elektriny

Zdroj: Vlastné spracovanie doplnené o aktualizáciu podľa: ŠIROKÝ, J. a kol. *Daňové teórie – s praktickou aplikáciou*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 15.

1.2.2 Daňová sústava Maďarska

Daňový systém v Maďarsku sa delí tak ako vo väčšine krajín EÚ na dve hlavné kategórie a to na priame a nepriame dane, medzi ktoré sa zaraďujú jednotlivé dane.

Za najvýznamnejšiu daňovú reformu, ktorá sa uskutočnila v Maďarsku sa považuje rok 1988. Boli zavedené tri nové typy daní a to všeobecná obratová daň, daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov právnických osôb. Ďalšou výraznou zmenou bol zánik všeobecnej obratovej dani, dane zo mzdy a majetkovej dane. Zmeny v daňovej sústave uskutočnené od daňovej reformy po súčasnosť boli sprevádzané potrebou prispôsobenia sa zmenám ekonomického prostredia. Jednou z takýchto zmien bolo tiež zavedenie tzv. zjednodušenej podnikateľskej dane³³, ktorá znižuje daňové zaťaženie malých podnikateľov.

³³ EVA – maď. Egyszerűsített vállalkozói adó.

Tabuľka 3 Daňová sústava Maďarskej republiky

Daňová sústava Maďarskej republiky	
Priame dane	Nepriame dane
Dôchodkové dane	Daň z pridanej hodnoty
<ul style="list-style-type: none"> - daň z príjmov fyzickej osoby - zjednodušená podnikateľská daň - daň z príjmov právnickej osoby - miestne dane - miestna obchodná daň 	Spotrebné dane
	<ul style="list-style-type: none"> - daň z liehu - daň z piva - daň z vína - daň zo šumivého vína - daň z tabakových výrobkov - daň z minerálneho oleja
Majetkové dane	Daň z energie
<ul style="list-style-type: none"> - daň z motorových vozidiel - miestne dane - daň zo stavieb - daň z pozemkov - ostatné miestne dane 	Ekologické poplatky
	Ostatné nepriame dane
Sektorálne dane	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákonov upravujúcich zdaňovanie v Maďarskej republiky

Ešte do roku 2010 sa daňová sústava Maďarska veľmi odlišovala od daňových sústav krajín V4. Vyznačovala sa progresívnym systémom zdaňovania, ktorý bol v roku 2011 nahradený systémom jednotnej daňovej sadzby. Neexistencia nezdaniteľných častí základu dane, daňových úľav na deti boli typické pre daňovú politiku Maďarska. Nástup novej vlády a jej snaha o ozdravenie verejných financií priniesla významné zmeny v oblasti daní. Starý daňový systém, ktorý sa uplatňoval v Maďarsku znamenal pre subjekty pomerne vysoké daňové zaťaženie. Ešte v roku 2010 predstavovalo daňové zaťaženie 37,7 % HDP, čo zaradovalo Maďarsko na 11. miesto spomedzi krajín s najvyšším daňovým zaťažením EÚ. Na porovnanie v tom istom období Česká republika dosahovala daňové zaťaženie vo výške 33,8 % HDP, Poľsko 31,8 % HDP a Slovensko 28,1 % HDP.

V prípade fyzických osôb boli uplatňované vysoké progresívne sadzby v rozmedzí 18 % - 36 %. V rámci daňovej reformy sa zaviedla jednotná sadzba dane. Od roku 2011 sa tiež zaviedol systém daňového bonusu na dieťa.

Maďarsko patrí medzi štáty, ktoré sa snažia prilákať zahraničný kapitál prostredníctvom nízkej sadzby dane. Túto povest' získalo už v roku 1995, kedy bola v krajine zavedená 19 % daňová sadzba na zdaňovanie príjmov právnických osôb, čo bolo v čase, keď sa na Slovensku uplatňovala progresívna sadzba dane. Od 1. 1. 2017 bola zavedená jednotná daňová sadzba vo výške 9 % a to bez ohľadu na výšku zisku. Týmto krokom sa Maďarsko stalo v rámci EÚ krajinou s najnižšou sadzbou dane z príjmov právnických osôb.

Hlavným zdrojom príjmov do štátneho rozpočtu krajiny je daň z pridanej hodnoty. Spomedzi členských štátov EÚ patrí medzi najvyššiu sadzbu dane. Od roku 2012 sa uplatňuje vo výške 27 %. Okrem nej sa uplatňujú aj dve znížené sadzby dane. V oblasti spotrebných daní po vstupe Maďarska do EÚ došlo k harmonizácii v oblasti zdanenia. Daň z energie bola zavedená z dôvodu ochrany životného prostredia. Predmetom dane je vyrobená elektrická energia a zemný plyn.³⁴

1.2.3 Daňová sústava Poľska

Daňový systém Poľska je rovnako ako daňové systémy ostatných krajín V4 predmetom neustálych zmien a novelizácií. Politické a ekonomické zmeny na začiatku 90. rokov 20. storočia boli dôvodom pre reformu daňového systému Poľska. Cieľom bolo predovšetkým vytvorenie atraktívneho daňového systému pre zahraničných investorov. To sa prejavilo najmä znížením dane z príjmov právnických osôb a to zo 40 % na 19 %. Rok 2009 je spojený so zavedením novej daňovej stupnice s dvoma daňovými sadzba, a to 18% a 32 %.

Daňová politika, tak ako aj v iných európskych krajinách, bola ovplyvnená vstupom krajiny do EÚ, čo sa odzrkadlilo v zavedení dvoch nových daní, daň z pridanej hodnoty a daň z príjmov FO.

Najvýznamnejšou miestnou daňou sa stala práve daň z nehnuteľnosti, ktorej výška závisí od lokality, v ktorej sa nachádza. Sadzby sú určené jednotlivými samosprávami. Poľsko neuplatňuje žiadnu daň z bohatstva, taktiež daň z darovania a z dedičstva boli zrušené v roku 2004.

V roku 2010 bol prijatý plán s cieľom zvýšenia nepriamych daní. Od roku 2011 bola sadzba DPH vo výške 23 % a dve znížené, 8 % a 5 % sadzba dane. Došlo k zvyšovaniu spotrebných daní, pod ktoré spadá aj uhlie a koks.

Daňová sústava Poľska v porovnaní s daňovou sústavou Slovenska má v podstate rovnakú štruktúru, avšak vidíme určité odlišnosti a to najmä v počte miestnych a spotrebných daní. Daňová sústava Poľska vymedzuje väčšie množstvo tovarov a služieb, na ktoré sa jednotlivé dane vzťahujú. Napríklad v oblasti priamych daní je špecifická daň z občianskoprávných transakcií, daň z darovania, ktorá je v podmienkach SR zrušená.

---

³⁴ SCHULTZOVÁ A.. *Daňové sústavy štátov Európskej únie*. Bratislava. Ekonóm. 2012. s. 169-174. ISBN 978-80-225-3457-4.

Medzi ostatné dane sú zaradené napríklad daň z lodiarstva, z tonáže, daň z hazardných hier, daň z niektorých finančných inštitúcií, ako sú napríklad domáce banky, poisťovne a i..

Na záver môžeme tvrdiť, že daňová reforma vo svojej podstate naplnila cieľ, pretože daňový systém sa stal jednoduchším a jasnejším.

Tabuľka 4 Daňová sústava Poľska

Daňová sústava Poľskej republiky	
Priame dane	Nepriame dane
Dôchodkové dane	Daň z pridanej hodnoty
- daň z príjmov fyzickej osoby	Spotrebné dane
- daň z príjmov právnickej osoby	- z liehu
Majetkové dane	- daň z piva
- daň z občiansko právnych transakcií	- daň z vína
- daň z dedičstva a darcovstva	- daň zo motorového paliva
- daň z dopravných prostriedkov	- daň z tabakových výrobkov
- daň z nehnuteľností	- daň z ťažby určitých minerálov
- daň z lesov	- daň z tabakov a kozmetiky
- daň z poľnohospodárskej pôdy	- daň zo strelných zbraní
- daň z vlastníctva psov	- daň z elektriny
- trhový poplatok	- daň z hazardných hier
- reklamný poplatok	Ostatné nepriame dane

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na internete: < <https://www.podatki.gov.pl/>>.

2 Cieľ a metodika práce

Cieľom diplomovej práce je porovnanie a zhodnotenie daňového zaťaženia podnikateľov na Slovensku a vybraných krajín Európskej únie. Pre účely diplomovej práce sme sa zamerali konkrétne na krajiny Vyšehradskej skupiny označovanej ako V4, kde zaraďujeme Slovensko, Česko, Poľsko a Maďarsko. Práca je zostavená so zámerom priblíženia súčasného stavu riešenej problematiky.

V prvej časti sme sa zamerali na teoretické vymedzenie daní a ich funkcie, princípy zdaňovania a daňové zaťaženie. Stručne sme charakterizovali daňovú optimalizáciu a a jej najčastejšie formy, ktoré v súčasnej dobe môžeme považovať za vhodné a legálne nástroje znižovania daňového zaťaženia podnikateľov. Venovali sme pozornosť harmonizácii daní v Európskej únii, ako dôsledok prebiehajúcej globalizácie a v závere sme si priblížili stručný vývoj a štruktúru daňových sústav porovnávaných krajín.

Za hlavný cieľ práce sme si zvolili analyzovanie a porovnanie daňového zaťaženia podnikateľov v krajinách V4.

Na splnenie hlavného cieľa sme si zvolili čiastkové ciele:

- analýza a komparácia súčasného stavu daňovej sústavy krajín V4,
- zhodnotenie daňového zaťaženia podnikateľov v uvedených krajinách z mikroekonomického hľadiska,
- zhodnotenie daňového zaťaženia podnikateľov v uvedených krajinách z makroekonomického hľadiska.

Východiskom je analýza daňových sústav jednotlivých krajín, ich porovnanie a zisťovanie rozdielov na základe čoho sme získali detailný prehľad o zdaňovaní v konkrétnej krajine. Zistené informácie sme aplikovali vo vybraných krajinách z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska. Z mikroekonomického hľadiska je cieľom porovnanie daňového zaťaženia podnikateľa, ako fyzickej osoby aplikáciou konkrétneho príkladu prostredníctvom viacerých variantov. Výsledkom je zistenie a charakterizovanie skutočností, ktoré v jednotlivých krajinách V4 ovplyvňujú daňové zaťaženie podnikateľov. V rámci mikroekonomického hľadiska sme sa tiež zamerali na výpočet daňového zaťaženie podnikateľa, ale ako právnickej osoby pomocou modelovej spoločnosti. Cieľom je taktiež zistiť, v ktorej krajine zaplatí podnikateľ najnižšiu daň. Pre lepšie porovnanie zistených výsledkov sme využili efektívnu sadzbu dane.

Posledným čiastkovým cieľom je zhodnotenie daňového zaťaženia podnikateľov z makroekonomického hľadiska. Zameriavame sa najmä na porovnanie celkového daňového zaťaženia krajín V4 navzájom a ich pozíciu v rámci EÚ.

Prostredníctvom splnenia čiastkových cieľov dospejeme k získaniu dostatočných informácií na splnenie hlavného cieľa, ktorý sme si stanovili.

Metodika práce

Východiskom informácií potrebných pre spracovanie témy bola domáca a zahraničná literatúra. Okrem vedeckej a odbornej literatúry sme samozrejme museli vychádzať z relevantných právnych predpisov a noriem. V rámci získania aktuálnych informácií, sme vychádzali tiež z aktuálnych odborných časopisov a článkov.

Objektom spracovania je zdaňovanie podnikateľských subjektov. Aby sme naplnili náš cieľ, museli sme definovať podstatu daní a zdanenia, princípy daňového zaťaženia a optimalizácie dane. Keďže podstatou témy je zachytenie súčasného stavu, venovali sme pozornosť aj harmonizácii daní v EÚ, keďže skúmané krajiny sú súčasťou EÚ. Po detailnom analyzovaní daňovej sústavy sme pre lepšie pochopenie a zobrazenie výsledkov komparácie zvolili porovnanie na mikroekonomickej a makroekonomickej úrovni. Z hľadiska mikroekonómie sme zvolili praktické príklady, kde sme sa zamerali na zdaňovanie podnikateľov.

Pri spracovaní diplomovej práce boli použité viaceré logické metódy a postupy. Využívali sme najmä analyticko-syntetický postup. Najskôr sme sa zamerali na zber a zhromažďovanie údajov, následne sme zaznamenávali, selektovali a napokon spracovali informácie týkajúce sa teoretických poznatkov. V ďalších častiach sme využívali najmä skúmanie. Na podrobnú analýzu daňových sústav jednotlivých krajín sme použili analýzu, ktorá predstavovala rozklad celku na jeho súčasti. Využili sme tiež abstrakciu, pretože bolo potrebné vyhnúť sa niektorým nepodstatným informáciám v oblasti zdaňovania v jednotlivých krajinách. Bolo veľmi dôležité tiež selektovať informácie a zdroje podľa veku, pretože cieľom bolo priniesť najaktuálnejšie informácie z danej oblasti. Metódu syntézy sme použili najmä pri hodnotení daňového zaťaženia podnikateľských subjektov na praktických príkladoch a z hľadiska makroekonómie, kde sme aplikovali teoretické poznatky na pochopenie získaných informácií v rámci porovnávaní.

Na záver sme zistené výsledky porovnali a zhrnuli, čím sme splnili cieľ našej diplomovej práce.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Komparatívna analýza súčasného stavu daňových sústav krajín V4

3.1.1 Analýza daňovej sústavy Slovenskej republiky

Tak ako sme si už definovali v teoretickej časti, sústava daní pozostáva z priamych a nepriamych daní.

Priame dane

Ako sme už naznačili, priame dane členíme podľa predmetu zdanenia na dôchodkové dane a majetkové dane.

Dôchodkové dane ako súčasť daňového systému SR sú legislatívne upravené v Zákone o dani z príjmov č. 595/2003. Zákon presne vymedzuje daň z príjmov fyzickej osoby, daň z príjmov právnickej osoby a spôsob vyberania a platenia daní.

Daň z príjmov fyzických osôb

Daň z príjmov FO charakterizujeme ako univerzálnu daň, ktorej podlieha každý zdaniteľný príjem. Už samotný názov prezrádza, že subjektom dane je fyzická osoba. Zákon rozdeľuje fyzickú osobu na dve skupiny:

- *daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou,*
- *daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou.*³⁵

Zákon o dani z príjmov definuje predmet dane z príjmov takto:

- príjmy zo závislej činnosti definuje § 5 ZDP,
- príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu definuje §6 ZDP.

Rozdielom celkových dosiahnutých príjmov a celkových výdavkov zistíme čiastkový základ dane. Daňovník má možnosť výberu uplatniť si percentuálne výdavky vo výške 60 % z úhrnu príjmov z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z použitia diela a umeleckého výkonu, maximálne však do výšky 20 000 eur ročne. V prípade uplatnenia paušálnych výdavkov má povinnosť viesť evidenciu o príjmoch v časovom slede a v členení potrebnom na vyčíslenie základu dane.

Výpočet ČZD:

³⁵podrobná definícia v §2 zákona č. 595/2003 Zákona o dani z príjmov v z. n. p.

ČZD = celkové príjmy - celkové výdavky na ich dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie ³⁶
alebo
ČZD = celkové príjmy - paušálne výdavky (výdavky stanovené % z príjmov) ³⁷

- príjmy z kapitálového majetku definuje § 7 ZDP,
- ostatné príjmy.

V tejto skupine sú obsiahnuté tie príjmy, ktoré sa nezaraďujú do predchádzajúcich skupín.³⁸

Výpočet ČZD:

ČZD = celkové príjmy - celkové výdavky na ich dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie
---

V praxi sa často stretávame s príjmami, ktoré sú oslobodené od dani z príjmov a teda zdaneniu nepodliehajú. To znamená, že vo vzťahu k týmto príjmom si nemôže daňovník uplatňovať ani výdavky.³⁹

Zákon o dani z príjmov umožňuje znížiť základ dane FO z príjmov zo závislej činnosti, z príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti a to o *nezdaniteľné časti základu dane* podľa § 11 a *daňovú stratu* podľa § 30 ZDP.

Medzi *NČZD* zaraďujeme nezdaniteľnú časť na daňovníka, na manželku/manžela daňovníka, dobrovoľné príspevky na starobné a dôchodkové sporenie, ktoré sú preukázateľne zaplatené. Aby si daňovník mohol uplatniť *NČZD* na manžela/manželku, musia byť splnené podmienky definované zákonom. Výška *NČZD* je ovplyvnená výškou platného životného minima aktuálneho pre dané zdaňovacie obdobie a samozrejme od výšky základu dane daňovníka. K 1.1.2019 je výška PŽM 205,07 eur. Životné minimum nám predstavuje hranicu mesačného príjmu, kedy sa človek ocitne v núdzi. Ide o minimálnu sumu, ktorá by mala postačiť na uspokojenie základných ľudských potrieb.

Pre účely uplatnenia *NČZD* na manželku/manžela sa za príjem manžela/manželky považuje vlastný príjem znížený o zaplatené poistné a príspevky, ktoré bol

³⁶ Výdavky na dosiahnutie zabezpečenie a udržanie príjmov je daňovník povinný preukázať vedením sústavy jednoduchého účtovníctva, podvojného účtovníctva alebo vedením daňovej evidencie.

³⁷ Výdavky, ktoré sú stanovené ako percento z príjmov. Daňovník si ich môže uplatniť, ak nie je platiteľom DPH alebo daňovník, ktorý je platiteľom DPH, ale len časť zdaňovacieho obdobia, alebo ktorý si neuplatní preukázateľne vynaložené výdavky.

³⁸ Ostatné príjmy sú konkrétne definované v paragrafe 8 ZDP

³⁹ Príjmy oslobodené od dane definuje §9 ZDP

manžel/manželka povinný v danom zdaňovacom období zaplatiť. Vlastný príjem nezahŕňa sociálne dávky, štipendiá, zamestnaneckú prémie ani daňový bonus.

Možnosť uplatniť si daňový bonus platí pre daňovníka, ktorého príjmy zo závislej činnosti, samostatnej zárobkovej činnosti alebo príjmy z podnikania dosiahli minimálne 6-násobok minimálnej mzdy⁴⁰ a vykázal základ dane. Daňový bonus na rok 2019 je vo výške 22,17 eur.

Ďalšou formou zníženia základu dane je *daňová strata*. Možnosť odpočítať daňovú stratu má daňovník štyri bezprostredne po sebe nasledujúce zdaňovacie obdobia. O daňovú stratu môže daňovník upraviť len ČZD z príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Daň z príjmov FO získame vynásobením základu dane príslušnou sadzbou dane. V podmienkach Slovenskej republiky je sadzba dane z príjmov FO *progresívna daň*, teda závislá od výšky dosiahnutého príjmu:

- Ak základ dane získaný z čiastkových základov dane neprevyšuje 176,8 – násobok sumy PŽM (teda neprevyšuje sumu 36 256, 38 eur na rok 2019), uplatníme sadzbu dane vo výške 19 %.
- V prípade ak ZD prevyšuje 176,8 – násobok PŽM použijeme pri výpočte dani sadzbu vo výške 25 % z časti základu dane presahujúceho túto sumu.
- Sadzba dane z kapitálového majetku je vo výške 19 %.
- Príjmy ústavných činiteľov, poslancov a prezidenta sú okrem základnej sadzby dane zdanené aj osobitnou sadzbou dane a to vo výške 5 %.

Najčastejšou formou podnikania fyzickej osoby je výkon samostatnej zárobkovej činnosti, t. j. živnostenské podnikanie. Výpočet daňového zaťaženia je rovnaký ako pri fyzických osobách, ktoré vykonávajú slobodné povolania.

Základ dane sa zisťuje ako súčet čiastkových základov dane. Príjmy sa delia na aktívne a pasívne príjmy. Z daňového hľadiska to znamená, že od aktívnych príjmov je možné odpočítať NČZD a len z takto zisteného daňového základu je možné odpočítať daňovú stratu.

---

⁴⁰ Pre rok 2019 predstavuje minimálna mzda výšku 520 eur a teda jej šesťnásobok zodpovedá sume 3120 eur.

Daň z príjmov právnickej osoby

Daňovníka, ktorý podlieha dani z príjmov právnickej osoby definujeme ako právnickú osobu (ďalej len „PO“), ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto skutočného vedenia.

Podľa účelu založenia rozlišujeme právnické osoby založené ako podnikateľské a nepodnikateľské subjekty.

Podnikateľský subjekt je zapísaný do obchodného registra a je založený za účelom podnikania. Všetky jeho príjmy podliehajú dani z príjmov PO. Opakom je *nepodnikateľský subjekt*, ktorý nie je zriadený za účelom dosahovania zisku. Príjmy podliehajú dani z príjmov PO len v obmedzenom rozsahu.

Keďže témou našej práce je zdaňovanie podnikateľov, bližšie sa zameriame len na PO ako podnikateľské subjekty.

Predmetom dane z príjmov právnickej osoby je príjem, resp. výnos z činnosti daňovníka a z nakladania s majetkom daňovníka.

Základ dane môžeme vo všeobecnosti charakterizovať ako rozdiel, o ktorý daňové príjmy prevyšujú daňové výdavky pri rešpektovaní vecnej a časovej súvislosti zdaniteľných príjmov a zdaniteľných výdavkov v príslušnom zdaňovacom období. Ak nastane situácia, kedy daňové výdavky prevyšujú daňové príjmy, tento rozdiel označujeme ako daňovú stratu.

V podmienkach Slovenskej republiky uplatňujeme kompromisný prístup, čo znamená, že pri vyčíslení základu dane je východiskom *výsledok hospodárenia* určený podľa zákona o účtovníctve a upravený na daňové účely.

Uplatňovanie daňových výdavkov

Vo všeobecnosti sa za daňový výdavok považuje výdavok na dosiahnutie zabezpečenie a udržanie príjmov. Stručne povedané, základným kritériom pre uznanie konkrétneho daňového výdavku sú tri podmienky:

- podmienka vecnosti,
- podmienka preukázateľnosti,⁴¹
- podmienka zaúčtovania.

Daňové výdavky konkrétne charakterizuje § 19 v ZDP.

---

⁴¹ Na to, aby bol daňový výdavok preukázateľný musí mať daňovník k dispozícii potrebnú dokumentáciu napr. faktúry, bločky, výpisy a pod..

Daňové výdavky, ktoré nespĺňajú požiadavky stanovené zákonom o dani z príjmov sú bližšie špecifikované v § 21 ZDP.

Východiskom pre vyčíslenie základu dane alebo daňovej straty je už spomínaný výsledok hospodárenia. Je však potrebné upraviť výsledok hospodárenia o výnosy a náklady, ktoré nie sú uznateľné z daňového hľadiska. Hovoríme, že ide o tzv. *mimo účtovnú transformáciu výsledku hospodárenia na základ dane*.

Výsledok hospodárenia pred zdanením sa upraví o položky zvyšujúce a znižujúce výsledok hospodárenia. Do základu dane tiež nemôžeme zahrnúť sumy, ktoré už boli u daňovníka zdanené. Súčasná *sadzba dane* z príjmov právnických osôb podľa zákona o dani z príjmov je pre rok 2019 stanovená vo výške 21 %.

Nasledujúca tabuľka prináša prehľadný postup výpočtu základu dane a daňovej povinnosti právnickej osoby.

Tabuľka 5 Postup výpočtu základu dane a vyčíslenie dane z príjmov PO

Výsledok hospodárenia pred zdanením (zisk/strata)
+ položky znižujúce výsledok hospodárenia
+ položky zvyšujúce výsledok hospodárenia ⁴²
Základ dane/daňová strata pred úpravou
+ kladný rozdiel medzi úhrnom skutočne uplatnených daňových odpisov a úhrnom limitovaných odpisov z osobných automobilov so vstupnou cenou 48 000 eur a viac, ak je základ dane nižší
+ kladný rozdiel medzi skutočne uplatneným nájomným a limitovaným nájomným pri operatívnom prenájme osobných automobilov so vstupnou cenou 48 000 eur a viac, ak je základ dane nižší
+ suma členských príspevkov prevyšujúca 5 % základu dane
+ suma výdavkov za alkoholické nápoje ako napr. suma reklamného predmetu prevyšujúca 5 % základu dane
- suma poskytovaná v rámci praktického vyučovania žiakom na základe učebnej zmluvy
Základ dane /daňová strata
- úhrn vyňatých príjmov (základ dane) podliehajúcich zdaneniu v zahraničnÝ a daňových strát
- odpočet daňovej straty
- odpočet nákladov na vývoj
Základ dane po úprave
x sadzba dane
Daň pred uplatnením úľav na dani a uplatnením zápočtu dane zaplatenej v zahraničí
- úľavy na dani
Daň po úľavách na dani a po zápočte dane zaplatenej v zahraničí

Zdroj: spracované podľa BAŠTINCOVÁ, A. Účtovníctvo a dane právnických osôb, prvé vydanie. Bratislava. Wolters Kluwer, 2016. s. 70. ISBN 978-80-8168-398-5.

⁴² Pripočítateľné a odpočítateľné položky sú bližšie špecifikované v §17-§21 Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.

Majetkové dane

Do kategórie priamych daní zaraďujeme aj majetkové dane, súčasťou ktorých je daň z motorových vozidiel, daň z nehnuteľnosti a ostatné miestne dane.

Daň z motorových vozidiel

Za najvýznamnejšiu zložku majetkových daní sa zaraďuje práve daň z *motorových vozidiel*, ktorú upravuje zákon o dani z motorových vozidiel⁴³. Subjektom dane je FO alebo PO, alebo ich organizačná zložka, ktorá je zapísaná do obchodného registra, je držiteľom alebo používateľom vozidla, ktoré podlieha zdaneniu. Vztahuje sa tiež na zamestnávateľa, ktorý vypláca zamestnancovi cestovné náhrady za používanie vozidla. Dani z motorových vozidiel podliehajú vozidlá *evidované v SR a používané na podnikateľské účely*. Ročná sadzba dane sa stanoví pre úžitkový automobil podľa zdvihového objemu motora v cm³ a pre úžitkové vozidlá a autobusy podľa počtu náprav a celkovej hmotnosti vozidla.

Daň z nehnuteľností

Povinnosť platiť daň z nehnuteľností právnickej osoby vyplýva z používania nehnuteľností pri výkone podnikateľskej činnosti. Daňová povinnosť vzniká v zmysle zákona o miestnych daniach.

- Daň z pozemkov

Základná sadzba dane pre každú skupinu pozemkov je 0,25 %.

Výpočet dane z pozemkov:

Daň z pozemkov =	základ dane x sadzba dane
Základ dane =	výmera pozemku v m ² x hodnota pôdy za m ²

- Daň zo stavieb

Ročná sadzba dane je 0,033 eur za každý začatý meter 2.

Výpočet dane zo stavieb:

Daň zo stavieb =	základ dane x sadzba dane +(príplatok za podlažie x počet podlaží)
Základ dane =	výmera zastavanej plochy v m ²

⁴³ Zákon č. 361/2014 Z. z. o dani z motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- Daň z bytov a nebytových priestorov⁴⁴ v bytovom dome

Základná ročná sadzba je vo výške 0,033 eur za každý aj začatý m².

Výpočet dane z bytov:

Daň zo stavieb =	základ dane x sadzba dane
Základ dane =	výmera podlahovej plochy bytu a nebytového priestoru v m ² ⁴⁵

Nepriame dane

Už samotný názov hovorí o tom, že ide o dane, ktoré sa neplatia priamo, ale prostredníctvom cien tovarov a služieb. Plateľ a daňovník nie je tá istá osoba, pretože v konečnom dôsledku túto daň neplatí daňovník, ktorý ju priznáva, ale ten, kto si výrobok alebo službu kúpil. V podmienkach Slovenskej republiky členíme nepriame dane na univerzálne a selektívne nepriame dane.

Daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) označujeme ako všeobecnú, univerzálnu daň zo spotreby, ktorá zaťažuje konečného spotrebiteľa, čo znamená, že daňové bremeno znáša spotrebiteľ v cenách nakúpených tovarov a služieb. Výhodou je stabilita a spoľahlivosť výnosu dane do štátneho rozpočtu, keďže reprezentuje najväčšiu zložku príjmu do štátneho rozpočtu. Za nevýhodu považujeme jej antisociálne dôsledky na spotrebiteľov s nižšími príjmami, administratívnu náročnosť a často sa stáva predmetom zneužívania na daňové úniky.

Plateľom dane je zdaniteľná osoba, ktorá vykonáva nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť⁴⁶ bez ohľadu na účel alebo výsledky tejto činnosti. Za zdaniteľné osoby sa predovšetkým považujú *podnikateľské subjekty*.

Povinnosť podať žiadosť o registráciu pre daň z pridanej hodnoty vzniká zdaniteľnej osobe, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku a ktorá dosiahla za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov obrat⁴⁷ 49 790 eur. Bez ohľadu na dosiahnutý obrat zákon definuje povinnosť

⁴⁴ Byt alebo časť bytu v bytovom dome, ktorý sa využíva na iný účel ako bývanie k 1. januáru zdaňovacieho obdobia.

⁴⁵ Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

⁴⁶ Ekonomická činnosť je každá činnosť, z ktorej sa dosahuje príjem. Zahŕňa činnosť výrobcov, obchodníkov, dodávateľov služieb a i.

⁴⁷ Obratom sa rozumejú výnosy bez dane z dodávaných tovarov a služieb v tuzemsku s výnimkou výnosov, ktoré sú oslobodené od dane podľa §28 až §36 a podľa §40 až §42 zákona o dani z pridanej hodnoty. Do obratu sa tiež nezahŕňajú výnosy z príležitostne predaného hmotného a nehmotného majetku okrem zásob.

podat' registráciu pre daň zdaniteľnej osobe podľa § 5 - §7a podľa zákona od DPH. Zákon tiež umožňuje *dobrovoľnú registráciu* pre daň, ktorá sa nespája s dosiahnutím obratu.

V prípade, ak zdaniteľná osoba, ktorá podala žiadosť o povinnú registráciu a javí sa ako riziková osoba, je povinná zložiť zábezpeku na daň.⁴⁸ Výška zábezpeky sa pohybuje v rozmedzí 1000 eur – 500 000 eur. Suma zábezpeky sa posudzuje na základe rizika zo vzniku nedoplatku na dani zdaniteľnej osoby.

Predmetom dane je dodanie tovaru za protihodnotu, poskytnutie služby, nadobudnutie tovaru v tuzemsku uskutočnené zdaniteľnou osobou. Predmet DPH je bližšie špecifikovaný v zákone o DPH a to v § 8 až §12.

Vznik daňovej povinnosti sa spája s miestom zdaniteľného plnenia⁴⁹. Ide o miesto, kde bude dodaný tovar alebo služba zdanená. Daňová povinnosť znamená, že štátu vzniká právo na daň.

Základom dane pri dodaní tovaru alebo služby je všetko, čo tvorí protihodnotu, ktorú predávajúci prijal alebo má prijať od kupujúceho alebo inej osoby za dodanie tovaru alebo služby zníženú o daň.

Sadzba dane na tovary a služby je 20 % zo základu dane. V podmienkach Slovenskej republiky uplatňujeme aj zníženú sadzbu dane 10 % zo základu dane. Do 31.12.2015 sa uplatňovala len na lieky, knihy, zdravotnícke pomôcky a i. Od 1.1.2016 je znížená 10 % uplatňovaná aj na vybrané potraviny ako sú napríklad mäso, ryby, mlieko, maslo, chlieb a i..

Zákon o DPH tiež charakterizuje možnosti oslobodenia od dane. Rozlišuje dva základné typy oslobodení od dane a to:

- zdaniteľné obchody bez nároku na odpočítanie dane bližšie špecifikovanie tohto typu oslobodenia je uvedené v §28 až § 41,
- oslobodené zdaniteľné obchody s nárokom na odpočítanie dane definované v § 43 až §48.

Daňová povinnosť znamená, že štátu vzniká právo na daň. Všeobecným princípom mechanizmu dane z pridanej hodnoty je *odpočítanie dane*, avšak podmienkou je vznik daňovej povinnosť. Na to, aby si platiteľ mohol uplatniť nárok na odpočítanie dane, musí vzniknúť daňová povinnosť, ktorá musí byť preukázateľná. Ak v zdaňovacom období je

---

⁴⁸ Zábezpeka na daň je suma peňažných prostriedkov, ktorú žiadateľ o registráciu musí zložiť na účet daňového úradu na obdobie 12 mesiacov, počas ktorých má daňový úrad právo disponovať touto sumou.

⁴⁹ Zásady určenia miesta zdaniteľného plnenia sú bližšie špecifikované v § 13 až § 18 zákona o dani z pridanej hodnoty.

celková daňová povinnosť vyššia ako odpočítateľná daň, vzniká *vlastná daňová povinnosť*. Opačnú situáciu charakterizuje *nadmerný odpočet*, ktorý si môže platiteľ dane odpočítať od vlastnej daňovej povinnosti v nasledujúcom zdaňovacom období.

Spotrebné dane

Súčasťou nepriamych daní okrem DPH sú aj spotrebné, nazývané tiež selektívne dane. Ide o ďalšiu formu zdanenia, ktorou štát cielene zaťažuje spotrebu vybraných druhov tovarov, ako sú alkoholické nápoje, tabakové výrobky, minerálne oleje, elektrina, uhlie a zemný plyn. Charakteristickým znakom je, že sú vyberané jednorazovo, väčšinou pri vyskladnení vybraných výrobkov a ich uvedení do obehu alebo pri dovoze na územie SR. Keďže daňou sú zaťažené len vybrané druhy tovarov, nemôžeme brať do úvahy sociálny a dôchodkový dopad týchto daní, i keď na druhej strane môžeme tento typ dane považovať za akýsi druh „výchovy“ zo strany štátu k obyvateľom. Práve tým, že daň postihuje alkoholické nápoje a tabakové výrobky môžeme tvrdiť, že ide o jedinú daň, prostredníctvom ktorej sa štát snaží ochrániť a zlepšiť zdravie svojich obyvateľov.

3.1.2 Analýza daňovej sústavy Maďarskej republiky

Priame dane

Medzi priame dôchodkové dane, dane ktoré odčerpávajú časť dôchodku daňovníka, v Maďarskej republike zaraďujeme najmä daň z príjmov fyzických osôb, zjednodušenú podnikateľskú daň, daň z príjmov právnických osôb a miestnu obchodnú daň.

Daň z príjmov fyzických osôb

Daň z príjmov fyzických osôb (maď. *személyi jövedelem adó*, skr. Szja) daň osobitného charakteru môžeme charakterizovať ako lineárnu daň, ktorá obsahuje viacero zvýhodnení. Subjektom je FO, ktorá je vymedzená tak ako v podmienkach Slovenskej republiky, teda charakterizuje daňového rezidenta a nerezidenta. Medzi FO, ktorých príjem podlieha zdaneniu zaraďujeme:

- samostatne zárobkovo činné osoby (podnikateľov),
- poľnohospodárskych výrobcov,
- zamestnancov.

Predmetom dane je príjem FO získanej od inej osoby v celkovej výške, alebo príjem znížený o daňovo uznané výdavky. Predmetom dane z príjmov FO sú:

- príjmy zo závislej činnosti, príspevky na vzdelanie, podpora v nezamestnanosti,
- prijaté úroky od iných FO,
- úroky z bankových účtov, zo sporenia,
- príjmy zo živnosti,
- príjmy z prenájmu nehnuteľnosti,
- podiely na zisku,
- príjmy z podnikania a poľnohospodárskej činnosti.

Základ dane sa člení na dve zložky a to:

- *základ dane z príjmov zdanených konsolidovane,*
- *základ dane z príjmov zdanených samostatne.*

Vo všeobecnosti sa uplatňuje zásada, že základ dane je rozdiel príjmov FO podliehajúcich zdaneniu a daňových výdavkov, ktoré sa berú do úvahy len do výšky príjmov. To znamená, že základ dane nemôže mať zápornú hodnotu.

Tabuľka 6 Postup výpočtu dane z príjmov FO pri príjmoch zdanených samostatne

Príjmy zdanené samostatne
<ul style="list-style-type: none">
• príjmy z prevodu vlastníctva hnutel'nych a nehnuteľnych vecí,
• doživotná renta, alimenty
• dávky nad rámec miezd, sociálne dávky
• príjmy prevádzky hotelov a i.
ZD z príjmov zdanených samostatne = príjmy - výdavky, ktoré sa zisťujú pri každom druhu samostatne

Zdroj: spracované podľa Zákon č. CXVII. z roku 1995 o dani z príjmov fyzických osôb v znení neskorších predpisov.

Tak ako vidíme uvedené v schéme nižšie v tabuľke 7, FO má možnosť uplatniť si zníženie základu dane z príjmov zdanených konsolidovane o zľavu pre rodiny a zľavu pre novomanželov. Nazývame ich tiež položky znižujúce základ dane. Nárok na *zľavu pre rodiny* vzniká daňovníkovi v prípade ak žije s FO, ktorá poberá rodičovský príspevok, žije so ženou na materskej dovolenke v jednej domácnosti alebo s FO, ktorá je poberateľom individuálneho alebo sirotského dôchodku.

Výška zľavy závisí od počtu osôb vyživovaných fyzickou osobou na mesiac :

- za jednu vyživovanú osobu 66 670 HUF (209,07 EUR⁵⁰),
- za dve vyživované osoby 133 330 HUF (418,11 EUR),
- za tri a viac vyživovaných osôb 220 000 HUF (689,89 EUR).

V súčasnosti vláda pod vedením kontroverzného maďarského premiéra Viktora Orbána sa snaží zavádzať opatrenia, ktoré prispievajú k rastu krajiny. Držia sa svojho motta: „*Nepotrebuje imigrantov, ale viac maďarských detí.*“ Jeden z týchto stimulov má tiež daňový charakter. Konkrétne ide o odpustenie platenia daní do konca života v prípade ak má rodina štyri deti.

Zľavu pre prvomanželov si uplatňujú fyzické osoby, ktoré uzavreli manželstvo po prvý krát, alebo aspoň jedna z nich uzavrela manželstvo po prvý krát. Ide o zľavu vo výške 33 335 HUF za mesiac. Manželia sa môžu rozhodnúť, že si zľavu uplatnia obaja rovným dielom, alebo iba jeden z manželov.

V Maďarskej republike je stanovená *jednotná sadzba dane* vo výške 15 % pre všetky typy príjmov FO.

Tabuľka 7 Postup výpočtu dane z príjmov FO pri príjmoch zdanených konsolidovane

Príjmy zdanené konsolidovane
Príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti
ČZD= príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré podliehajú zdaneniu -skutočné výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov alebo -paušálne výdavky vo výške 10 % z príjmov
Príjmy zo závislej činnosti
ČZD= príjmy, ktoré podliehajú zdaneniu -členský príspevok do komory zástupcov zamestnancov a prijaté peňažné prostriedky za úsporu paliva pri využívaní služobného motorového vozidla pri výkone závislej činnosti (max do výšky 100 000 HUF/mesiac)
Ostatné príjmy
ČZD= ostatné príjmy - výdavky vynaložené na dosiahnutie príjmov
ZD z príjmov zdanených konsolidovane = ČZD z príjmov zo samostatnej zárobkovej činnosti + ČZD z príjmov zo závislej činnosti + ČZD z ostatných príjmov
Položky znižujúce základ dane:
-zľava pre prvomanželov -zľava pre rodiny
Upravený ZD z príjmov zdanených konsolidovane

Zdroj: spracované podľa Zákon č. CXVII. z roku 1995 o dani z príjmov fyzických osôb v znení neskorších predpisov.

⁵⁰ Na prepočet maďarského forintu na menu euro sme použili priemerný kurz NBS za rok 2018

Zjednodušená podnikateľská daň

V Maďarsku existuje špecifický druh dane z príjmov – zjednodušená podnikateľská daň (*mad. egyszerűsített vállalkozói adó*, skr. EVA). Ide o voliteľnú daň, čo znamená, že ak si subjekt uplatní túto formu dane, nebude zároveň subjektom dane z príjmov PO, dane z príjmov FO a dane z pridanej hodnoty. Tento typ dane upravuje zákon o zjednodušenej podnikateľskej dani.

Podmienkami pre možnosť výberu EVA je, že PO alebo FO dosahuje obrat neprevyšujúci 30 miliónov HUF (94 076,33 EUR) a daňovník neprevádzkuje činnosť, ktorá je predmetom špeciálnej regulácie ako je napr. spotrebná daň, clo a i..

Pri uplatnení EVA má podnikateľ možnosť zjednodušenej daňovej evidencie a zníženie daňového zaťaženia. Subjektom dane je FO alebo PO definovaná zákonom a základom dane je súčet všetkých príjmov FO alebo PO upravené o pripočítateľné a odpočítateľné položky. Ak základ dane upravený o pripočítateľné a odpočítateľné položky neprevýši zákonom stanovený limit 30 miliónov HUF sadzba dane je vo výške 37 %. V prípade ak základ dane prevýši stanovenú hranicu, uplatní sa sadzba dane vo výške 50 % na tú časť základu dane, ktorá prevyšuje 30 miliónov HUF.

Daň z príjmov PO

Ďalšou dôležitou zložkou priamej dôchodkovej dane je *daň z príjmov právnickej osoby* (*mad. „jogi személyi jövedelemadója”*), ktorú upravuje zákon o dani z príjmov PO. Subjektom dane je podobne ako v prípade slovenskej legislatívy daňovník z obmedzenou⁵¹ a neobmedzenou daňovou povinnosťou.

Rozdielom zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov, ktoré vecne a časovo súvisia s príslušným zdaňovacím obdobím, sa vypočíta *základ dane*. Podľa toho, či zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky, daňový subjekt vykáže pozitívny alebo negatívny základ dane. Východiskom je *výsledok hospodárenia*, ktorý je potrebné transformovať na daňové účely. Ide o úpravu tzv. korekčnými položkami, ktoré zabraňujú či už dvojitému zdaneniu alebo daňovým únikom. Všetky položky znižujúce základ dane sú uvedené v § 7 a položky zvyšujúce základ dane v § 8 Zákona o dani z príjmov PO.

Sadzba dane z príjmov PO je stanovená na rok 2019 vo výške 9 % zo základu dane.

---

⁵¹ Zahraníčné PO, ktoré podnikajú na území Maďarska a ktorých 75 % z dlhodobého majetku tvoria nehnuteľnosti na území Maďarska.

Tabuľka 8 Postup výpočtu a vyčíslenia základu dane

Výsledok hospodárenia
+ položky zvyšujúce základ dane
- položky znižujúce základ dane
Základ dane z príjmov
-negatívny základ dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobia
+/- korekcia
Základ dane z príjmov po úprave
x sadzba dane 9 %
Daň z príjmov PO
- úľavy na dani
- daň z príjmov PO zaplatená v zahraničí
Daň po úľavách na dani a po zápočte dane zaplatenej v zahraničí

Zdroj: spracované podľa Zákon č. LXXXI. z roku 1996 o dani z príjmov právnických osôb v znení neskorších predpisov.

Právnická osoba si v prípade vykázania negatívneho základu dane v predchádzajúcom období, môže uplatniť v priebehu piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období odpočet tohto negatívneho základu dane najviac však do výšky 50 % pozitívneho základu dane za zdaňovacie obdobie. Právnická osoba, ktorá pôsobí v oblasti poľnohospodárstva si môže uplatniť negatívny základ dane za dve bezprostredne predchádzajúce zdaňovacie obdobia do výšky 30 % zisteného pozitívneho základu dane za zdaňovacie obdobie.

Miestna obchodná daň

Poslednou zložkou priamej dôchodkovej dane je miestna obchodná daň (mađ. *helyi iparűzési adó*, skr. HIPA), ktorá je opäť špecifickou daňou v porovnaní so slovenskou legislatívou. Tento druh dane vyrubujú miestne samosprávy obcí na základe zákona o miestnych daniach.

Subjektom je FO alebo PO, ktorá vykonáva *nepretržitú* alebo *príležitostnú obchodnú činnosť*⁵² za účelom dosiahnutia zisku na území obce. Je platená v dvoch rovnakých sumách počas roka v prípade, ak subjekt dosiahne základ dane viac ako 2,5 milióna HUF (7 839,69 EUR), ak sa obec nerozhodne inak.

⁵² Za príležitostnú obchodnú činnosť sa považuje činnosť vykonávaná počas menej ako 180 dní v kalendárnom roku na území obce.

Sadzba dane je stanovená vo výške 2 % zo základu dane na daňovníka, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť nepretržite, alebo vo výške 5 000 HUF (15,68 EUR) za každý jeden deň, ak ide o príležitostnú činnosť.

Priame majetkové dane

Medzi priame majetkové dane v Maďarsku zaraďujeme daň z motorových vozidiel a miestne dane. Najvýznamnejšou zložkou miestnych daní je daň zo stavieb a daň z pozemkov.

Daň z motorových vozidiel sa ďalej člení na daň z tuzemských motorových vozidiel, daň zo zahraničných motorových vozidiel a daň z motorového vozidla využívaného na podnikanie. Pre účely našej práce sa zameriame na daň z motorového vozidla využívaného na podnikanie. Predmetom tejto dane sú osobné motorové vozidlá, ktoré sa využívajú na dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie príjmov podnikateľských subjektov. Základom dane je výkon motora v kW a sadzba dane závisí od toho, do akej ekologickej skupiny je dané motorové vozidlo zaradené. Mesačná sadzba sa pohybuje v rozmedzí 7 700 HUF – 44 000 HUF (24,15 EUR – 137,98 EUR).⁵³

Miestne dane sú vyrubované obcou na základe zákona č. C z roku 1990 o miestnych daniach v z. n. p.. Za najdôležitejšiu miestnu daň sa považuje daň zo stavieb a daň z pozemkov. Sadzbu dane určuje obec, pričom zákon len definuje maximálnu sadzbu, ktorú môže obec vyrubiť. Pri stavbách je to 1 852,10 HUF/m² (5,81 EUR/m²) a pri pozemkoch 336,70 HUF/m² (1,06 EUR/m²).⁵⁴

Nepriame dane

Medzi nepriame dane v Maďarsku zaraďujeme daň z pridanej hodnoty, spotrebné dane, rôzne ekologické poplatky a ostatné nepriame dane.

Daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty (maď. *általános forgalmi adó*, skr. ÁFA) charakterizujeme ako viacstupňovú daň zo spotreby, ktorá sa platí v každej fáze výroby, predaja tovarov

---

⁵³ Zákon č. LXXXII. z roku 1991 o dani z motorových vozidiel v znení neskorších predpisov.

⁵⁴ Zákon č. C. z roku 1990 o miestnych daniach v znení neskorších predpisov.

a poskytovania služieb z pridanej hodnoty, kde daňovú povinnosť znáša konečný spotrebiteľ.

Subjektom dane sú FO alebo PO, ktorá má právnu subjektivitu a vykonáva ekonomickú činnosť⁵⁵ vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť.

Predmetom dane sú zdaniteľné obchody, medzi ktoré zaraďujeme dodanie tovaru v tuzemsku, poskytnutie služby v tuzemsku za protihodnotu, nadobudnutie tovarov a služieb z iného členského štátu a dovoz tovaru. Pri vymedzení predmetu dane je podobne ako v SR tiež dôležitou otázkou miesto uskutočnenia zdaniteľného obchodu.

V súvislosti s DPH je dôležitý deň vzniku daňovej povinnosti, ktorý je podľa zákona o DPH definovaný ako:

- deň, keď kupujúci nadobudne právo nakladať s tovarom ako vlastník,
- deň, kedy je služba dodaná,
- deň vystavenia faktúry.

Všetko to, čo tvorí protihodnotu, ktorú dodávateľ prijal (alebo má prijať) za dodanie tovaru alebo služieb od kupujúceho alebo inej osoby tvorí *základ dane*. Ak je protihodnota vyjadrená v iných ako peňažných prostriedkoch, základ dane sa určí ako cena nadobudnutého tovaru alebo prijatej služby vyjadrená v trhových cenách.

Zákon definuje dve skupiny sadzieb DPH. *Základná sadzba* dane na tovary a služby je vo výške 27 %. Okrem základnej sadzby dane sa uplatňujú aj *dve znížené sadzby* dane. Sadzba dane vo výške 18 % sa uplatňuje na vybrané druhy tovarov, ako sú napr. mliečne výrobky, chlieb, pekárske výrobky, ubytovacie služby, vykurovacie služby a vstupenky na podujatia uskutočnené na verejnom priestranstve. Znížená sadzba dane vo výške 5 % sa uplatňuje na tovary a služby, ako lieky, zdravotnícke pomôcky, knihy, noviny, mäsové výrobky a pod..

Zákon tiež definuje zdaniteľné obchody, ktoré sú oslobodené od dane. Členia sa na zdaniteľné obchody s nárokom na odpočítanie dane a bez nároku na odpočítanie dane. Tak ako v slovenskej legislatíve aj tu platí zásada preukázateľnosti. Ak si chce odpočítať daň musí disponovať preukázateľnými dokladmi o uskutočnených zdaniteľných obchodoch.⁵⁶

---

⁵⁵Ekonomickou činnosťou sa rozumie činnosť vykonávaná za účelom dosiahnutia príjmov podľa predpísaných pravidiel podnikania. Za ekonomickú činnosť sa nepovažuje závislá činnosť, činnosť vykonávaná v rámci družstva a výkon verejnej moci.

⁵⁶ Zákon č. CXXVII. z roku 2007 o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Spotrebné dane

Spotrebné dane predstavujú zdanenie vybraných výrobkov bez ohľadu na to, či v Maďarsku boli vyrobené alebo do krajiny dovezené. Opäť, keďže ide o nepriame dane, dovozca alebo výrobca je len platiteľom týchto daní a daň skutočne znáša až konečný spotrebiteľ. Sadzby sú stanovené pevnou sumou na jednotku množstva podľa druhu tovarov.

3.1.3 Analýza daňovej sústavy Poľska

V podnikateľskom prostredí našej krajiny sa určite často stretáme s otázkou prečo podnikateľ v Poľsku? Dôvodov je hneď niekoľko. Okrem toho, že Poľsko patrí medzi najľudnatejšiu krajinu Európskej únie, vykazuje tiež pomerne vynikajúce a dlhodobé stabilné výsledky hospodárskeho rastu v Európe. O jeho výnimočných schopnostiach sme sa mohli presvedčiť počas roku 2009, kedy krajina ako jediná zo štátov V4 zostala ušetrená od negatívnych dopadov ekonomickej a finančnej krízy. Hnacím motorom krajiny je najmä export, ktorý je podporovaný prívom zahraničných investícií, vďaka čomu sa krajina môže pýšiť vysokými výrobnými aktivitami priemyselných podnikov, ako aj dynamickým rozvojom služieb. Zahraniční investori nachádzajú v krajine kvalifikovanú a pomerne ešte stále lacnú pracovnú silu, oceňujú výhodnú polohu krajiny a zlepšovanie podnikateľského prostredia.

Medzi dôležité stimuly krajiny, ktoré lákajú podnikateľov zaradujeme v neposlednom rade aj daňový systém krajiny. Sústava daní v Poľsku definujú opäť dve základné skupiny: priame a nepriame dane.

Priame dane

Daň z príjmov fyzickej osoby (PIT)

Definíciou a vymedzením dane z príjmov FO sa podrobne venuje v podmienkach Poľskej republiky zákon z 26. júla 1991 o dani z príjmov fyzických osôb. Tejto dani podliehajú tak rezidenti s neobmedzenou daňovou povinnosťou ako aj nerezidenti s obmedzenou daňovou povinnosťou.

Predmetom dane z príjmov FO sú príjmy, ktoré subjekt dosiahol:

- zo závislej činnosti,
- zo špecifických sektorov poľnohospodárstva,
- príjmy z podnikania,

- príjmy z prenájmu, z predaja nehnuteľností, vlastníckych práv a hnutel'nych vecí,
- z kapitálového majetku,
- ostatné príjmy.⁵⁷

Základ dane tvorí rozdiel príjmov a výdavkov. Samotný zákon o osobných daniach z príjmov pripúšťa možnosť využitia nasledujúcich odpočtov a úľav zdaniteľnou osobou.

1. Z príjmov – platcovia dane si môžu odpočítať príspevky na sociálne poistenie, náklady na rehabilitačné účely, ktoré daňovníkovi vznikli v prípade, že je osobou so zdravotným postihnutím, alebo podporuje osoby so zdravotným postihnutím, dary pre zvláštne účely ako napr. na verejnoprospešné účely a i..
2. Z dane – povinné zdravotné príspevky maximálne do výšky 7,75 % z vymeriavacieho základu a úľavu na dieťa:
  - mesačne si môže uplatniť úľavu na prvé dieťa vo výške 92,67 PLN (21,75 EUR),⁵⁸ ak sú splnené stanovené podmienky a nepresiahne za zdaňovacie obdobie príjem 112 000 PLN (26 284,91 EUR).

Pre ostatných rodičov je hranica príjmov 56 000 PLN (13 142,45 EUR) a úľava na dieťa :

- 92,67 PLN (21,75 EUR) pre druhé dieťa mesačne,
- 139,01 PLN (32,62 EUR) pre tretie dieťa,
- za štvrté a každé ďalšie dieťa je to suma 185,34 PLN (43,50 EUR).

Tabuľka 9 Výpočet zdaniteľného príjmu fyzickej osoby v Poľsku

Základ pre výpočet dane v PLN		Základ pre výpočet dane v EUR		Daň
od	do	od	do	
0	85 528	0	20 072	18% mínus čiastka znižujúca daň
85 528		20 072		15 395 PLN + 32 % z čiastky, ktorá prevyšuje 85 528 PLN.

⁵⁷ Zákon o dani z príjmov z 26. júna 1991 sa nevzťahuje na príjmy z poľnohospodárskej činnosti, z lesného a vodného hospodárstva, príjmy týkajúce sa dedičstva a darovania, výnosy z rozdelenia spoločného majetku manželov.

⁵⁸ Na prepočet poľských zloté na menu euro sme použili priemerný kurz NBS za rok 2018.

Ročný príjme daňového poplatníka	Sadzba dane	Čiastka oslobodená od dane
1 PLN - 8 000 PLN	18 % mínus 1440* PLN	8 000 PLN
8 001 - 13 0000 PLN	18 % mínus 1440 PLN	od 8 001 PLN do 3 01 PLN
13 001 - 85 528 PLN	18 % mínus 556,02* PLN	3 091 PLN
85 529 PLN - 127 000 PLN	32 % mínus 556,02 PLN	od 3 091 PLN do 0PLN
127 000 PLN	32%	nie je čiastka oslobodená od dane

- Čiastky 1 440 PLN a 556,02 PLN uvedené vyššie vo výpočte sú tzv. čiastky znižujúce základ dane

Zdroj: Spracované podľa informácií dostupných na internete: <<https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-polsku/>>.

Z uvedené výpočtu základu dane v tabuľke vyplýva, že daňová legislatíva uplatňuje dve sadzby dane, ktorými je možné zdaníť príjem FO. Nižšia, 18 % daň sa uplatňuje, ak ročný príjem daňovníka nepresiahne sumu 85 528 PLN, čo je 20 072 EUR. V prípade, že jeho ročný príjem prekročí túto sumu, daňovník musí sumu, ktorá prevyšuje stanovenú hranicu zdaníť zvýšenou sadzbou dane a to 32 %. Zákon podobne ako aj v podmienkach SR umožňuje uplatniť čiastky, ktoré znižujú základ dane a to v podmienkach Poľska vo výške 556,02 PLN. V prípade ak je jeho príjem len do 8 000 PLN, je táto čiastka vo výške 1 440 PLN. Ak jeho ročný príjem prevýši 127 000 PLN, nemá nárok na uplatnenie tzv. čiastky znižujúcej základ dane.

Zákon tiež definuje ďalšie daňové sadzby, ktoré upravujú nasledujúce príjmy:

- 19 % z príjmov z vkladov a úverov,
- 19 % z príjmov z predaja peňažného kapitálu, ako je napr. predaj cenných papierov,
- 10 % z cien získaných pi stávkach, súťažiach a hrách.

Daňovník, ktorý dosahuje príjmy z podnikania má možnosť rozhodnúť sa uplatňovať skutočné alebo paušálne výdavky vo výške 20 %. Paušálna suma má formu tzv. *daňovej karty*, v prípade ak sa paušálne výdavky uplatnia pri nepoľnohospodárskej ekonomickej aktivite a daňovník dosiahol obrat menší ako 150 000 PLN (35 203 EUR).

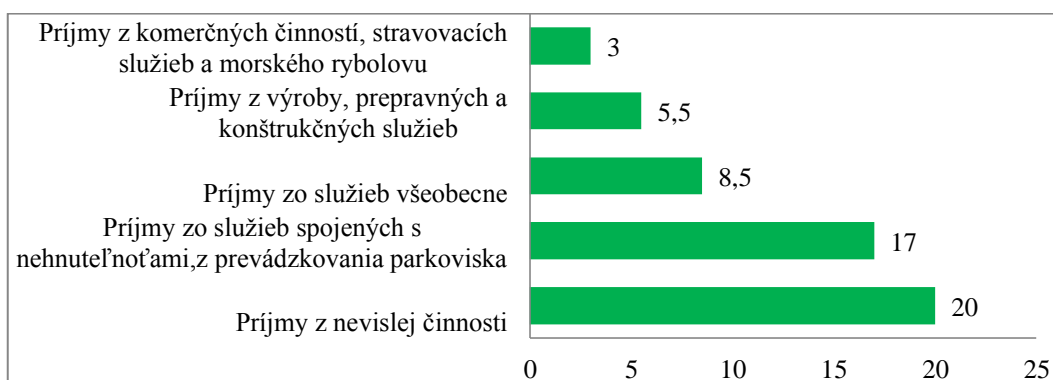
Daňová karta

Daňová karta predstavuje najjednoduchší spôsob zdaňovania. Daňovník, ktorý si vyberie tento spôsob zdaňovania nemusí viesť účtovné knihy a tiež nemusí podávať daňové priznanie. Táto možnosť sa vzťahu samozrejme na osoby, ktoré podnikajú v Poľsku. Daňové sadzby sú vyjadrené množstvom peňazí a nie percentami. Presná sadzba závisí od viacerých faktorov, ako je rozsah ekonomickej aktivity daňovníka, počet

zamestnancov, počet obyvateľov mesta, kde sa ekonomická činnosť realizuje. Daňovníci musia túto daň platiť mesačne.

Dôležitou odlišnosťou v porovnaní s našou daňovou sústavou je zjednodušená forma zdaňovania tzv. malého podnikania. Daňovník má možnosť zvoliť si túto formu zdanenia v prípade, ak nedosiahne obrat vyšší ako 144 450 EUR. Sadzby dane podľa jednotlivých druhov príjmov sú uvedené v nasledujúcom grafe:

Graf 1 Zjednodušená forma zdaňovania malého podnikania v Poľsku

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: NERUDOVA D. *Harmonizace daňových systému zemí Evropské unie*.2014. Wolters Kluwer.283. ISBN 978-80-7478-627-3.

Daň z príjmov právnických osôb (PIT)⁵⁹

Za daňovníka dane z príjmov právnických osôb v Poľsku je považovaná kapitálová spoločnosť, štátny podnik a družstvo. V spoločnosti, ktorá je daňovým rezidentom sa uplatňuje klasický systém zdaňovania. To znamená, že zisk je najskôr zdanený na úrovni spoločnosti daňou z príjmov PO a potom po rozdelení zisku ako príjem akcionárov. V prípade, že akcionárom je rezident, započítava sa zrazená daň oproti ich celkovej daňovej hodnote. Ak je akcionárom nerezident alebo FO tento zápočet nie je možné aplikovať, čo znamená, že dochádza k dvojitému zdaneniu. Je dôležité zdôrazniť, že sadzba dane za posledné roky výrazne klesla. V súčasnosti je sadzba dane z príjmov PO vo výške 19 % a z nižšou sadzbou dane z príjmov sa stretáme už len v Maďarsku, Bulharsku, Rumunsku, Írsku, Lotyšsku, Litve a na Cypre.

Medzi právnické osoby, ktoré sú v Poľsku oslobodené od PIT patrí Národná banka Poľska, Štátna pokladnica, rozpočtové jednotky a i..

Predmetom dane z príjmov PO je príjem bez ohľadu na typ zdroja znížený o daňovo uznateľné náklady, ktoré vznikli v priebehu zdaňovacieho obdobia. Daňová

⁵⁹ Zákon o dani z príjmov PO zo dňa 15.2.1992

strata môže nastať v situácii, keď daňovo uznateľné náklady prevýšia príjmy. Ak daňovník dosiahne stratu má možnosť si znížiť príjem o túto stratu a to počas nasledujúcich piatich rokov, pričom nesmie v niektorom z týchto rokov uplatniť viac ako 50 % čistej straty.

Je dôležité upozorniť na daňovú reformu, ktorá prebehla začiatkom rok a nadobudla účinnosť 1.1.2019. Táto daňová reforma sa týka najmä dane z príjmov. Jednou z najvýznamnejších zmien je aplikácia zrážkovej dane v súvislosti s vyplácaním dividend, úrokov a licenčných poplatkov ako aj služby vyplácané zahraničným príjemcom. Už na prvý pohľad je jasné, že aplikácia týchto zmien zvýši administratívnu záťaž a môže mať negatívny vplyv na cash-flow. Daňové sadzby a možnosť uplatnenia daňového oslobodenia budú závisieť najmä od výšky príjmu v priebehu zdaňovacieho obdobia.

Súčasťou daňovej reformy je aj zavedenie tzv. *exit tax*. Povinnosť zaviesť túto daň majú členské štáty EU v súvislosti s implementáciou smernice ATAD⁶⁰. Ide o uplatnenie zdaňovania tzv. nerealizovaného kapitálového zisku v prípade prevodu aktív, zmene sídla alebo presunu miesta podnikania mimo územia Poľska. Vztahuje sa na právnické aj fyzické osoby. Prevod registrácie firmy do zahraničia bude podliehať dani z nerealizovaného kapitálového zisku vo výške 19 %. Malí a strední podnikatelia, ktorí majú nízky zdaniteľný príjem a uplatňujú paušálne výdavky budú platiť túto daň vo výške 3 % a zároveň im vzniká možnosť rozložiť túto daň do piatich období. Nová daň sa týka tiež fyzických osôb, ktoré zmenia miesto pobytu do zahraničia. Týmto osobám bude zdanený nerealizovaný zisk spojený s obchodovaním s cennými papiermi a inými finančnými inštrumentmi. Dani bude podliehať majetok, ktorý presiahne 2 000 000 PLN (469 373,39 EUR), avšak predpokladá sa, že takýchto prípadov bude veľmi málo. Je dôležité tiež spomenúť, že v porovnaní s ostatnými krajinami, kde sa už spomínaná exit tax zaviedla, je poľská sadzba dane opäť priaznivejšia. V Španielsku je vo výške 23 % a vo Švajčiarsku 35 %.

Jeden z veľkých stimulov, ktoré daňová reforma so sebou priniesla je podpora podnikateľov, ktorých ročné príjmy neprekročia 1 200 000 EUR, alebo ktorí odštartovali v danom roku svoju podnikateľskú činnosť. Tieto spoločnosti môžu využiť zníženú sadzbu dane vo výške 9 %. Zníženie je vo výške 4 % v porovnaní s predchádzajúcim zdaňovacím obdobím, kedy sa v krajine uplatňovala 15 % sadzba dane. Toto zníženie by sa malo týkať

---

⁶⁰ Smernica ATAD (Anti Tax Avoidance Directive) zabezpečuje, aby bola daň platená tam, kde sa vytvárajú zisky a hodnoty.

približne 90 % všetkých firiem v Poľsku, čo predstavuje približne 420 tisíc z celkového počtu 460 tisíc firiem.

Ďalšou novinkou v oblasti daňovej reformy je zavedenie dane zo zisku z obchodovaním s virtuálnymi menami.⁶¹

Daň z majetku

Do sústavy daní z majetku v Poľsku patrí daň z nehnuteľnosti, z vlastníctva psov, daň z dopravných prostriedkov, daň z občianskoprávneho a súdneho konania, daň z poľnohospodárskej pôdy a z lesov a ostatné dane a poplatky.

Nepriame dane

Daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty predstavuje jeden z najdôležitejších príjmov Poľska. Zložitá situácia a destabilizácia verejných financií v roku 2011 sa podpísala pod nárast sadzby dane, ktorá je platná od roku 2011 vo výške 23 %. Zákon o dani z tovarov a služieb zo 7. decembra 2012 definuje aj znížené sadzby dane a to 8 %, 5 % a 0 %.

Poľsko je krajina, ktorá vo veľkom podporuje poľnohospodársku výrobu a jedna z foriem stimulov je aj znížená sadzba dane z pridanej hodnoty práve na poľnohospodárske produkty. Znížená 8 % sadzba dane sa ďalej uplatňuje pri hotelových službách, stavebnom materiály, zdravotnej starostlivosti. Sadzba dane z pridanej hodnoty vo výške 5 % zaťažuje knihy a časopisy. Najnižšia, teda 0% sadzba dane, sa uplatňuje na vývoz tovaru a dodanie tovaru v rámci spoločenstva a služby medzinárodnej dopravy za podmienok stanovených zákonom.

Tak ako aj v podmienkach Slovenskej republiky aj v Poľsku existuje povinná registrácia k dani z pridanej hodnoty. Táto skutočnosť nastáva, keď podnikateľ dosiahne obrat za predchádzajúce zdaňovacie obdobie 150 000 PLN (35 203 EUR). Predmetom zdanenia sú činnosti ako:

- dodávka tovaru a poskytnutie služby za protihodnotu na území Poľska,
- dovoz tovaru do Poľska,
- nadobudnutie tovaru v rámci EÚ za protihodnotu na území Poľska.⁶²

---

⁶¹ TOMÁŠEK J. *V Poľsku se od 1.1.2019 bude zavádět „exit tax“*. BusinessInfo.cz. 5.9.2018. cit. 22.1.2019. Dostupné na internete: <<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/v-polsku-se-od-1-1-2019-bude-zavadet-exit-tax-114153.html>>

⁶² Zákon zo 7. decembra 2012 o dani z tovarov a služieb, §37 ods. 5

Spotrebné dane

Štát využíva selektívne dane ako nástroj regulácie spotreby vymedzených druhov tovarov. Spotrebné dane sú presne vymedzené a definované v zákone o spotrebnej dani zo 6. decembra 2008. Zákon okrem toho, že uvádza tovary, ktoré podliehajú spotrebnej dani tiež definuje neharmonizované tovary, ktoré sú zdaňované rozhodnutím Poľska. Za neharmonizované tovary sú vymedzené napríklad kozmetika, zbrane, hracie karty a iné. Neharmonizované tovary sú zdaňované všeobecnou daňou, čo znamená, že vyhláškou ministerstva financií môže dôjsť k zmene sadzby. Poľsko túto možnosť zmeny často využíva a preto je tento nástroj považovaný za zaujímavý nástroj regulovania ekonomiky podľa aktuálnych potrieb.

3.1.4 Analýza daňovej sústavy Českej republiky

Priame dane

Daň z príjmov FO

Daňovníci dane z príjmov fyzických osôb delíme tak ako aj v rámci Slovenskej daňovej legislatívy na daňových rezidentov a nerezidentov, pričom za príjem sa považuje všetko, čím dochádza k zvýšeniu majetku daňovníka.

Podľa zákona sú príjmy fyzických osôb rozdelené do 5 skupín:

- príjmy zo závislej činnosti a funkčné pôžičky,
- príjmy z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti,
- príjmy z kapitálového majetku,
- príjmy z prenájmu,
- ostatné príjmy.

Od reformy v roku 1993 sa využili tri metódy zohľadňovania daní:

- zvyšovanie daňových úľav,
- úprava daňových sadzieb,
- úprava daňových pásiem.

Najväčšia zmena, ktorá bola zaznamenaná pri výpočte daní v ČR bola v roku 2008. V tomto období došlo k zavedeniu jednotnej sadzby dane vo výške 15 %, ktorá sa počíta z tzv. *super hrubej mzdy*. Tento pojem je charakteristický tým, že do daňového základu sa zahrňujú aj platby sociálneho poistenia, ktoré je platené tak zamestnávateľom ako aj zamestnancom. V podmienkach Českej republiky sa sociálne poistenie skladá z verejného

zdravotného, nemocenského, dôchodkového poistenia a zo štátnej politiky zamestnanosti. Od roku 2008 sa teda v krajine uplatňuje lineárna sadzba dane.⁶³

Pre lepšie pochopenie uplatnenia superhrubej mzdy si uvedieme konkrétny príklad:

Pán Zelený dosiahol v mesiaci január hrubú mzdu vo výške 20 000 CZK (779,82 EUR). Náklady na zdravotné a sociálne poistenie zamestnávateľa spolu činili 6 800 CZK (265,13 EUR).

Riešenie:

a) výpočet dane zo superhrubej mzdy:

	CZK	EUR
Hrubá mzda	20 000,00	779,82
Superhrubá mzda	26 800,00	1 044,95
Daň z príjmov	15%	15%
Daň z príjmov	4 020,00	156,74
Zľava na daňovníka	2 070,00	80,71
Daň po zľave	1 950,00	76,03

b) výpočet dane z hrubej mzdy zamestnanca:

	CZK	EUR
Hrubá mzda	20 000,00	779,82
Daň z príjmov	15%	15%
Daň z príjmov	3 000,00	116,97
Zľava na daňovníka	2 070,00	80,71
Daň po zľave	930,00	36,26

Z uvedeného príkladu je zrejmé, že hoci v Českej republike platí nižšia sadzba dane vo výške 15 % oproti Slovenskej republike, v absolútnom prepočte to tak vôbec nemusí byť. Krajina uplatňuje 15 % sadzbu dane z tzv. superhrubej mzdy. Teda v našom príklade p. Zelený zaplatí daň vo výške 76,03 EUR. V situácii, že by sa daň počítala len z hrubej mzdy by výška dane predstavovala 36,26 EUR. To znamená, že hoci je sadzba dane 15 % zo superhrubej mzdy, po prepočte vypočítanej výšky dane 156,74 EUR v pomere k hrubej mzde zamestnanca (779,82 EUR), predstavuje sadzba dane výšku 20 %.

Od základu dane má daňovník možnosť odpočítať nezdaniteľné časti základu dane, medzi ktoré patrí:

⁶³ VANČUROVÁ A. LACHOVÁ L. *Daňový systém ČR 2016*. 1.VOX, 2016. s. 163-186. ISBN 978-80-87480-44-1.

- dary, úroky z úveru na financovanie bytových potrieb, príspevok na dôchodkové poistenie, doplnkové dôchodkové poistenie, členské príspevky zaplatené odborovej organizácii, výdavky za skúšky overujúce výsledky ďalšieho vzdelania.

Ďalšou možnosťou zníženia dane je uplatnenie *zľavy na daň* a to:

- a) základná zľava vo výške 24 840 CZK (968,53 EUR) na daňovníka,
- b) zľavu na manžela/ku vo výške 24 840 CZK (968,53 EUR) a to na manžela/ku žijúceho s platiteľom v spoločnej domácnosti ak za zdaňovacie obdobie nedosiahol príjem vyšší ako 68 000 CZK (2 651,38 EUR). Ak je manžel/manželka držiteľ zdravotného preukazu ZTP je táto čiastka uznaná vo výške dvojnásobku 24 840 CZK.

Príjmy, ktoré sa do príjmu manžela alebo manželky zahrňujú sú:

- príjmy od zamestnávateľa, z podnikania, z nájmu a pod.,
  - všetky druhy dôchodku,
  - dávky nemocenského poistenia,
  - náhrada mzdy pri pracovnej neschopnosti,
  - podpora v nezamestnanosti.
- c) základná zľava na invaliditu vo výške 2 520 CZK (98,26EUR),
  - d) rozšírená zľava na invaliditu vo výške 5 040 CZK (196,51 EUR),
  - e) zľava pre držiteľa preukazu ZŤP vo výške 16 140 CZK (629,31 EUR),
  - f) zľava na študenta vo výške 4 020 CZK (156,74 EUR),
  - g) zľava na umiestnenie dieťaťa do predškolského zariadenia, pokiaľ neboli uplatnené ako výdavky podľa § 24 ZDP,
  - h) zľava na evidenciu tržieb vo výške 5 000 CZK (194,95 EUR).

Podľa zákona o dani z príjmov má daňovník nárok na *daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa*, s ktorým žije v spoločnej domácnosti a to nasledovne:

- 15 204 CZK (592,82 EUR) ročne na jedno dieťa,
- 19 404 CZK (756,58 EUR) na druhé dieťa,
- 24 204 CZK (943,74 EUR) na tretie a každé ďalšie dieťa.

Daňové zvýhodnenie môže uplatniť daňovník formou zľavy na dani, daňového bonusu alebo kombináciou oboch. Zľavu na dani môže uplatniť až do výšky daňového bonusu. *Daňový bonus* môže uplatniť daňovník, ktorý za dané zdaňovacie obdobie dosiahol príjmy zo závislej činnosti alebo samostatnej činnosti aspoň vo výške šesť násobku minimálnej

mzdy, t. j. 80 100 CZK (3 123,17 EUR) od roku 2019, do roku 2018 platila suma 73 200 CZK (2 854,13 EUR).⁶⁴ Daňový bonus teda predstavuje peniaze, ktoré daňovník dostane od štátu v prípade, že jeho daňové zvýhodnenie je vyššie ako vypočítaná daň. Daňovník teda nielen že nemá daňovú povinnosť, ale rozdiel, o ktorý daňové zvýhodnenie prevyšuje daňovú povinnosť predstavuje daňový bonus, ktorý štát zaplatí daňovníkovi.

Daňové priznanie je povinný podať každý daňovník, ktorý za zdaňovacie obdobie dosiahol príjmy, ktoré sú predmetom dane vo výške viac ako 15 000 CZK (584,86 EUR), alebo ak vykazuje daňovú stratu.

Daň z príjmu právnických osôb

Základným kritériom rozlišovania daňovníka sa zaoberá zákon č. 586-1992 Z. z. o daniach z príjmu a to konkrétne § 17. Prvým kritériom je podobne ako aj na Slovensku delenie daňovníkov podľa sídla resp. miesta výkonu svojho vedenia. Ďalším kritériom, ktoré rozlišuje daňovníkov, je ich členenie na podnikateľské a nepodnikateľské subjekty.

Podnikateľské subjekty môžeme charakterizovať ako osoby, ktoré boli založené za účelom podnikania a všetky príjmy z činnosti a z nakladania s majetkom podliehajú dani z príjmov. *Nepodnikateľské subjekty* nie sú prioritne založené na účel podnikania a dosiahnutia zisku a preto podliehajú dani z príjmov len v obmedzenom rozsahu. Zákon ich definuje ako: „..., *poplatníky, ktorí nejsou založeni nebo zřízení sa účelem podnikání*“⁶⁵

Základ dane, ktorý je rozdielom výnosov a nákladov upravených o pripočítateľné a odpočítateľné položky si môže subjekt upraviť o daňovú stratu, odpočet výdavkov na výskum a vývoj a hodnotu darov, ktoré majú verejnoprospešný účel.⁶⁶

Výnosy resp. príjmy sú rozdeľované do nasledujúcich skupín:

- príjmy, ktoré nie sú predmetom dane,
- príjmy, ktoré sú oslobodené od dane,
- príjmy, ktoré nie sú zahrňované do základu dane- sú zdaňované samostatne,
- príjmy, ktoré sú zdanené.

Základná sadzba dane uplatňovaná pri zdanení príjmov právnickej osoby je vo výške 19 %. Zákon definuje tiež zníženú 5 % sadzbu dane, ktorá sa použije pri investičnom a penzijnom fonde a i.. Zákon umožňuje aj tzv. polovičnú sadzbu dane vo

⁶⁴Finančná správa CZ. Cit. 30.1.2019. Dostupné na internete:

<<https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace>>.

⁶⁵ zákon č. 586-1992 Z. z. o daniach z príjmu a to konkrétne § 17

⁶⁶ SCHULTZOVÁ A.. *Daňové systavy štátov EU*. Bratislava: Ekonóm, 2012. s. 166. 978-80-225-3457-4.

výške 10 %. Podmienkou je, že daňovník musí zamestnávať osoby so „zmenenou“ pracovnou schopnosťou. Týchto osôb musí byť najmenej 20 a musia tvoriť viac ako 50 % všetkých zamestnancov. Tento stimul alebo výhodu môžeme označiť ako „*relatívna zľava na dani*“.⁶⁷

Nepriame dane

Daň z pridanej hodnoty

Samotný názov DPH vysvetľuje svoju podstatu: „*na každom stupni se daní pouze pridaná hodnota*“.

Opäť zákon definuje povinnosť registrácie v prípade, že FO alebo PO dosiahne za posledných 12 kalendárnych mesiacov obrat vyšší ako 1 000 000 CZK (38 990,92 EUR).

Predmetom DPH sú plnenia, ktoré sú podmienené základnými podmienkami, t. j. miestom zdaniteľného plnenia je tuzemsko, uskutočňuje ju osoba povinná k dani, ktorá sa zaoberá ekonomickými činnosťami.

Každá zaregistrovaná firma v Českej republike získava daňové identifikačné číslo. U fyzických osôb má tvar CZ a rodné číslo podnikateľa, u PO má podobu CZ a IČO právnickej osoby.

V Českej republike sú uplatňované dve sadzby dane a to základná 20 % a dve znížené sadzby dane 15 % a 10 % sadzba dane. Daňovník má možnosť odpočtu dane na vstupe. Zákon definuje podmienky na uplatnenie odpočtu dane. Poplatník je povinný odvádzať daň mesačne alebo štvrťročne. Mesačné obdobie je povinné pre platiteľa, ktorý v predchádzajúcom kalendárnom roku prekročil obrat 10 miliónov korún. Pri obrate 2 milióny použije kvartálne zdaňovacie obdobie. Ak sa obrat platiteľa nachádza v uvedenom limite má možnosť rozhodnúť sa aké zdaňovacie obdobie bude uplatňovať.

Spotrebné dane

Spotrebné dane sa radia medzi nepriame dane, tak ako aj na Slovensku sú zavedené za účelom regulácie ceny určitých komodít na trhu, aby sa zvýšili príjmy štátneho rozpočtu. Spotrebnej dani podliehajú daň z pohonných látok, liehoviny, tabaku a tabakových výrobkov.

Ekologická daň

---

⁶⁷TOMÁŠEK J.. *Daň z příjmů*. BusinessInfo.cz. 6.1.2019. cit. 30.1.2019. Dostupné na internete:<<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-90889.html#b5>>.

V porovnaní s daňovou sústavou SR vidíme odlišnosť v zavedení tzv. ekologickej dane. V podmienkach Slovenskej republiky je tento typ dane klasifikovaný ako súčasť spotrebných daní. Táto daň je spojená s členstvom Českej republiky v EÚ, kde v roku 2008 vznikla povinnosť zaviesť daň z elektriny, zemného plynu a z pevných palív.

3.1.5 Zhrnutie výsledkov analýzy daňových sústav

Východiskom našej práce je analýza daňových sústav jednotlivých krajín V4, teda Slovenska, Maďarska, Poľska a Českej republiky. Na základe komparatívnej analýzy daňových sústav krajín V4 môžeme charakterizovať, že daňové sústavy sú si navzájom veľmi podobné.

Prvotný a zásadný rozdiel vidíme už len v samotnom legislatívnom vymedzení dane. Legislatívne vymedzenie daňového zaťaženia v Slovenskej republike je pomerne jednoduchšie a menej náročné ako napríklad v Maďarsku či Poľsku. Rozdiel je najmä v tom, že daň z príjmov v SR legislatívne upravuje len jeden zákon. V Maďarsku a v Poľsku sa uplatňuje samostatne zákon pre daň z príjmov FO a daň z príjmov PO. Z toho vyplýva, že daňový systém v týchto krajinách je administratívne náročnejší v porovnaní s naším, ktorý môžeme považovať za jednotnejší. Čím je väčšie množstvo zákonov, tým je pravdepodobnejšia možnosť vzniku duplicit a bariér, ktoré môžu viesť k daňovým podvodom, únikom a samozrejme v neposlednom rade pôsobia negatívne na daňovníka, čo sa prejavuje rastom administratívnych nákladov spojených s daňou.

Tabuľka 10 Porovnanie jednotlivých daní v krajinách V4

	Daň z príjmov FO	Daň z príjmov PO	DPH
Slovensko	21%	19%	20%
Česko	15%	19%	20%
Maďarsko	15%	9%	27%
Poľsko	18%	19%	23%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe zistených údajov z analýzy daňových sústav.

Všetky daňové sústavy sa členia na priame a nepriame dane. Nepriame pozostávajú zo spotrebných daní a dane z pridanej hodnoty. V oblasti nepriamych daní sme nezaznamenali nijaké podstatné rozdiely, keďže všetky porovnávané krajiny sú súčasťou Európskej únie a teda v dôsledku harmonizácie v oblasti daní a otvorenosti ekonomík sa podmienky zdanenia v spomínaných krajinách čiastočne zjednotili. Samozrejme je dôležité spomenúť, že v každej krajine je uplatňovaná rozdielna výška daňových sadzieb, daňových

pasiem, limitu pre povinnú registráciu, avšak samotné chápanie predmetu dane a s ním súvisiacich pojmov je veľmi podobné. V rámci komparatívnej analýzy daňového zaťaženia krajín V4 je najvyššia sadzba dane z pridanej hodnoty uplatňovaná v Maďarsku a to vo výške 27 %, v Poľsku je sadzba DPH stanovená vo výške 23 % a v Česku a Slovensku je to 20 %. Slovensko okrem 20 % sadzby dane uplatňuje aj jednu zníženú sadzbu dane a to vo výške 10 %. V Česku a Maďarsku sú uplatňované dve znížené sadzby dane. V Poľsku sú uplatňované tri znížené sadzby dane. Okrem teda už spomínanej 23 % sadzby dane sa uplatňuje 8 %, 5 % a 0 % sadzba dane.

Menšie rozdiely sme zaznamenali aj v oblasti spotrebných daní, kde napríklad Poľsko vymedzuje viacej produktov, ktoré podliehajú zdaneniu. Okrem tovarov, ktoré podliehajú spotrebným daniam aj v našej krajine, sem daňová legislatíva Poľska zaraďuje: daň z parfumov, kozmetiky, strelných zbraní a i.. V Českej republike a Maďarsku to je napríklad zavedenie samostatnej tzv. ekologickej dane, ktorá v podmienkach Slovenskej republiky je súčasťou vymedzenia spotrebných daní.

Najväčšie rozdiely, ktoré sme zaznamenali boli v priamych daniach. Priame dane v každej z porovnávaných krajín charakterizujú dôchodkové dane a majetkové dane. V oblasti majetkových daní, sme výrazné rozdiely neodhalili. Za zmienku stojí spomenúť daň z darovania a dedičstva, ktorá sa uplatňuje v Poľsku. V ostatných krajinách V4 bol tento typ dane zrušený. V členení dôchodkových daní, každá sústava zo spomínaných krajín obsahuje daň z príjmov FO a PO. Daňová sústava Maďarska je obohatená o tzv. zjednodušenú podnikateľskú daň a miestnu obchodnú daň. V Poľsku sme si charakterizovali možnosť uplatnenia daňovej karty, výhody zdaňovania malého podnikania a zavedenie novej exit tax s účinnosťou od 1.1.2019. Česká republika je charakteristická výpočtom daňového zaťaženia z tzv. superhrubej mzdy. Pre každú krajinu je charakteristická rozdielna sadzba dane a taktiež možnosti uplatnenia nezdaniteľných častí základu dane a daňovej straty, nazývané tiež v iných krajinách ako daňové úľavy alebo daňové odpočty. V oblasti porovnania dane z príjmov FO je najvyššia sadzba dane uplatňovaná na Slovensku a to vo výške 21 %, v Poľsku je 18 % sadzba dane a v Maďarsku a Česku 15 % sadzba dane. Pri dani z príjmov PO je výrazný a značný rozdiel v sadzbe uplatňovanej v Maďarsku, kde sa uplatňuje sadzba vo výške 9 %. V ostatných krajinách je uplatňovaná 19 % sadzba dane.

Pre lepšie pochopenie poznatkov a informácií nadobudnutých z analýzy daňových sústav jednotlivých krajín V4 sa v ďalšej kapitole budeme venovať komparácii daňového zaťaženia z makroekonomického a mikroekonomického hľadiska.

3.2 Daňové zaťaženie podnikateľov z mikroekonomického hľadiska

V predchádzajúcej kapitole sme si podrobne charakterizovali a analyzovali daňové sústavy jednotlivých krajín V4. V tejto časti diplomovej práce si získané poznatky a informácie overíme porovnaním daňového zaťaženia podnikateľov na praktických príkladoch. Cieľom tejto komparácie je zistiť, ktorá krajina vytvára lepšie prostredie pre podnikateľov, ako aj overiť, či skutočnosť, že krajina poskytuje nižšiu sadzbu dane znamená, že podnikateľ skutočne zaplatí nižšiu daň. V rámci komparatívnej analýzy použijeme efektívnu daňovú sadzbu na hodnotenie daňového zaťaženia podnikateľov. Konkrétne sa zameriame na daňové zaťaženie podnikateľa ako FO – podnikateľ a PO ako spoločnosť. Výpočty sú realizované v mene euro, pričom na prepočet jednotlivých mien ako HUF, PLN a CZK sme použili priemerný kurz Európskej centrálnej banky k 31.12.2018. Za zdaňovacie obdobie považujeme rok 2018.

3.2.1 Daňové zaťaženie podnikateľa- FO

Daňovník, ktorý nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty, vykonáva podnikateľskú činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe živnostenského oprávnenia, ktoré získal 1.4.2016. Počas zdaňovacieho obdobia 2018 vykonával podnikateľskú činnosť a to vo forme remeselnej výroby. Za zdaňovacie obdobie 2018 dosiahol zdaniteľné príjmy vo výške 19 000 EUR a preukázateľne vynaložené výdavky boli vo výške 8 200 EUR. Svoju činnosť vykonáva samostatne a teda nemá žiadnych zamestnancov. Počas zdaňovacieho obdobia nedosiahol žiadne iné príjmy.

Pri vyčíslení efektívnej sadzby dane sa budeme venovať štyrom variantom:

1. Variant opisuje situáciu, kedy daňovník žije sám a je slobodný.
2. Variant definuje daňovníka, ktorý uzatvoril manželstvo 1.7.2016 a konkrétne ide o jeho prvé manželstvo. Spolu s manželkou vychováva v spoločnej domácnosti dve deti vo veku 1 a 2 roky. Manželka počas celého zdaňovacieho obdobia bola

poberateľkou rodičovského príspevku pričom dosahovala príjem z prenájmu kancelárskych priestorov. Tento príjem predstavoval za zdaňovacie obdobie výšku 1700 EUR.

3. Variant – budeme vychádzať z bodu dva, pričom daňovník si bude uplatňovať paušálne výdavky.
4. Variant – vychádzame z variantu 1 kedy predpokladáme, že daňovník je slobodný a bezdetný, ale uplatňuje paušálne výdavky.

Riešenie jednotlivých variantov predkladáme v prehľadných tabuľkách za jednotlivé porovnávané krajiny v nasledujúcom poradí: Slovenská republika, Česká republika, Maďarská republika a Poľsko.

Tabuľka 11 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Slovenskej republike

Výpočet dane z príjmov FO v Slovenskej republike	1. Variant	2. Variant	3. Variant	4. Variant
Príjmy	19 000,00	19 000,00	19 000,00	19 000,00
Výdavky	8 200,00	8 200,00	11 400,00	11 400,00
Základ dane	10 800,00	10 800,00	7 600,00	7 600,00
NČZD na daňovníka	3 830,02	3 830,02	3 830,02	3 830,02
NČZD na manželku	-	2 130,02	2 130,02	-
Upravený základ dane	6 969,98	4 839,96	1 639,96	3 769,98
Daň 19 %	1 324,30	919,59	311,59	716,30
Daňový bonus	-	517,44	517,44	-
Daňová povinnosť	1 324,30	402,15	- 205,85	716,30
Efektívna sadzba dane	6,97%	2,12%	0% (2,12%)	3,77%

Základ dane sme vypočítali ako rozdiel príjmov a výdavkov v prvom aj druhom variante (19 000 – 8 200). Keďže v treťom a štvrtom variante mal daňovník možnosť uplatniť si paušálne výdavky, ktoré sú vo výške 60 % z dosiahnutých príjmov (max. do výšky 20 000 EUR), uplatnil si výdavky vo výške 11 400 EUR (19 000 x 60 %), čo zodpovedá sume nižšej ako 20 000 EUR. Nezdaniiteľná časť základu dane na daňovníka je vo výške 3 830,02 EUR (19,2-násobok platného životného minima na rok 2018, čo je vo výške 199,48 EUR). Keďže jeho základ dane je nižší ako 19 948 EUR, môže si uplatniť NČZD na daňovníka v plnej výške. V prvom variante, keďže bol daňovník slobodný jedinú

úľavu, ktorú mohol využiť bola NČZD na daňovníka a teda jeho daňová povinnosť je vo výške 1 324,30 EUR, čo predstavuje efektívnu sadzbu dane vo výške 6,97 %.

V druhom variante sme vychádzali z informácií, že daňovník je ženatý a má dve maloleté deti. Na základe týchto informácií si uplatňuje NČZD na manželku avšak nie v plnej výške, pretože manželka okrem rodičovského príspevku, ktorý nezapočítavame do príjmov, dosahovala aj príjem z prenájmu kancelárskych priestorov. V tomto prípade sme uplatnili sumu 2 130,02 EUR (3830,02 – 1 700). Z upraveného základu dane sme vypočítali daň, ktorú si daňovník môže znížiť o daňový bonus na dve vyživované maloleté deti, kde predpokladáme, že sú splnené podmienky uplatnenia daňového bonusu. Pre rok 2018 je daňový bonus na jedno vyživované dieťa vo výške 21,56 EUR, čo predstavuje na celý rok sumu 258,72 EUR. Keďže má daňovník dve maloleté deti, má možnosť odpočítať sumu 517,44 EUR (258,72 x 2) zo vzniknutej daňovej povinnosti. Vypočítali sme daňovú povinnosť vo výške 402,15 EUR a pomer daňovej povinnosti k celkovému príjmu predstavuje v tomto variante 2,12 %, čo reprezentuje efektívnu sadzbu dane.

V treťom variante bola jediná zmena oproti predchádzajúcemu variantu a to, že daňovník si uplatnil paušálne výdavky vo výške 11 400 EUR (60 % zo sumy 19 000 EUR). V tomto prípade daňovník dosiahol daňovú stratu, čo však znamená, že daňovník nesmie v tomto variante uplatňovať paušálne výdavky. Daňovú stratu charakterizujeme ako rozdiel, o ktorý daňové výdavky skutočne preukázateľné na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preyšujú daňové príjmy. V tomto prípade paušálne výdavky nemôžeme považovať za skutočne preukázateľné. Z uvedeného vyplýva, že daňovník nesmie uplatniť paušálne výdavky v prípade, ak by dosiahol daňovú stratu. To znamená, že v treťom variante je potrebné uplatniť predchádzajúci postup z variantu č. 2.

Štvrtý variant charakterizuje daňovníka slobodného a bez detí, ktorý si uplatňuje paušálne výdavky. V tomto prípade, by mal jednoznačne využiť túto možnosť a uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z hodnoty príjmov. Jeho daňová povinnosť je vo výške 716,30 EUR, čo je o 608 EUR menej ako pri prvom variante, kedy daňovník uplatňoval skutočne preukázateľné daňové výdavky na dosiahnutie zabezpečenie a udržanie príjmu. Efektívna sadzba dane je vo výške 3,77 %.

Tabuľka 12 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Českej republike

Výpočet dane z príjmov FO v Českej republike	1. Variant	2. Variant	3. Variant	4. Variant
Príjmy	19 000,00	19 000,00	19 000,00	19 000,00
Výdavky	8 200,00	8 200,00	11 400,00	11 400,00
Základ dane	10 800,00	10 800,00	7 600,00	7 600,00
Zľava na daňovníka	965,64	965,64	965,64	965,64
Zľava na manželku	-	965,64	965,64	-
Upravený základ dane	9 834,36	8 868,73	5 668,73	6 634,36
Daň 15 %	1 475,15	1 330,31	850,31	995,15
Daňové zvýhodnenie	-	1 345,36	1 345,36	-
Daňová povinnosť/daňový bonus	1 475,15	- 15,05	- 495,05	995,15
Efektívna sadzba dane	7,76%	0,00%	0,00%	5,24%

Pri výpočte daňovej povinnosti sme na prepočet meny CZK na menu EURO použili kurz ECB zo dňa 31.12.2018 v hodnote 25,724 CZK za 1 EUR.

V prvom a druhom variante sme vyčíslili základ dane ako rozdiel príjmov a výdavkov skutočne preukázateľných na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov. V súlade s daňovou legislatívou v podmienkach Českej republiky sme uplatnili zľavu na daňovníka vo výške 965,64 EUR (24 840 CZK). Keďže v prvom variante je daňovník slobodný a bezdetný, z upraveného základu dane sme vyčíslili daňovú povinnosť a to 15 % sadzbou dane. Efektívna sadzba dane v tomto prípade predstavuje 7,76 %.

V druhom variante, keďže je daňovník ženatý a má dve maloleté deti a samozrejme za predpokladu, že sú splnené podmienky uplatnenia daňových úľav, daňovník uplatňuje úľavu na manželku a to vo výške 965,64 EUR (24 840 CZK). Hoci manželka počas roka 2018 dosiahla príjem z prenájmu vo výške 1 700 EUR, má daňovník možnosť uplatnenia daňovej úľavy v plnej výške, pretože príjme nepresiahol 68 000 CZK (2 651,38 EUR). Keďže má dve deti má možnosť uplatniť aj daňové zvýhodnenie na dieťa a to:

- 591,04 EUR (15 204 CZK) na jedno dieťa,
- 754,32 EUR (19 404 CZK) na druhé dieťa.

Daňové zvýhodnenie spolu dosahuje výšku 1 345,36 EUR, čo je vyššia suma ako je vypočítaná daňová povinnosť. Z toho vyplýva, že daňovníkovi nevznikne daňová povinnosť, ale naopak, štát musí daňovníkovi ešte doplatiť sumu 15,05 EUR, čo predstavuje rozdiel o ktorý daňové zvýhodnenie prevyšuje daňovú povinnosť. Tento rozdiel môžeme tiež nazvať ako daňový bonus, ktorý musí štát doplatiť.

V treťom variante sme počítali s možnosťou, že si daňovník uplatní paušálne výdavky, ktoré sú v Českej republike tak ako aj na Slovensku stanovené vo výške 60 %. V tomto prípade, si ich daňovník nemôže uplatniť, pretože ak predpokladáme, že daňovník je ženatý a má dve maloleté deti, nesmie pri vyčíslení daňovej povinnosti vykázať záporné hodnoty pri uplatnení paušálnych výdavkov. Tak ako aj v podmienkach SR, ani pri tomto variante nie je možné uplatniť paušálne výdavky a teda uplatníme postup, ktorý sme použili pri druhom variante.

Vyčísľili sme tiež variant, kedy by si daňovník v prípade, že je slobodný a bezdetný, tak ako opisuje prvý variant, uplatnil paušálne výdavky. V tomto prípade môžeme potvrdiť, že v porovnaní s prvým variantom, kde daňovník uplatňoval skutočne preukázateľné daňové výdavky, musí odvieť vyššiu daň ako v porovnaní so štvrtým variantom, kedy daňovníkovi vznikla daňová povinnosť vo výške 995,15 EUR, čo je o 480 EUR menej. Pre daňovníka je v tomto prípade výhodné využiť možnosť uplatniť paušálne výdavky. Efektívna sadzba dane je v tomto variante vo výške 5,24 %.

Tabuľka 13 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Maďarskej republike

Výpočet dane z príjmov FO v Maďarskej republike	1. Variant	2. Variant	3. Variant	4. Variant
Príjmy	19 000,00	19 000,00	19 000,00	19 000,00
Výdavky	8 200,00	8 200,00	1 900,00	1 900,00
Základ dane	10 800,00	10 800,00	17 100,00	17 100,00
Zľava pre rodiny	-	8 224,80	8 224,80	-
Upravený základ dane	10 800,00	2 575,20	8 875,20	17 100,00
Daň 15 %	1 620,00	386,28	1 331,28	2 565,00
Daňová povinnosť	1 620,00	386,28	1 331,28	2 565,00
Efektívna sadzba dane	8,53%	2,03%	7%	13,50%

Pri výpočte daňovej povinnosti sme na prepočet maďarskej meny HUF na menu EURO použili kurz ECB zo dňa 31.12.2018 v hodnote 320,98 HUF za 1 EUR.

Daňovník pri prvom variante nemá nárok na uplatnenie daňových zľav, keďže je slobodný a bezdetný. Tu si môžeme všimnúť hneď zásadný rozdiel medzi Slovenskom a Maďarskom v rámci uplatnenia daňových zľav. V Maďarsku neexistuje NČZD na daňovníka. Má možnosť uplatniť si zníženie základu dane o zľavu na rodinu a zľavu pre prvomanželov. Vzhľadom na to môžeme tvrdiť, že v prvom variante vznikla daňovníkovi

daňová povinnosť vo výške 1 620 EUR ($10\,800 \times 0,15\%$) a efektívna sadzba dane 8,53 %, čo je v porovnaní s druhým variantom o 6,5 % viac.

V druhom variante daňovník uplatnil už spomínané zľavy a to konkrétne zľavu pre rodinu, ktorú môže uplatniť podľa počtu vyživovaných osôb. V našom príklade daňovník vyživuje tri osoby a to manželku a dve deti. Výška zľavy, ktorú si uplatní je 220 000 HUF na mesiac, čo po prepočítaní predstavuje 8 224,80 EUR ($220\,000 \cdot 12/320,98$). V prípade, že by sa daňovník zosobášil v roku 2018 má možnosť uplatniť si zľavu pre prvomanželov. V našom konkrétnom príklade, však táto možnosť nie je, pretože daňovník uzatvoril manželstvo v roku 2016 a predpokladáme, že v tom období si uplatnil túto zľavu. Po uplatnení daňových zliav sme vyčísľili daňovú povinnosť vo výške 386,28 EUR čo je takmer o 1 233 EUR menej ako v prvom variante. Efektívna sadzba dane je vo výške 2,03 %.

Tretí variant predpokladá uplatnenie paušálnych výdavkov, ktoré sú v Maďarsku povolené len do výšky 10 % základu dane, čo predstavuje 1 900 EUR. V tomto prípade po uplatnení daňových zliav je vypočítaná daňová povinnosť vo výške 1 331,28 EUR a môžeme tvrdiť, že pre daňovníka, ktorý si uplatňuje daňové zľavy je v tomto prípade výhodnejšie uplatňovať skutočné preukázateľné výdavky na dosiahnutie zabezpečenie a udržanie príjmov ako v prípade uplatnenia paušálnych výdavkov. Efektívna sadzba dane dosahuje až 7 %.

V štvrtom variante sme tiež aplikovali paušálne výdavky v prípade, že daňovník je slobodný a bezdetný. Ako vidíme ani v tomto variante sa aplikácia paušálnych výdavkov nejaví ako vhodné riešenie. Efektívna sadzba dane je v tomto prípade vo výške 13,50 %, čo je o 4,97 % viac ako pri prvom variante, kedy sme uplatnili skutočne preukázateľné výdavky a daňovník zaplatí takmer o 1 000 EUR viac.

Pri výpočte daňovej povinnosti podnikateľa ako FO v Poľsku sme na prepočet poľskej meny PLN na menu EURO použili kurz ECB zo dňa 31.12.2018 v hodnote 4,3014 PLN za 1 EUR.

Tak ako sme si charakterizovali pri analýze daňovej sústavy Poľska vidíme na tomto praktickom príklade, že daňovník si môže uplatniť zľavu na dani čiastkou znižujúcou daň, ktorá je veľmi podobná našej nezdaniteľnej časti základu dane. V podmienkach Poľska je táto čiastka oveľa nižšia ako u nás.

Tabuľka 14 Výpočet efektívnej sadzby dane z príjmov FO v Poľskej republike

Výpočet dane z príjmov FO v Poľskej republike	1. Variant	2. Variant	3. Variant	4. Variant
Príjmy	19 000,00	19 000,00	19 000,00	19 000,00
Výdavky	8 200,00	8 200,00	3 800,00	3 800,00
Základ dane	10 800,00	10 800,00	15 200,00	15 200,00
Čiastka znižujúce daň	1 551,18	1 551,18	1 551,18	1 551,18
Upravený základ dane	9 248,82	9 248,82	13 648,82	13 648,82
Daň 18 %	1 664,79	1 664,79	2 456,79	2 456,79
Úľava na deti	-	517,06	517,06	-
Daňová povinnosť	1 664,79	1 147,73	1 939,73	2 456,79
Efektívna sadzba dane	8,76%	6,04%	10,21%	12,93%

Uplatnili sme teda čiastku znižujúcu daň a to vo výške 1 551,18 EUR (556,02 PLN x 12/4,3014). Keďže prvý variant nám charakterizuje podnikateľa bez detí a manželky, ďalšie možnosti uplatnenia zliav na dani daňovníkovi nevznikli a jeho daňová povinnosť je vo výške 1 664,79 EUR, čo predstavuje hodnotu efektívnej sadzby dane vo výške 8,76 %.

Druhý variant, ktorý charakterizuje podnikateľa, ktorý žije spoločne s manželkou a dvoma deťmi, zahŕňa ďalšie možnosti uplatnenia odpočtu z dane a to je úľava na deti. Úľava na deti sa uplatňuje podľa počtu vyživovaných detí daňovníkom, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky. V našom príklade má daňovník 2 maloleté deti a teda uplatňuje si daňový bonu vo výške 517,06 EUR za rok (92,67 PLN za prvé dieťa a 92,67 PLN za druhé dieťa na mesiac, teda: $((92,67 * 2 * 12) / 4,3014)$). Daňovníkovi vznikla daňová povinnosť vo výške 1 147,73 EUR a podiel jeho vyčíslenej dani na jeho príjme predstavuje 6,04 %.

V treťom a štvrtom variante sme uplatnili možnosť využitia paušálnych výdavkov, ktoré sú v Poľsku vo výške 20 % z hodnoty príjmov. V oboch prípadoch je jasné na základe vyčíslenej daňovej povinnosti a samotnej efektívnej sadzby dane zrejmé, že daňovník by nevyužil možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov, lebo je to pre neho nevýhodné a s ich uplatnením by musel platiť vyššiu daň a jeho čistý príjem by sa znížil. V treťom variante dosiahla efektívna sadzba dane výšku 10,21 % a vo štvrtom variante až hodnotu 12,93 %.

Zhrnutie výsledkov za jednotlivé krajiny

- výška daňovej povinnosti slobodného daňovníka ako FO - podnikateľ je vo všetkých krajinách vyššia;

- v rámci prvého variantu je najnižšia daňová povinnosť na Slovensku, čo je spôsobené možnosťou uplatnenia NČZD na daňovníka vo výške 3 830,02 EUR. Žiadna so spomínaných krajín neuplatňuje takúto veľkú čiastku, možnú odpočítať od dane a napríklad Maďarsko ani neuplatňuje takúto formu zľavy;
- druhý variant, kedy predpokladáme, že daňovník je ženatý a má maloleté deti, sa ako najvýhodnejší považuje v Českej republike, kde dokonca po uznaní daňového zvýhodnenia vznikne daňovníkovi záporný základ dane, teda nevzniká mu daňová povinnosť ale naopak, štát musí daňovníkovi doplatiť daňový bonus, resp. rozdiel o ktorý daňové zvýhodnenie prevyšuje vypočítanú daň. Druhou najpriaznivejšou krajinou pre tento variant je Maďarsko, kde je možnosť uplatniť si zľavu pre rodiny a tiež v Slovenskej republike, kde si daňovník znižuje základ dane o NČZD na daňovníka, na manželku a o daňový bonus na deti;
- pri treťom variante sme dospeli k záveru, že na Slovensku a ani v Česku nemôže daňovník uplatňovať paušálne výdavky v prípade, ak by vykázal daňovú stratu a chce si uplatňovať úľavy na dieťa. V tomto prípade je povinnosť v týchto krajinách uplatňovať skutočne preukázateľné výdavky. Taktiež pri zohľadnení informácii v Poľsku a v Maďarsku pre takéhoto daňovníka nie je vhodné uplatňovať paušálne výdavky, pretože ich daňová povinnosť je omnoho vyššia, ako keď si uplatnia skutočne preukázateľné daňové výdavky. Je to dôsledkom nízkeho percenta možnosti uplatnenia paušálnych výdavkov, v Maďarsku 10 % a v Poľsku 20 %;
- posledný variant je vhodné aplikovať pre slobodného daňovníka najmä na Slovensku a v Česku, kde je možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov vo výške 60 % z príjmov. V týchto krajinách sa tak výrazne zníži daňová povinnosť ako je vyššie uvedené v príkladoch. Pomerne nevýhodné je uplatňovať paušálne výdavky v Maďarsku a v Poľsku, kde je veľmi nízke percento uplatnenia paušálnych výdavkov;
- základná sadzba dane je najvyššia na Slovensku a to vo výške 19 %, v Poľsku je uplatňovaná 18 % sadzba dane a v Maďarsku a Česku sa uplatňuje 15 % sadzba dane.

Na hodnotenie daňového zaťaženia FO - podnikateľa sme využili efektívnu daňovú sadzbu. Výška dane z príjmov je podmienená okrem samotnej sadzby dane z príjmov aj

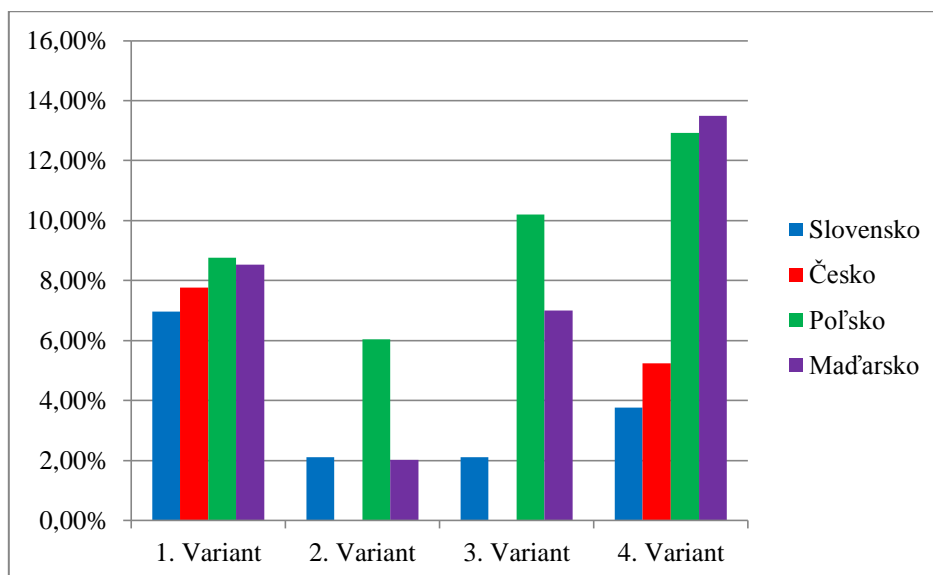
základom dane s pomerne zložitou konštrukciou, z ktorého sa počíta daň. Nominálna sadzba dane neposkytuje dostatočne objektívne informácie o výške skutočného daňového zaťaženia daňového subjektu. Dôvodom je skutočnosť, že základ dane je ovplyvňovaný viacerými faktormi, ako sú napríklad nezdaniteľné časti základu dane, v iných krajinách označované ako daňové úľavy alebo odpočty, či daňový bonus. Z tohto dôvodu sa za objektívnejší ukazovateľ považuje efektívna sadzba dane z príjmov, ktorá hovorí o skutočnej výške daňového zaťaženia konkrétneho daňového subjektu. V našom príklade sme efektívnu sadzbu dane vyčíslili ako pomer daňovej povinnosti a dosiahnutých príjmov za dané zdaňovacie obdobie.

Tabuľka 15 Vypočítaná efektívna sadzba dane v % podľa jednotlivých variantov

	1. Variant	2. Variant	3. Variant	4. Variant
Slovensko	6,97%	2,12%	2,12%	3,77%
Česko	7,76%	0,00%	0,00%	5,24%
Poľsko	8,76%	6,04%	10,21%	12,93%
Maďarsko	8,53%	2,03%	7,00%	13,50%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výpočtov

Graf 2 Efektívna sadzba dane v %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vyššie uvedených výpočtov

Graf znázorňuje vypočítanú efektívnu sadzbu dane na základe nášho modelového príkladu, kde sme použili 4 rôzne varianty. V rámci prvého variantu nie sú veľmi výrazné zmeny vo vypočítanej efektívnej sadzby dane. Za krajinu s najefektívnejšou sadzbou dane

môžeme v prvom variante považovať Slovensko a to s hodnotou 6,98 %, kde základ dane bol ovplyvnený NČZD na daňovníka.

V druhom variante vidíme značné rozdiely. Za daňovníka v Česku sme uviedli pri tomto variante hodnotu efektívnej sadzby dane 0 %, pretože pri tomto variante nastala situácia, kedy štát musí daňovníkovi doplatiť daňový bonus a teda v rámci tohto variantu je najefektívnejšia sadzba dane v Českej republike. Relatívne nízke daňové zaťaženie sme vypočítali taktiež pre daňovníka žijúceho v Maďarsku a na Slovensku. Najvyššie daňové zaťaženie je zaznamenané v Poľsku. Je to spôsobené najmä nízkou čiastkou daňovej úľavy v porovnaní s ostatnými krajinami.

Efektívna sadzba dane v treťom variante dosahuje za Slovensko a Česko rovnaké hodnoty ako v druhom variante a to z toho dôvodu, že daňovník nemôže uplatniť paušálne výdavky ako sme si už vyššie charakterizovali. Česko a Slovensko tak i v tomto variante dosiahnu najlepšiu pozíciu.

V poslednom variante dosahuje najvyššiu efektívnu sadzbu dane Maďarsko a to v hodnote 13,50 % a tiež Poľsko v hodnote 12,93 %. Dôvodom je práve nízke percento uplatnenia paušálnych výdavkov a teda v týchto krajinách sa neoplatí využívať možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov. Naopak práve Slovensko a Česko dosahuje v tomto poslednom variante najefektívnejšiu sadzbu dane s pomedzi všetkých variantov, čo je spôsobené pomerne vysokým percentom uplatnenia paušálnych výdavkov.

Z uvedeného vyplýva, že nie vždy vyššia sadzba dane musí znamenať aj vyššiu daňovú povinnosť. Túto skutočnosť nám charakterizuje a potvrdzuje samotný príklad, kde je zrejmé, že hoci je na Slovensku najvyššia sadzba dane v rámci krajín V4, samotná daňová povinnosť v rámci prvého a štvrtého variantu je najnižšia.

3.2.2 Daňové zaťaženie podnikateľa - PO

Spoločnosť DREWKO, s. r. o. vykonáva podnikateľskú činnosť so zameraním na predaj rôzneho druhu nábytku a poskytovanie služieb, ktoré súvisia s hlavným predmetom podnikania. Za zdaňovacie obdobie 2018 dosiahla spoločnosť výnosy z predaja nábytku a poskytovania služieb vo výške 585 700 EUR. V rámci nákladov vykazuje nasledujúce položky:

- nákup tovaru vo výške 250 000 EUR,
- nákup kancelárskych prostriedkov 2 500 EUR,

- spotreba energie 2 000 EUR,
- spotreba pohonných látok 3 000 EUR,
- mzdy zamestnancov 26 200 EUR, z toho 1 600 EUR patrí žiakom na základne učebnej zmluvy o praktickom vyučovaní,
- rezerva na zostavenie a overenie účtovnej závierky 1 500 EUR,
- rezerva na nevyčerpané dovolenky 3 240 EUR,
- sankčné poplatky voči finančnému úradu 520 EUR,
- účtovné odpisy 10 155 EUR (predpokladáme, že účtovné a daňové odpisy sa rovnajú).

Za predchádzajúce zdaňovacie obdobie daňovník dosiahol stratu vo výške 1 150 EUR.

Výpočet dane z príjmov PO a efektívnej daňovej sadzby za jednotlivé krajiny V4 uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 16 Výpočet dane z príjmov PO v krajinách V4

Položky/Krajina	Slovensko	Česko	Maďarsko	Poľsko
Výnosy	585 700,00	585 700,00	585 700,00	585 700,00
Náklady	279 260,00	279 260,00	279 260,00	279 260,00
VH pred zdanením	306 440,00	306 440,00	306 440,00	306 440,00
Položky zvyšujúce VH	2 020,00	2 020,00	5 260,00	2 020,00
Položky znižujúce VH	-	-	1 600,00	-
Základ dane po prvej úprave	308 460,00	308 460,00	311 700,00	308 460,00
Pripočítateľné položky	-	-	-	-
Odpočítateľné položky	1 600,00	1 600,00	-	1 600,00
Základ dane po druhej úprave	306 860,00	306 860,00	311 700,00	306 860,00
Odpočet daňovej straty	288,00	288,00	1 150,00	1 150,00
Základ dane po tretej úprave	306 572,00	306 572,00	310 550,00	305 710,00
Sadzba dane	21 %	19 %	9 %	19 %
Daň z príjmov PO splatná	64 380,12	58 248,68	27 949,50	58 084,90
Efektívna sadzba dane	10,99%	9,95%	4,77%	9,92%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe vstupných údajov z príkladu

Tabuľka prináša prehľadný postup výpočtu dane z príjmov PO. Porovnaním výnosov a nákladov získame výsledok hospodárenia pred zdanením, ktorý je potrebné upraviť o položky zvyšujúce a znižujúce VH. Medzi položky zvyšujúce výsledok hospodárenia sme identifikovali tvorbu rezerv, konkrétne rezerva na overenie účtovnej

závierky a sankčné poplatky (teda 1 500 + 520). Vo všetkých krajinách okrem Maďarska sme uplatni rovnaký postup. V prípade PO podnikajúcej v Maďarsku, sa za položku zvyšujúcu VH považujú sankčné poplatky, rezerva na overenie účtovnej závierky a rezerva na nevyčerpané dovolenky (520 + 1 500 + 3 240). Za položku znižujúcu VH sme podľa daňovej legislatívy Maďarska zaradili mzdu patriacu žiakom, na základe zmluvy o praktickom vyučovaní. V prípade Slovenska, Česka a Poľska je táto položka považovaná za odpočítateľnú položku.

Každá z porovnávaných krajín má možnosť uplatniť odpočet daňovej straty. Na Slovensku a v Česku je možnosť odpočtu daňovej straty po dobu štyroch rokov v rovnomernej čiastke. V Maďarsku a v Poľsku legislatíva dovoľuje odpočet do výšky 50 % dosiahnutého základu dane po dobu piatich rokov. V našom príklade je celková výška daňovej straty v rámci 50 % dosiahnutého základu dane a preto sme uplatnili odpočet celej daňovej straty dosiahnutej v predchádzajúcom daňovom období.

Najvýraznejší rozdiel vidíme v daňových sadzbách. Najvyššia sadzba dane z príjmov PO je uplatňovaná na Slovensku a to vo výške 21 %, kde aj samotný výpočet efektívnej sadzby dane dosahuje najvyššiu hodnotu. Len o 2 % nižšia sadzba dane sa uplatňuje v Česku a Poľsku, kde samotná daňová povinnosť sa výrazne nelíši a efektívna sadzba dane oboch krajín predstavuje hodnotu necelých 10 %. Najvýhodnejšie zdanenie sme dosiahli v Maďarsku. Daňová povinnosť spoločnosti je vo výške 27 949,0 EUR, pričom podiel vypočítanej dane na výnosoch spoločnosti predstavuje len 4,77 %. Z uvedeného môžeme konštatovať, že najlepšie podmienky pre podnikanie v rámci nášho modelového príkladu sú v Maďarsku. Naopak ako nevýhodné prostredie pre podnikanie v našom príklade sa javí Slovensko, avšak tento rozdiel je spôsobený najvyššou sadzbou dane s pomedzi porovnávaných krajín.

Z uvedeného vyplýva, že samotná transformácia výsledku hospodárenia na základ dane sa výrazne nelíši, avšak samozrejme každá krajina má svoje špecifiká, ako môžeme vidieť napr. v uplatňovaní a posudzovaní jednotlivých položiek, či majú, alebo nemajú vplyv na daň. Výrazný rozdiel je však zaznamenaný v percentuálnej výške dane, ktorá konečnú daň ovplyvní najviac.

3.3 Daňové zaťaženie podnikateľov z makroekonomického hľadiska

V nasledujúcej podkapitole sa zameriame na porovnanie daňového zaťaženia podnikateľov v rámci krajín V4 a to na makroekonomickej úrovni. Pri analýze budeme vychádzať z indexu Svetovej banky, ktorý prináša objektívnejšie zhodnotenie daňového zaťaženia. Pre identifikovanie a porovnanie jednotlivých krajín využijeme tiež základné makroekonomické ukazovatele ako sú deň daňovej slobody a daňová sadzba.

Index Ease of Doing Business

Za východisko našej makroekonomickej analýzy sme si zvolili index Ease of Doing Business. Tento index je vypracovaný na základe modelovej spoločnosti – stredne veľkej firmy v domácom vlastníctve v jednotlivých krajinách podľa vlastnej legislatívy. Tento index je tvorený z údajov, ktoré zbierajú a analyzujú svetové inštitúcie ako sú Svetová banka, Svetové ekonomické fórum a iné. Index poskytuje objektívny základ pre pochopenie a zlepšenie právneho prostredia pre podnikanie. Objektivita indexu vychádza zo skutočnosti, že je tvorený štyrmi parametrami hodnotenými s rovnakou váhou, a to:

- úplná daňová záťaž spoločnosti ako % zo zisku,
- počet hodín potrebných pre prípravu daňových priznaní a dokumentov na zaplatenie dane,
- počet potrebných platieb dane,
- poregistračné procesy ako sú vrátenie dane, daňové audity a iné.⁶⁸

V rámci našej práce hodnoty indexu Ease of Doing Business sú na základe údajov platných k 31.12.2018. Zameriame sa predovšetkým na krajiny V4, ktoré sú základom našej práce a porovnanie v rámci Európskej únie.

Ideálna hranica

Ideálna hranica charakterizuje, do akej miery krajina poskytuje tzv. jednoduché prostredie pre podnikanie. Ideálna hranica hodnotí krajinu z pohľadu výšky daní a jednoduchosti ich platenia. Tento ukazovateľ prináša celkový pohľad, do akej miery krajina vytvára jednoduché prostredie pre podnikanie. Predpokladáme, že krajina, ktorá vytvára najlepšie prostredie a podmienky pre podnikanie, by dosahovala hodnotu 100 %.

---

⁶⁸ ŠRENKEL, E., SMORADA, M. *Analýza finančného zaťaženia podnikania*. s. 11-15. Dostupné na internete: < <http://www.sbagency.sk/> >.

Nižšie uvedená tabuľka charakterizuje percentuálnu vzdialenosť jednotlivých krajín od ideálnej hranice. Čím je hodnota nižšia, tým je krajina bližšie k ideálnemu stavu a predstavuje jednoduchšie prostredie pre podnikanie.

Nasledujúca tabuľka poskytuje poradie jednotlivých krajín EÚ za roky 2017 a 2018. Charakterizuje vzdialenosť jednotlivých krajín od tzv. ideálnej hranice, t. j. ideálneho prostredia pre podnikanie z pohľadu výšky a jednoduchosti platenia daní.

Tabuľka 17 Vzdialenosť krajín EÚ od ideálneho prostredia pre podnikanie

Krajina	Rok 2018	Rok 2017	Jednoduchosť podnikania v krajine	Vzdialenosť od ideálnej hranice v %
Dánsko	1	1	98,42	1,58
Spojene kráľovstvo	2	2	95,26	4,74
Švédsko	3	3	93,68	6,32
Litva	4	6	92,63	7,37
Estónsko	5	4	91,58	8,42
Fínsko	6	5	91,05	8,95
Lotyšsko	7	8	90,00	10,00
Írsko	8	7	87,89	12,11
Nemecko	9	9	87,37	12,63
Rakúsko	10	10	86,32	13,68
Španielsko	11	12	84,21	15,79
Francúzsko	12	15	83,16	16,84
Poľsko	13	11	82,63	17,37
Portugalsko	14	13	82,11	17,89
Česká republika	15	14	81,58	18,42
Holandsko	16	16	81,05	18,95
Slovinsko	17	17	78,95	21,05
Slovensko	18	18	77,89	22,11
Belgicko	19	24	76,32	23,68
Taliansko	20	20	73,16	26,84
Rumunsko	21	19	72,63	27,37
Maďarsko	22	21	72,11	27,89
Cyprus	23	25	70,00	30,00
Chorvátsko	24	23	69,47	30,53
Bulharsko	25	22	68,95	31,05
Luxembursko	26	26	65,26	34,74
Grécko	27	27	62,11	37,89
Malta	28	28	55,79	44,21

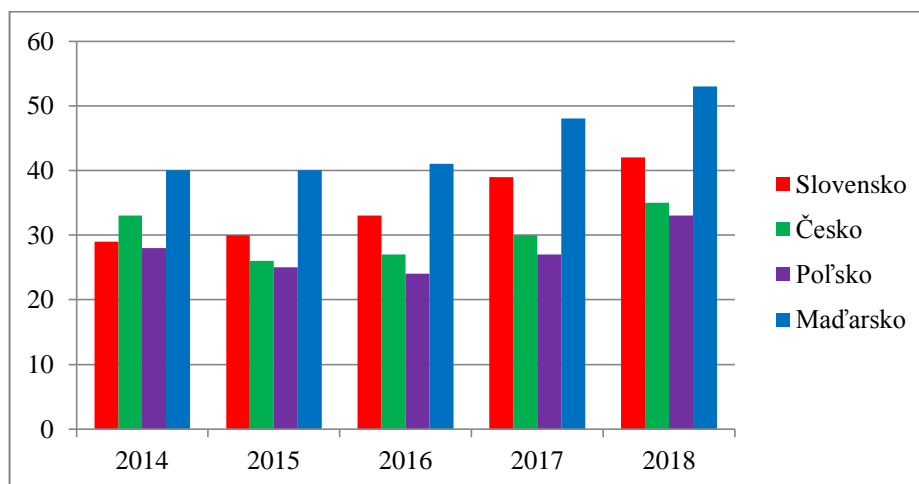
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na internete: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings>

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že v rámci krajín Európskej únie najlepšie poradie dosahuje Dánsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko a to za porovnávané roky 2018 a 2017. Najvyššiu vzdialenosť od ideálneho prostredia pre podnikanie sme zaznamenali za obdobie 2018 a 2017 na Malte a Grécku.

V rámci našej analýzy sa bližšie zameriame na krajiny V4. Najlepšie poradie dosiahlo Poľsko, ktoré zastáva v rámci porovnania krajín EÚ 13. miesto. Slovensko dosahuje pri platení daní výkonnosť 77,89 %. To predstavuje lepšie hodnotenie ako v prípade regionálne príbuznej krajiny Maďarsko (72,11 %), ale horšie ako v prípade Poľska (82,63 %) či Česka (81,58 %). V porovnaní s predchádzajúcim obdobím si len Slovensko nezmenilo svoju pozíciu a zastáva 18. miesto. Poľsko, Česká republika a aj Maďarsko si svoju pozíciu zhoršili, avšak nie nejako výrazne. Zaznamenali sme posun len o jedno, či dve miesta. Priemerná hodnota vzdialenosti od ideálnej hranice v rámci Európskej únie dosahuje hodnotu 19,59 %, z čoho vyplýva, že Poľsko a Česko dosahuje stále relatívne ideálnu hodnotu, ktorá vyjadruje jednoduchosť prostredia pre podnikanie. Slovensko a Maďarsko dosahujú hodnoty nad priemerom EÚ. Zároveň však môžeme konštatovať, že najvyspelejšie krajiny Európy, ako sú Nemecko, Francúzsko, Švédsko či Dánsko dosahujú hodnoty v rozmedzí 83 – 98 %.

Ďalší graf nám bližšie charakterizuje umiestnenie krajín V4 v oblasti jednoduchosti podnikania. Graf zachytáva poradie štátov V4 z celosvetového rebríčka, ktorý pozostáva zo 190 hodnotených krajín. Zameriame sa na vývoj za posledných 5 rokov, teda obdobie od 2013-2018.

Graf 3 Jednoduchosť podnikania krajín V4 za obdobie 2013-2018

Vlastné spracovanie na základ údajov dostupných na internete: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings>.

Keďže uvedené hodnoty v grafe majú rastúci charakter môžeme konštatovať, že daňové zaťaženie a celkovo administratívna náročnosť spojená s daňami sa v jednotlivých krajinách za posledných 5 rokov zhoršila. Posledné miesto z porovnávaných krajín dosahuje Maďarsko. Svoju pozíciu si zhoršilo o viac ako 10 stupňov v porovnaní s východiskovým rokom 2014. Rovnaký priebeh môžeme sledovať na Slovensku, kde sa táto pozícia od roku 2014 až do roku 2018 posunula tiež o viac ako 10 miest. Najlepšia pozícia a teda najjednoduchšie podnikanie v rámci porovnania krajín V4 dosahuje Poľsko. Hoci si krajina tiež zhoršila svoju pozíciu, nie je to až taký výrazný rozdiel ako v predchádzajúcich dvoch spomínaných krajinách.

Na základe toho, že tento index hodnotí až 190 krajín sveta, z grafu je zrejmé, že stále sa môžeme považovať za prostredie s relatívne jednoduchým podnikaním a teda pomerne nízkou daňovou záťažou a administratívnou náročnosťou.

V úvode tejto podkapitoly sme si charakterizovali zloženie indexu Ease of Doing Business, ktorý pozostáva z niekoľko hodnotených oblastí. V tabuľke na nasledujúcej strane prinášame prehľad celkového daňového zaťaženia, celkový čas potrebný na splnenie daňových povinností a počet platieb daňovému úradu. Toto všetko, tak ako sme si už uviedli, ovplyvňuje postavenie a vzdialenosť krajín od tzv. „ideálnej hranice“, ktorá určuje, aké prostredie krajina vytvára, resp. ponúka pre podnikanie.

Z uvedenej tabuľky je zrejmé, prečo je práve index Ease of Doing Business považovaný za jeden z najobjektívnejších ukazovateľov v rámci medzinárodného porovnávania daňového prostredia v jednotlivých krajinách. Dôvod je najmä ten, že nielen samotné daňové zaťaženie vyjadruje pozíciu jednotlivých krajín, ale skúma aj ďalšie aspekty, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie ako sú časový náklad, ktorý vyplýva zo splnenia si daňových povinností alebo počet platieb, ktoré musí spoločnosť realizovať voči finančným úradom.

Jasným dôkazom toho je napríklad Chorvátsko, ktoré v rámci celkového daňového zaťaženia dosahuje len hodnotu 20,50 % a teda na základe toho by sme mohli tvrdiť, že krajina vytvára skutočne vhodné podmienky na podnikanie. Na druhej strane, keď zväžíme časový náklad, ktorý predstavuje až 206 hodín, potrebných na spracovanie daňových povinností a počet platieb daňovému úradu v počte 34 sa náš názor určite mení. To znamená, že hoci Chorvátsko dosahuje najnižšie daňové a odvodové zaťaženie v Európskej únii, na základe zohľadnenia ďalších aspektov, sme krajinu zaradili až na 24. miesto v celkovom hodnotení (viď Tabuľka 18).

Tabuľka 18 Prehľad výsledkov indexu Ease of Doing Business za rok 2018

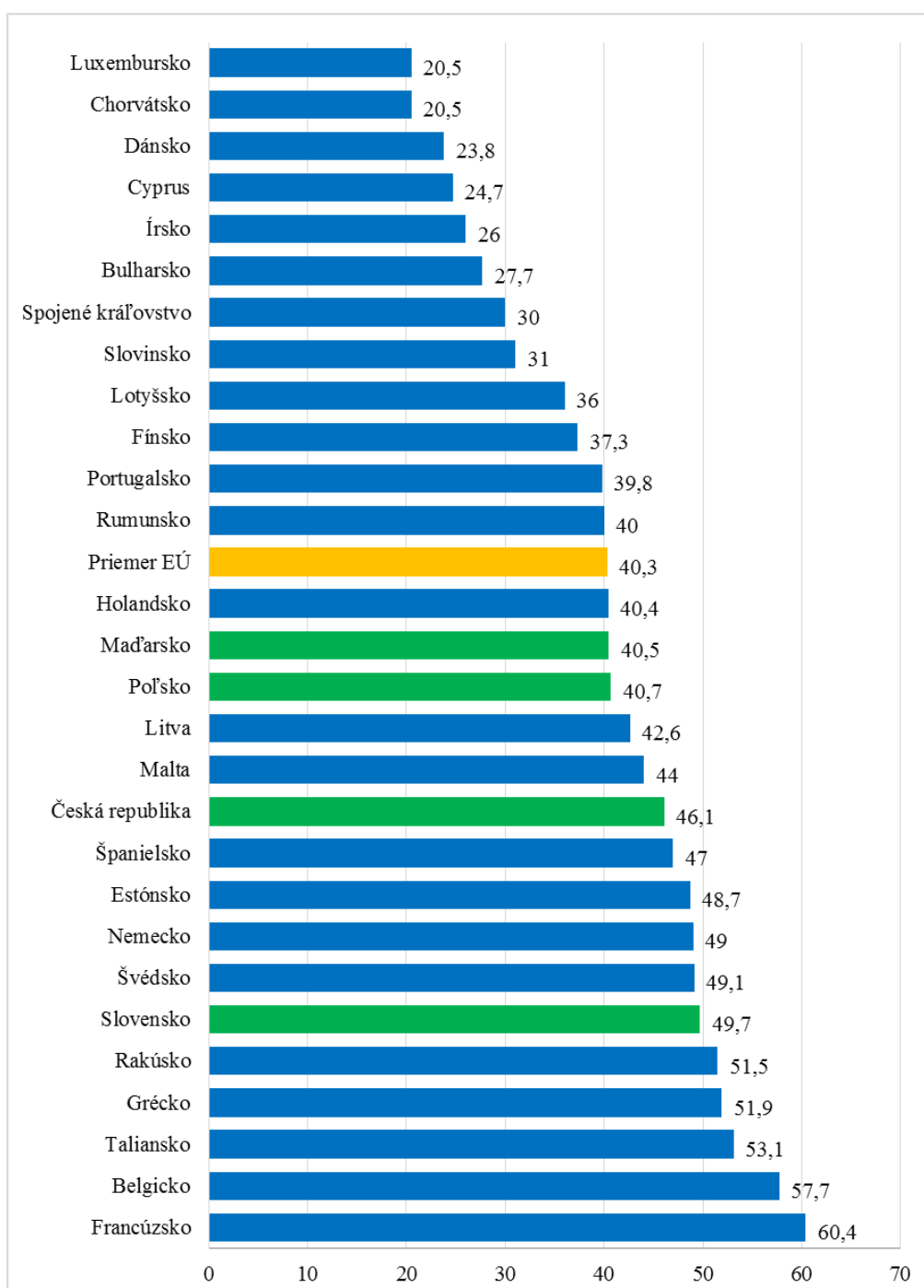
Krajina	Celkové daňové a odvodové zaťaženie v %	Celkový čas na splnenie daňových povinností v hodinách	Počet platieb daňovému úradu
Chorvátsko	20,5	206	34
Luxembursko	20,5	55	23
Dánsko	23,8	132	10
Cyprus	24,7	127	28
Írsko	26	82	9
Bulharsko	27,7	453	14
Spojené kráľovstvo	30	105	8
Slovinsko	31	233	10
Lotyšsko	36	169	7
Fínsko	37,3	90	8
Priemer EÚ	39,3	161	12
Portugalsko	39,8	243	8
Rumunsko	40	163	14
Holandsko	40,4	119	9
Maďarsko	40,5	277	11
Poľsko	40,7	334	7
Litva	42,6	99	10
Malta	44	139	8
Česko	46,1	230	8
Španielsko	47	148	9
Estónsko	48,7	50	8
Nemecko	49	218	9
Švédsko	49,1	122	6
Slovensko	49,7	192	8
Rakúsko	51,5	131	12
Grécko	51,9	193	8
Taliansko	53,1	238	14
Belgicko	57,7	136	11
Francúzsko	60,4	139	9

Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na internete: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings>.

V nasledujúcich grafoch prinášame prehľadné usporiadanie krajín EÚ na základe výsledkov dosiahnutých v jednotlivých oblastiach, ako sú celkové daňové a odvodové zaťaženie, čas potrebný na splnenie daňových povinností a počet platieb daňovému úradu.

Graf 4 Celková daňovo – odvodová záťaž v krajinách EU za rok 2018

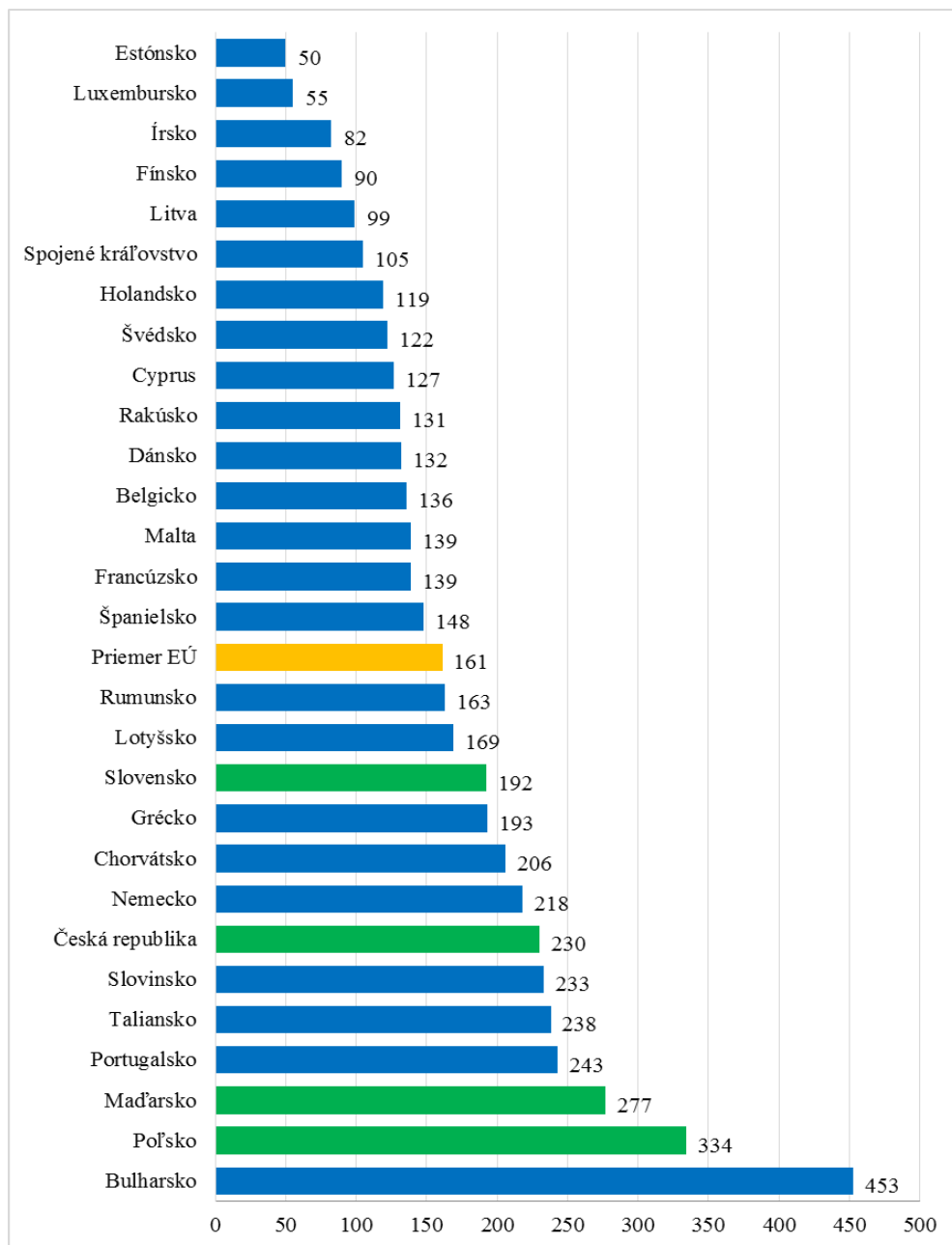

Vlastné spracovanie na základ údajov dostupných na internete:
<http://www.doingbusiness.org/en/rankings>

Získaný výsledok v oblasti daňovo-odvodového zaťaženia na Slovensku poukazuje na asymetrické prerozdelenie celkovej finančnej záťaže na odvody a vysoké náklady na prácu. Táto skutočnosť sa prejavuje samozrejme v neprospech nielen v rozvoji zamestnanosti, ale aj ekonomického rozvoja a motivácie pracovať či podnikat'. Ako môžeme vidieť, krajiny V4 v oblasti celkového daňového zaťaženia dosahujú hodnoty,

ktoré sú nad priemerom Európy, ktorý predstavuje 40,3 %. Najlepšiu pozíciu v rámci krajín V 4 dosahuje Maďarsko a Poľsko, naopak vysoké daňové a odvodové zaťaženie sme zaznamenali na Slovensku, ktoré v porovnaní s krajinami EÚ zastáva 23. miesto. Výšku daňového a odvodového zaťaženia vo veľkej miere ovplyvňuje sadzba dane v jednotlivých krajinách.

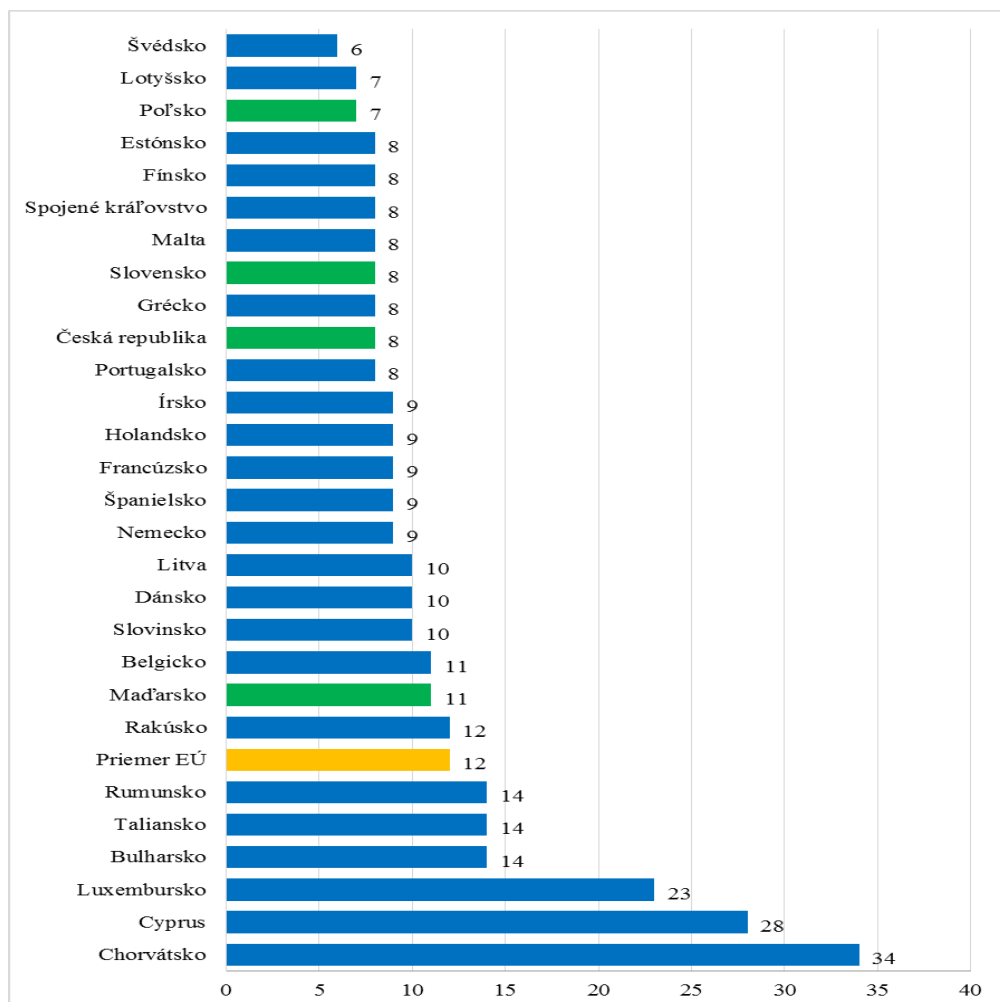
Graf 5 Celkový čas potrebný na splnenie daňových povinností v hodinách v krajinách EÚ za rok 2018

Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na internete:
<http://www.doingbusiness.org/en/rankings>.

V rámci časového hodnotenia platenia daní a odvodov je Slovensko s hodnotou 192 hodín najlepšie hodnoteniu krajinou v rámci skupiny V4. Napríklad v Česku by rovnakej spoločnosti trvalo až o 38 hodín viac na splnenie všetkých zákonných povinností a úhradu dane. V Maďarsku by to spoločnosti zabralo 277 hodín času a v Poľsku až 334 hodín času. Z grafu môžeme vidieť, že poradie krajín V4 sa výrazne zmenilo v porovnaní s predchádzajúcim grafom, ktorý charakterizoval daňové a odvodové zaťaženie krajín. Napriek relatívne dobrej pozícii Slovenska v rámci skupiny V4, z pohľadu Európy nedosahuje nadpriemerný výsledok, keďže priemer Európy predstavuje 161 hodín. Z porovnania ostatných krajín EÚ je najnižší čas potrebný na spracovanie daňových povinností v Estónsku, naopak najvyšší je v Bulharsku, čo predstavuje 453 hodín. To znamená, že ak zoberieme do úvahy napr. 8 hodinový pracovný čas, v Bulharsku by spoločnosť strávila 56 dní len splnením potrebných daňových povinností.

Graf 6 Počet platieb daňovému úradu v krajinách EÚ za rok 2018

Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na internete: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings>

Graf 6 nám vyjadruje počet platieb, ktoré je modelová spoločnosť povinná odvieť daňovému úradu za rok 2018.

V rámci tohto indikátora Slovensko zlepšilo svoju pozíciu oproti časovému nákladu. Hodnota potrebných platieb sa nachádza nad priemerom Európy a v rámci krajín V4 dosahuje pomerne dobré výsledky, hneď za Poľskom. Za pomerne dobrú pozíciu Slovenska v oblasti počtu platieb sa podpísalo zavedenie elektronizácie podávania daňových priznaní a platenia daní. Taktiež pozíciu upevnilo zjednodušenie procesu začatia podnikania zavedením jednotných kontaktných miest a sprístupnením elektronických služieb, prostredníctvom ktorých je možné ohlásiť živnosť, získať výpis zo živnostenského registra a pod..

Najvyšší počet platieb vykazuje Chorvátsko (34), Cyprus (28) a Luxembursko (23). Najnižší počet platieb sme zaznamenali práve vo Švédsku, Lotyšsku a Poľsku.

Zhrnutie výsledkov získaných na základe indexu Ease of Doing Business

V nasledujúcej tabuľke prinášame zhrnutie výsledkov indexu Ease of Doing Business, ktorý vyjadruje jednoduchosť podnikania, ktoré je ovplyvnené daňami a daňovým systémom jednotlivých krajín. Pri celkovom zhrnutí sme sa zamerali na krajiny V4, ktoré sú predmetom našej práce a tiež na pobaltské štáty, ktoré dosahujú veľmi dobré výsledky z krajín EÚ.

Tabuľka 19 Výsledky získané na základe indexu Ease of Doing Business

Krajina	Celková daňová sadzba v %	Počet hodín	Celkový počet platieb	Jednoduchosť podnikania v krajine v %
Slovensko	49,7	192	8	77,89
Česko	46,1	230	8	81,58
Poľsko	40,7	334	7	82,63
Maďarsko	40,5	277	11	72,11
Estónsko	48,7	50	8	91,58
Lotyšsko	36	169	7	90,00
Litva	42,6	99	10	92,63

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe vyššie uvedených údajov.

Pozícia Slovenska v rámci krajín V4 sa nezlepšuje a ako je vidieť z tabuľky, inšpiráciu by sme mali čerpať najmä z pobaltských štátov. Môžeme tvrdiť, že je pomerne dlhodobo znepokojujúce, že rozloženie daňového zaťaženia práce a dane z príjmov právnických osôb je stále veľmi nerovnomerné v našej krajine. Daňové a odvodové

zaťaženie práce na Slovensku predstavuje 39,7 %, daň z príjmov právnických osôb tvorí 9,09 % a ostatné dane tvoria 0,8 % z celkovej daňovej záťaže, ktorá predstavuje hodnotu 49,7 %. Ide teda o veľmi nerovnomerné prerozdelenie daňového zaťaženia medzi zdanením práce a zisku podnikov. Okrem prebiehajúcej elektronizácie daňového systému by k zlepšeniu celkovej „daňovej známky“ na Slovensku prispelo zníženie daňového a odvodového zaťaženia práce a zjednodušenie daňového systému. Každá krajina z V4 zhoršila svoju pozíciu v rámci svetového rebríčka (i pozície v rámci krajín EÚ) jednoduchého podnikania, avšak treba spomenúť, že Česko a Poľsko predbehlo Slovensko. Česko reprezentuje 35. miesto a to vďaka zníženiu času na splnenie daňových povinností a miernemu zníženiu daňového a odvodového zaťaženia. Hoci Poľsko dosahuje nižšie daňové a odvodové zaťaženie v oblasti počtu hodín potrebných na splnenie daňových povinností drží už dlhodobo negatívne rekordy. Je to z dôvodu zavedenia nových povinností v oblasti reportovania pre DPH a zvýšenie administratívnej záťaže v rámci vykazovania DPH. V oblasti počtu platieb, naopak dosahuje Poľsko najnižšie číslo, čo je spôsobené zavedením systému E-podatki (E-dane), ktorý je v krajine zavedený od roku 2015. Tento systém výrazne zvýšil efektívnosť v oblasti platenia daní.

Pobaltské štáty dosahujú v oblasti hodnotenia jednoduchosti podnikanie skutočne veľmi dobré hodnotenie. Je to najmä z toho dôvodu, že krajina prešla k digitalizácii verejnej správy. V krajinách bezpochybné funguje eGovernment, eZdravotníctvo, ePolícia a eŠkolstvo. Napríklad v Estónsku bol zavedený projekt „Estónska digitálna identita“, ktorá je vydaná rodným Estóncom, investorom či turistom. Cieľom tohto projektu je nenechať ľudí zabudnúť na Estónsko. Samozrejme cieľom je prilákať najmä zahraničných investorov a tak prispieť k zlepšovaniu podnikateľského prostredia. Získaním e-rezidenstva získajú investori, akcionári či manažéri prístup k e-službám, čím môžu založiť firmu, otvoriť podnikateľský účet, a tak zahraničná spoločnosť ušetrí tisíce eur. Na základe údajov môžeme tvrdiť, že pobaltským štátom sa skutočne darí a zavedenie e-služieb malo pozitívny dopad na celú krajinu. Oblasť digitalizácie a elektronizácie sa odštartovala a začala rozširovať aj na Slovensku, tak môžeme dúfať, že nám táto cesta prinesie pozitívne výsledky ako v pobaltských štátoch.

Z výsledkov spracovaných podľa indexu Ease of Doing Business je dôležité uvedomiť si, že samotný daňový dopad na podnikateľské prostredie nie je tvorený a nezávisí len od výšky daňovej sadzby uplatňovanej pre každú krajinu. Je potrebné brať do úvahy rad ďalších indikátorov, ktoré vplyvajú na samotnú daňovú záťaž, ktorá odčerpáva príjmy podnikateľov.

Na základe našej makroekonomickej analýzy daňového zaťaženia podnikateľov si charakterizujeme deň daňovej slobody a vývoj daňovej sadzby s príjmov krajín V4.

Deň daňovej slobody

Deň daňovej slobody je všeobecne známym pojmom, ktorý sa používa na komparáciu kompletného daňového zaťaženia. Ide o tzv. pomyslenú hranicu, ktorá rozdeľuje rok do dvoch období. V prvom období zarábajú daňovníci na pokrytie výdavkov vlády a ostatných inštitúcií štátu. Až o peniazoch, ktoré začnú zarábať počnúc dňom daňovej slobody, môžu slobodne rozhodovať.

Z uvedenej tabuľky nižšie vyplýva, že Slováci budú na odvod daní pracovať 153 dní. Deň daňovej slobody v Česku padol na 23. jún, čo znamená, že českí daňovníci budú na odvod dane v roku 2019 pracovať 174 dní. Podobne sú na tom Nemci či Slovinci. O 8 dní budú dlhšie pracovať na odvod dane daňovníci v Maďarsku oproti Česku. V rámci porovnania krajín V4 skončilo v hodnotení najlepšie Poľsko, kde od 31. mája budú pracovníci pracovať „na seba“ a nie pre štát. Najviac dní budú dane pre štát odvádzať daňovníci vo Francúzsku a Luxembursku, naopak najmenej v Rumunsku a Bulharsku.

Tabuľka 20 Deň daňovej slobody vo vybraných krajinách Európy

Poradie	Krajina	Počet dní	Deň daňovej slobody	Poradie	Krajina	Počet dní	Deň daňovej slobody
1	Rumunsko	114	24.4.	15	Portugalsko	166	15.6.
2	Bulharsko	121	1.5.	16	Holandsko	168	17.6.
3	Litva	129	9.5.	17	Slovinsko	170	19.6.
4	Lotyšsko	144	24.5.	18	Nemecko	173	22.6.
5	Estónsko	145	25.5.	19	Česká republika	174	23.6.
6	Cyprus	145	25.5.	20	Maďarsko	182	1.7.
7	Veľká Británia	148	28.5.	21	Grécko	183	2.7.
8	Malta	150	30.5.	22	Taliansko	185	4.7.
9	Poľsko	151	31.5.	23	Rakúsko	188	7.7.
10	Španielsko	152	1.6.	24	Fínsko	190	9.7.
11	Slovensko	153	2.6.	25	Švédsko	192	11.7.
12	Írsko	154	3.6.	26	Dánsko	201	20.7.
13	Chorvátsko	163	13.6.	27	Belgicko	206	25.7.
14	Nórsko	164	13.6.	28	Francúzsko	209	28.7.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov poskytnutých spoločnosťou Deloitte na obdobie 2018

Vývoj daňovej sadzby dane z príjmov právnických osôb

V tejto časti sa zaoberáme porovnaním sadzby dane z príjmov právnických osôb v krajinách V4 a jej vývojom medzi rokmi 2009 – 2019. Údaje v tabuľke sú spracované na základe dostupných informácií OECD.

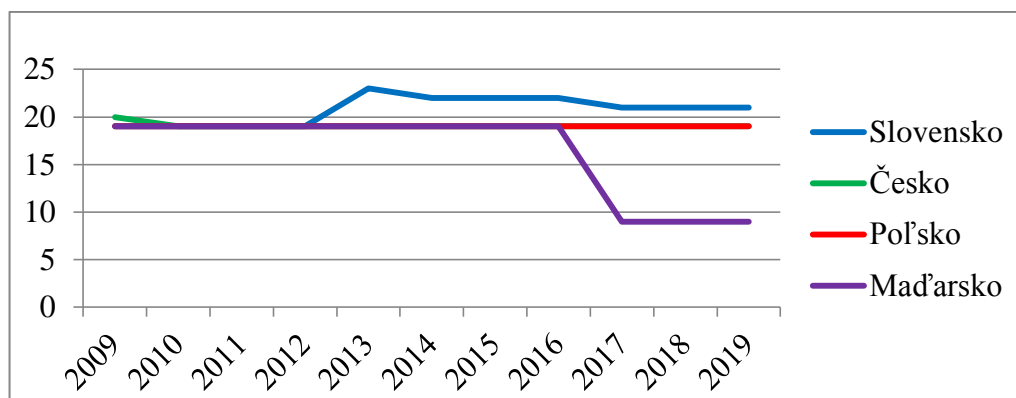
Tabuľka 21 Vývoj sadzby dane z príjmov PO krajín V4 za obdobie 2009 – 2019

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2009	19	20	19	19
2010	19	19	19	19
2011	19	19	19	19
2012	19	19	19	19
2013	23	19	19	19
2014	22	19	19	19
2015	22	19	19	19
2016	22	19	19	19
2017	21	19	19	9
2018	21	19	19	9
2019	21	19	19	9

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z OECD

Ako sme si už uviedli v komplexnom indexe Ease of Doing Business, daň z príjmov právnických osôb je pre podnikateľov len jednou z viacerých faktorov, ktorá determinuje celkové zaťaženie podnikania. Napriek tomu, je táto sadzba stále považovaná za pomerne detailne sledovaný ukazovateľ, nakoľko umožňuje rýchle porovnanie medzi krajinami. Akákoľvek zmena sadzby či už nahor, alebo nadol je vnímaná ako dôležitý signál vypovedajúci o vývoji podnikateľského prostredia v danej krajine.

Graf 7 Vývoj dane z príjmov PO v krajinách V4 za obdobie 2009-2019

Vlastné spracovanie na základe údajov z vyššie uvedenej tabuľky

Ako môžeme vidieť z uvedeného grafu, Slovensko v roku 2009 bolo zdaňované nižšou sadzbou dane a to 19 %. Túto hodnotu dosahovala až do roku 2012. Od roku 2013 sa sadzba dane pomerne rapídne zvýšila a to o 4 % a v roku 2014 klesla na 22 %. Od roku 2017 Slovensko vykazuje sadzbu dane z príjmov PO vo výške 21 %. Ďalšou krajinou s výraznou zmenou vo vývoji dane z príjmov PO je Maďarsko. Ešte v roku 2009 a

v podstate až do roku 2016, krajina uplatňovala spomínanú sadzbu vo výške 19 %. Prelomovým obdobím bol rok 2017, kedy sa znížila sadzba dane o neuveriteľných 10 %, teda na úroveň 9 %, ktorú si krajina udržiava aj v súčasnosti. Hlavným cieľom Maďarska bolo a aj je upútať pozornosť zahraničných investorov. V rámci Česka a Poľska sme nezaznamenali výrazné zmeny vo vývoji daňovej sadzby dane z príjmov PO. Ešte v roku 2009 Česko uplatňovalo 20 % sadzbu dane, ktorú od nasledujúceho roka 2010 znížilo na 19 %, ktorú uplatňuje aj v súčasnosti.

Záver

Diplomová práca bola zameraná na analýzu daňového zaťaženia Slovenska a ostatných krajín V4. Východiskom bola teoretická časť, kde sme sa zamerali na základné vymedzenie pojmu daň, daňové zaťaženie, funkcie, úlohy a dôležitosť daní ako neoddeliteľná súčasť každého štátu. Keďže je dôležité zamerať sa na súčasnú situáciu danej problematiky, uviedli sme aj súčasné trendy v oblasti harmonizácie daní v Európskej únii, keďže nami vybrané krajiny sú jej členmi. Aktualizáciu s nám podarilo priniesť aj v oblasti daňovej optimalizácie, ako legálneho nástroja znižovania dane.

V druhej kapitole sme si charakterizovali cieľ diplomovej práce, ktorý sme rozdelili na tri časti, ktoré súvisia s rozdelením praktickej časti. Okrem cieľa v tejto kapitole uvádzame aj metódy a postupy, ktoré sme uplatnili pri vypracovaní našej práce.

Praktickú časť sme si rozdelili na tri časti, tri podkapitoly. Prvá podkapitola je svojím obsahom trochu rozsiahlejšia a to z toho dôvodu, že obsahuje základné informácie v oblasti daňového zaťaženia podnikateľov. Informácie sme spracovali predovšetkým z daňovej legislatívy jednotlivých krajín. Cieľom bolo získať podrobné a hlavne relevantné informácie o zdaňovaní podnikateľov. Snažili sme sa preto priniesť len základné a podstatné informácie. Na základe analýzy daňových sústav jednotlivých krajín sme dospeli k záveru, že daňové sústavy majú určité svoje špecifiká, avšak v oblasti nepriamych daní, je poznať vplyv prebiehajúcej globalizácie a teda uskutočnenej harmonizácie vstupom krajín do EÚ. V nepriamych daniach sme preto spozorovali najmenšie rozdiely, avšak netreba zabúdať na skutočnosť, že krajiny uplatňujú rôznu výšku daní. Najvyššia sadzba dane z pridanej hodnoty je uplatňovaná v Maďarsku (27 %) a najnižšia na Slovensku a v Česku (20 %). V oblasti priamych dôchodkových daní sme zachytili najväčšie rozdiely a to nielen vo výške daňových sadzieb, ale aj v možnosti uplatnenia daňových úľav a odpočtov.

Na základe informácií, ktoré sme získali z analýzy daňových sústav sme prešli ku komparatívnej analýze daňového zaťaženia z mikroekonomického hľadiska. Túto analýzu sme si rozdelili na dve časti. Venovali sme sa komparácií daňového zaťaženia podnikateľa ako FO a podnikateľa ako PO.

V prvej časti, teda pri zdanení podnikateľa ako FO, sme si vytvorili 4. varianty. Na základe týchto štyroch možností sme vypočítali výšku daňovej povinnosti podnikateľa ako FO za jednotlivé krajiny. Pre lepšie a prehľadnejšie porovnanie sme zvolili výpočet efektívnej sadzby dane, ktorá charakterizuje podiel vypočítanej dane na príjmoch

podnikateľa. Dospeli sme k záverom, že možnosť využiť paušálne výdavky je výhodná len na Slovensku a v Česku, kde má podnikateľ možnosť využiť paušálne výdavky vo výške 60 %, čo je pomerne vysoké číslo. Túto možnosť môže však využiť v prípade, ak nedosahuje daňovú stratu. Pre podnikateľa žijúceho v Maďarsku a Poľsku je táto možnosť skôr nevýhodná, nakoľko v krajinách uplatňujú skutočne nízke percento paušálnych výdavkov. Z uvedeného vyplýva, že nie vždy vyššia sadzba dane musí znamenať aj vyššiu daňovú povinnosť. Túto skutočnosť nám potvrdzuje samotný príklad, kde je zrejmé, že hoci je na Slovensku najvyššia sadzba dane FO (19 %) v rámci krajín V4, samotná daňová povinnosť v rámci prvého a štvrtého variantu je najnižšia. Je preto dôležité uvedomiť si, že na daň vplývajú aj položky, ktoré umožňujú znížiť daňovú povinnosť, ako sú nezdaniteľné časti základu dane na manžela/manželku, daňový bonus a i.. Na základe týchto indikátorov, ktoré ovplyvňujú daň, sme porovnanie vykonali pomocou efektívnej sadzby dane, ktorá udáva podiel vypočítanej daňovej povinnosti na celkových príjmoch.

V druhej časti sme sa zamerali na komparáciu daňového zaťaženia podnikateľa ako právnickej osoby. Vytvorili sme si modelovú spoločnosť a vypočítali daňovú povinnosť pre jednotlivé krajiny. Najnižšiu daňovú povinnosť v rámci nášho modelového príkladu dosiahne podnikateľ v Maďarsku, čo je spôsobené 9 % sadzbou dane. Naopak ako nevýhodné prostredie pre podnikanie v našom príklade sa javí Slovensko, avšak tento rozdiel je spôsobený najvyššou sadzbou dane s pomedzi porovnávaných krajín V4.

Tretia podkapitola definuje náš posledný cieľ práce, teda komparatívnu analýzu daňového zaťaženia podnikateľov krajín V4 z hľadiska makroekonomického. Zamerali sme sa na komparáciu daňového zaťaženia podnikateľov porovnaním krajín V4 a EÚ. Za východisko sme si zvolili index Ease of Doing Business. Ide o komplexný a jeden z najobjektívnejších ukazovateľov, ktorý hodnotí do akej miery krajina vytvára jednoduché prostredie pre podnikanie. Definuje, aká je miera daňového zaťaženia v krajine, aké sú administratívne náklady spojené so spracovaním a odvedením dane.

V rámci krajín V4 najlepšie hodnotenie dosiahlo Maďarsko, Poľsko, Česko a na poslednom mieste z vybraných krajín skončilo Slovensko. K tomuto záveru sme dospeli po zhodnotení celkového daňového a odvodového zaťaženia v jednotlivých krajinách, komparáciou času potrebného na vybavenie administratívnych povinností spojených s daňou, čo prináša rast nákladov a počet platieb daňovému úradu.

Deň daňovej slobody charakterizuje deň, kedy budú pracovníci zarábať „na seba“ a nie pre štát. Z krajín V4 to bude najskôr Poľsko a Slovensko, v Maďarsku sa dňa daňovej slobody dočkajú až v druhej polovici roka, teda 1. júla.

Na záver môžeme skonštatovať, že za celkovým daňovým zaťažením nemožno vidieť len stanovenú výšku sadzby dane, čo v konečnom dôsledku potvrdila aj naša analýza. Výška daňového zaťaženia sa odvíja od samotného zostavenia a zložitosti daňového systému a daňovej legislatívy v konkrétnej krajine. Je potrebné si uvedomiť a zapamätať, že čím je systém zložitejší, tým sa stáva neprehľadnejším, čo má negatívne dôsledky na podnikateľa a v konečnom dôsledku aj na štát.

Zoznam použitej literatúry

Knihy/Monografie

1. BAŠTINCOVÁ, A. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. Bratislava. Wolters Kluwer, s. r. o., 2016. s. 228. ISBN 978-80-8168-534-7.
2. BAŠTINCOVÁ, A. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. Bratislava. Wolters Kluwer, s. r. o., 2016. s. 258. ISBN 978-80-8168-398-5.
3. BOJŇANSKÝ, J. a kol. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 244. ISBN 80-8069-807-4.
4. BOJŇANSKÝ, J. a kol. *Dane podnikateľských subjektov*. Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2017. s. 252. ISBN 978-80-552-1670-6.
5. LÉNARTOVÁ, G. *Harmonizácia daní v Európskej únii*. Bratislava: Ekonóm, 2012. s. 112. 978-80-225-3501-4.
6. LÉNARTOVÁ, G. *Daňové systémy, Prvé vydanie*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 299. ISBN 978-80-225-4029-2.
7. NERUDO VÁ, D. *Harmonizace daňových systému zemí Evropské unie*. Praha: ASPI, 2008. s. 260. ISBN 978-80-7357-386-7.
8. NERUDOVA, D. *Harmonizace daňových systému zemí Evropské unie*. Praha. Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 336. ISBN 978-80-7478-627-3.
9. SCHULTZOVÁ, A. *Daňové systavy štátov Európskej únie*. Bratislava. Ekonóm. 2012. s. 224. ISBN 978-80-225-3457-4.
10. SIMONDESOVA, J., FERENCOVÁ, A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 130. ISBN 978-80-225-4147-3.
11. SIMONDESOVA J. FERENCOVÁ A. *DANE PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV*. Bratislava. Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. s. 132. ISBN 978-80-225-4402-3.
12. STARÝ, M. a kol. *Dějiny daní a poplatků, Prvé vydanie*. Praha. Vydavateľstvo Havlíček Brain Team, 2009. s. 220. ISBN 978-80-87109-15-1.
13. ŠÍROKÝ, J. a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací. 2. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2008, s. 302. ISBN 978-80-74000-005-8.
14. VANČUROVÁ A. LACHOVÁ L. *Daňový systém ČR 2016*. 1.VOX, 2016. s. 396. ISBN 978-80-87480-44-1.

Právne normy

15. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

16. Zákon č. 361/2014 Z. z. o dani z motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
17. Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.
18. Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
19. Zákon č. CXVII. z roku 1995 o dani z príjmov fyzických osôb v znení neskorších predpisov.
20. Zákon č. LXXXI. z roku 1996 o dani z príjmov právnických osôb v znení neskorších predpisov.
21. Zákon z 26. júla 1991 o dani z príjmov fyzických osôb.
22. Zákon o dani z príjmov PO zo dňa 15.2.1992.
23. Zákon o dani z tovarov a služieb zo 7. decembra 2012.
24. Zákon o spotrebnej dani zo 6. decembra 2008.
25. Zákon č. 586-1992 Z. z. o daniach z príjmu.

Internetové zdroje

26. PAVLÍKOVÁ M. *Daňový systém a daňový mix České republiky*, s. 168. Dostupné na internete: <<https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2011/04/14.pdf>>.
27. ŠRENKEL, Ľ., SMORADA, M. *Analýza finančného zaťaženia podnikania*. s. 11-15. Dostupné na internete:< <http://www.sbagency.sk/>>.
28. TOMÁŠEK, J. *V Polsku se od 1.1.2019 bude zavádět „exit tax“*. BusinessInfo.cz. 5.9.2018. cit. 22.1.2019. Dostupné na internete: <<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/v-polsku-se-od-1-1-2019-bude-zavadet-exit-tax-114153.html>>.
29. TOMÁŠEK, J. *Daň z příjmů*. BusinessInfo.cz. 6.1.2019. cit. 30.1.2019. Dostupné na internete:<<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-90889.html#b5>>.
30. <<https://www.financnasprava.sk/>>.
31. < <https://www.podatki.gov.pl/>>.
32. <<https://opolsku.sk/>>.
33. <<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-90889.html>>.
34. <<https://www.fucik.cz/publikace/zmeny-u-dani-z-prijmu-v-polsku-od-roku-2019/>>.
35. <<https://data.worldbank.org/indicator/ic.bus.ease.xq>>.